

ଝିଅଟାଲ କଥା

ସହୃଦୟ ଓ ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ପାଠକ/ପାଠିକା ବନ୍ଧୁଗଣ । ଆପଣଙ୍କର ସୁଚିତ୍ତିତ ମତାମତକୁ “କୋଶଳ କଥା” ସାଦର ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛି । ଆପଣଙ୍କର ଗଠନମୂଳକ ସମାଲୋଚନା, ପ୍ରସ୍ତାବ ଓ ମତାମତ “କୋଶଳ କଥା”କୁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ସମୃଦ୍ଧ ଓ ପାଠକ ଅନୁରାଗୀ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ବୋଲି ଦୃଢ଼ ଆଶା ଓ ବିଶ୍ୱାସ । ମତାମତକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସଂକ୍ଷେପ ରଖିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ମହାଶୟ,

“କୋଶଳ କଥା”ର ତିନୋଟି ସଂଖ୍ୟା ପଢ଼ି ଭାରି ଆଶାବାଦୀ ଲାଗିଲା । ପତ୍ରିକାର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଭାଗରେ ଲେଖାଯିବ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାରେ ସେ ସବୁ ବିଭାଗରେ ଲେଖାମାନ ଛାପାଗଲେ, ପଢ଼ିମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ସଂଗଠିତ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଅଗ୍ରଣୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଆହୁରି ଗବେଷଣାତ୍ମକ ଲେଖାମାନ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉ । ଆଜି କାଲିର ବଜାରର ଚାହିଦା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପତ୍ରିକା ସହ ତାଳ ଦେବାକୁ ହେଲେ ମଲାଟକୁ ଆଉଟିକିଏ ଭଲ କରନ୍ତୁ । ତେବେ ପତ୍ରିକା ଭାରି ଶିକ୍ଷା ଲାଗିଲା । ରଜାଧର ପଣ୍ଡା, ମୁକ୍ତକଣ୍ଠ ପଧାନ, ସୁନୀଲ ପୁରୋହିତ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଲେଖାସବୁ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗିଛି ।

ଭିତର ପୃଷ୍ଠାରେ :

- କନ୍ଧ ହସ୍ତେ ଦେଲି ଗୋଦାନ ଟେକି ।
- କହି ନେଇ ହେଲା କି ସହି ନେଇ ହେଲା ।
- ଓଡ଼ିଶାର ଝୁଲା ଉଦ୍ୟାଦ - ସୁଭଜ ପପଙ୍ଗା ପାହାଡ଼ର ନିବୁଜ ଉପତ୍ୟକା ।
- ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା (୩)
- ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଗର୍ବିତ ।
- ଓଡ଼ିଶା ଜଳସେଚନରେ ପକ୍ଷପାତିତା ।
- ଜତିହାସ ପୃଷ୍ଠାନେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ।
- ବରଗଡ଼ ଓ ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରା ସ୍ମୃତି ଓ ସଂସ୍କୃତି ।
- କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତି ।
- ନି-ହସ୍ତୁନ ।
- ପ୍ରତିବିମ୍ବ ।

ପ୍ରଦେଶୀ ବାରିକଙ୍କ ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଚାର ମନକୁ ଛୁଇଁଲା । ପତ୍ରିକାର ଦୀର୍ଘାୟୁ କାମନା କରୁଛି ।

- ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚାନନ ସାହୁ, ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ, ପିପିଲିପାଲି ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ବରଗଡ଼

ମହାଶୟ,

କୋଶଳକଥାର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକରେ ଆମ ଅଞ୍ଚଳର ଆଶାଆକାଂକ୍ଷା ଓ ବେଦନାର ପ୍ରତିଫଳିତ ଦେଖି ଖୁସି ଲାଗିଲା । ଏହି ଧାରା ବଜାୟ ରଖିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସମଗ୍ର ପଞ୍ଚିମାଞ୍ଚଳର ସମଭାବାପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସଂଗଠିତ କରିବାର ବେଳ ଆସିଯାଇଛି । ‘କୋଶଳ’ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନର ସମସ୍ତ ଯଥାର୍ଥତା ତ ରହିଛି, ଆମର ସାମର୍ଥ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଯାଇ ସମସ୍ତେ ଏକଜୁଟ ହୋଇ କାମ କଲେ ଯାଇ ଆମର ସ୍ୱପ୍ନ ସାଧ୍ୟ ହେବ । ଫେବୃୟାରୀ ମାସ ଆସିଗଲେ ଓ ରେଲ ବଜେଟ୍ ପରେ ପରେ ‘ପଞ୍ଚମ ଓଡ଼ିଶା’ (ପଞ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ)କୁ ଉପେକ୍ଷା ‘ଶିରୋନାମା’ ବିଷୟ ନେଇ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ପ୍ରତିବାଦର ଏକ କ୍ଷୀଣ ସ୍ୱର ବାହାରି ମିଳେଇ ଯାଏ । ଆମେ ନିଜେ ନିଜକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ଉଚିତ ଆମପାଇଁ କ’ଣ ବାହାରୁ କେହି ଆସି କିଛି କରିଦେବେ ?

ମୋର ଅନୁରୋଧ ଆପଣଙ୍କ ପତ୍ରିକା ସମଗ୍ର ପଞ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଏକ ପଞ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ରେଲ ଉପଭୋକ୍ତା ସଂଗଠନ ତିଆରି କରିବାରେ ଏକ ଅଗ୍ରଣୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରୁ ଯାହାକି ବର୍ଷ ତମାମ ଆମର ନ୍ୟାୟବାଦି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବ ଓ ଦାବିହାସଲ ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନାତ୍ମକ

ପଦ୍ମା ଗ୍ରହଣ କରିବ ।

‘କୋଶଳ କଥା’ର ସର୍ବଜ୍ଞାନ ଓ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ମାଁ ସମଲେଖୁରୀଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର ଗୁହାରୀ ଜଣାଉଛି ।

- ଜିତେନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ

ମହାଶୟ,

ପତ୍ରିକାଟି ପଢ଼ି ମନରେ ଅନେକ ଆଶା ଓ ପ୍ରଶ୍ନର ସଂଘର ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ପତ୍ରିକାଟି ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ତିନୋଟି ସଂଖ୍ୟା ବାହାରିଲାଣି ସେମାନେ ଧନ୍ୟବାଦାର୍ହ । ଏଯାବତ୍ ପତ୍ରିକାର ବାର୍ଷିକ ଓ ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟ ପାଇଁ ଗ୍ରାହକ ମୂଲ୍ୟସୂଚୀ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ପତ୍ରିକାଟି ଉଦ୍ୟୋଗି ମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ମାନସିକ, ଆର୍ଥିକ ଓ ଶାରୀରିକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ଫଳବତୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ଭଲ ପତ୍ରିକାଟିଏ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏହାର ପ୍ରଚ୍ଛର ଓ ପ୍ରସାର ତଦନୁରୂପା ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି । ପଞ୍ଚିମାଞ୍ଚଳର କୋଣ ଅନୁକୋଣରେ କୋଶଳ ଅନୁରାଗୀ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ପଢୁଛନ୍ତି ଗ୍ରାହକ ହେବାପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣରେ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟସୂଚୀ ଦେବେ । ମୁଁ ଦୃଢ଼ ନିଶ୍ଚିତ ଯେ ପତ୍ରିକା ପାଇଁ ପାଣ୍ଠିର ଅଭାବ ରହିବ ନାହିଁ । ଆପଣମାନେ ଆଗେଇ ଝଲନ୍ତୁ ଆମେ ପାଠକମାନେ ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଅଛୁଁ । ଜୟ କୋଶଳ ।

- ଅବନୀକାନ୍ତ ପଣ୍ଡା
ଶ୍ରୀବିହାର, ଲ’କଲେଜ ରୋଡ଼
ବରଗଡ଼

କୋଷଳ କଥା

ବର୍ଷ : ପ୍ରଥମ

ସଂଖ୍ୟା : ଚତୁର୍ଥ

ମାସ : ଫେବୃଆରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ-୧୨

ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୧୦.୦୦

ସଂପାଦକ

ଶ୍ରୀ ମୋହନ ସାହୁ

ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ : ୯୮୭୧୧୯୨୮୪୨

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁ ଚରଣ ଦାଶ

ତପସ୍ବିନୀ ବିହାର, ଖଜୁରଚିକ୍ରା

ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା

ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ : ୯୦୯୦୩୭୭୦୯୦

ପରିଚାଳକ

ଶ୍ରୀ ସୁନିଲ ପୁରୋହିତ

ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ : ୯୪୩୭୦୫୭୨୮୨

ସଂଯୋଜକ

ଶ୍ରୀ ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ପତି

ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ : ୯୬୫୮୩୭୧୧୦୩

ପ୍ରକାଶନ ସ୍ଥାନ

ବରଗଡ଼

ଡିଜିଟାଲ

ଜାଲ ପ୍ରିଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ଓ୍ଵାର୍କସ୍, ବରଗଡ଼

ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ : ୯୩୩୮୫୮୭୪୪୨/

୯୦୯୦୨୮୭୪୪୮

ମୁଦ୍ରଣ

ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକାଶନୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଯୋଗାଯୋଗ

ପୁରୋହିତ ଭବନ, ଏନ୍.ଏଚ୍.-୬,

ବରଗଡ଼, ପିନ୍-୭୬୮୦୨୮

ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ : ୯୬୫୮୩୭୧୧୦୩

E-mail: koshalkatha@gmail.com

କୋଶଳା/ସମ୍ବଲପୁରୀ ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ସାଂପ୍ରତିକ ହାସ୍ୟ/ବ୍ୟଙ୍ଗଧାରା ସୃଜନଶୀଳତାର ବାଧକ

ସଂପାଦକୀୟ

କୋଶଳା/ସମ୍ବଲପୁରୀ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହାସ୍ୟ/ବ୍ୟଙ୍ଗ ରଚନାର ଧାରା ବେଶୀ ପୁରୁଣା ନୁହେଁ । ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁ ଆଦି ବ୍ୟଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟକମାନେ ତାଙ୍କ କବିପ୍ରତିଭାକୁ ଏ ଦିଗରେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଉପଯୋଗ କରି ଆଗରୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ନାଟକରେ ପରିବେଷିତ ଫାରସ୍ ପର୍ଯ୍ୟାୟର କବିତା/ଗୀତକୁ ନୂଆଁ ଢଙ୍ଗରେ କିପରି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛେବ ସେଥିପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷାନୀତିଷ୍ଠା କରିଛନ୍ତି । ବ୍ୟଙ୍ଗ କବିତାର ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟିକ ମାନ ମଧ୍ୟ ନିରୂପିତ ହୋଇପାରିଛି । ଏ ଦିଗରେ ଦୁର୍ଗାମାଧବ ପଣ୍ଡା, ଅତ୍ୟୁତ ପୁରୋହିତ, ନିମେଇଁ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ପରି ବ୍ୟଙ୍ଗକବି ମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଗ୍ରଗତି କରିପାରିଛନ୍ତି । ପଶୁକବି ସୁଶୀଳ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଆବିର୍ଭାବ ପରେ କୋଶଳା/ସମ୍ବଲପୁରୀ ହାସ୍ୟ/ବ୍ୟଙ୍ଗ କବିତା ଏକ ନୂତନ ଦିଗତକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲା । ମଞ୍ଚମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ସମ୍ବେଦୀ ସୂଚକଙ୍କ କାହିଁରେ କାହିଁ ଉଠିଗଲା । ଗୁଣରଞ୍ଜନ ସାଲିମା(ହୁଁସ୍‌ମା-ହୁଁସାମା, ସମ୍ବଲପୁର), ଗୁଣସାଗର ସାହୁ (ଖପାନପାଲି, ଘେଁସ), ନିତିସ୍ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ(ଗର୍ଭଣା, ସୋହେଲା), କିଶୋର ସାହୁ (କା'ସିଂଗିର, ବରପାଲି), ରାଜେଶ୍ କାରିଆ (ସୋହେଲା), ବାଙ୍କାବିହାରୀ ସାହୁ (ଭଟଲି), ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ପଣ୍ଡା (ଦେଓଗାଁ, ବରଗଡ଼), ଦେବେନ୍ଦ୍ର ସାହୁ (ଭୁଲିଆଡ଼ିହି, ଭଟଲି), ବିଜୟ ପ୍ରଧାନ (ପାଉକମାଳ), ଯୋଗେଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱାଳ(ଗୁଠୁରୀ, ପଦମପୁର), ବିପ୍ରଚରଣ ସାହୁ (ଭୁଞ୍ଜୁରିପାଲି, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର), ସଂଜୀବ ବଣିଆଁ (କେନ୍ଦ୍ରପାଲି, ବରଗଡ଼), ବିପ୍ଳବଶିଳା ସାମନ୍ତରାୟ (ସମ୍ବଲପୁର), ଓ ଭୁଲ (ବିଛୁଆଁ, ଭଟଲି) ପ୍ରମୁଖ ଓ ଆହୁରି ଅନେକ ନବପ୍ରଜନ୍ମର ତରୁଣ/ତରୁଣୀ ଯେଉଁମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସୃଜନକର୍ମର ଉନ୍ନେଷ କାଳରେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବପ୍ରଧାନ କୋଶଳା/ସମ୍ବଲପୁରୀ ରଚନାରେ ବ୍ରତୀ ଥିଲେ, କ୍ରମଶଃ ତିଆଁ ମାରିଲେ ହାସ୍ୟ/ବ୍ୟଙ୍ଗ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ।

ମଞ୍ଚର ମୋହ ଓ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଅକୃଷ୍ଣ ତାଳି ବର୍ଷଣରେ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ଅନେକ (ସମସ୍ତେ ନୁହନ୍ତି) ସରଳ ତରଳ, ସ୍ୱାଭାବିକଭାବେ ପ୍ରଶଂସା କାଙ୍ଗାଳ କବିପ୍ରାଣ ଦୋହଲିଗଲା । କେତେକେ ଶ୍ରୋତା/ଦର୍ଶକ ମାନେ ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ଫିଙ୍ଗୁଥିବା ତାଳି ଗୋଟାଇବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ମାନପତ୍ରର ମାନ ଓ ଗାମୁଛାର ଗଳାବନ୍ଧନ ଅନେକ ମନ୍ଦକବିଙ୍କୁ ଅଯଥା ଯଶପ୍ରାପ୍ତି କରିଚାଲିଲା । କିଏ କେତେ ଅଧିକ ଅଶ୍ଳୀଳ ଉପାଦାନ ମିଶାଇ ଶ୍ରୋତା/ଦର୍ଶକଙ୍କ ମନୋରଞ୍ଜନ କରିପାରିବ ଓ ହିଟ୍ ବ୍ୟଙ୍ଗ/ହାସ୍ୟ କବି ବୋଲାଉବ, ସେଥିପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାର ଟଣାଓଟରା(ସିତାଟନା) ବି ଚାଲିଲା । ସାଧାରଣ ନିରୀହ ଶ୍ରୋତା/ଦର୍ଶକ ରୁଚକୁଲାକୁ ହିଁ ବ୍ୟଙ୍ଗକବିତା ବୋଲି ବୁଝିଲା । କବିମାନେ ମଂଚଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷାକରି ନିରୁତା କବିତା ପଢ଼ିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ମଂଚର ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡ ଭଳିକି ଭଳି ଅଭିନୟ କରି ହାସ୍ୟୋଦ୍ଦାପକ ମାଳତନାଟ କଲେ । ସୌଜନ୍ୟ ଶିକ୍ଷାଚାର ଭୂଲି ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଉଗ୍ର, ଅଶ୍ଳୀଳ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ, ଅପମାନଜନକ ଆକ୍ଷେପୋକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସ୍ମର, ଛନ୍ଦ ଅନୁକରଣର ତାଳରେ ସ୍ଥୁଳବିଶେଷରେ ନେପଥ୍ୟରୁ ବିଭିନ୍ନ ବାଜା ମଧ୍ୟ ବାଜିଲା । ହାଇଟେକ୍ ଏଣ୍ଟରଟେନ୍‌ମେଣ୍ଟର ରୂପନେଇ ଗମ୍ଭୀର 'ହାସ୍ୟ/ବ୍ୟଙ୍ଗ' କବିତା

ପାଠୋହର' ଖେରୁତି ସଭାରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ଜଣେ ବ୍ୟଙ୍ଗକବିଙ୍କ କହିବା ମୁତାବକ ନିଜ 'ମାର୍କେଟ' ଚଳାଇବାକୁ ହେଲେ ମାର୍କେଟ୍ ସ୍ଟ୍ରାଟେଜି (ବଜାର ରଣନୀତି) ଦରକାର । କ'ଣ ସେ ମାର୍କେଟ୍ ସ୍ଟ୍ରାଟେଜି ? ହଁ, ମଞ୍ଚରେ ଜଣେ କବି ଯଦି ପ୍ରଥମେ ସୁଯୋଗ ପାଇ ପାରୁନାହିଁ ତେବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କବିକୁ ଦର୍ଶକଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍ସୁକା ଦେବାକୁ ହେବ । ତା'ପର କବିଙ୍କୁ ସିଧାସଳଖ ଗୁଡ଼ ପରଷିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହିପରି ଭାଗମାପରେ ସତର୍କତାର ସହ ଅଶ୍ଳୀଳତା ମିଶାଇଲେ ଯାଇ ବ୍ୟଙ୍ଗ ମାର୍କେଟ୍‌ରେ କବିତାଏର କାର୍ତ୍ତି ରହିବ । ବିଚିତ୍ର ମାନସିକତା ! ବିତମ୍ବିତ ଏ ଉଭୟରୁଥିବା ସାହିତ୍ୟର ଭାଗ୍ୟ ! ଏହି କ୍ରମରେ ବ୍ୟଙ୍ଗ/ହାସ୍ୟ କବିତା/ସାହିତ୍ୟର ଭାଗ୍ୟ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ଆଜି ରସାତଳଗାମୀ । ବିଭିନ୍ନ ଚୁଟକୁଳା ଚଟିବହି (ହିନ୍ଦୀଭାଷା)ରୁ ଅନୁବାଦ କରି କେତେକ କବି ନିଜର ମୌଳିକ ରଚନା କହିବା ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ଏକଦା ବରଗଡ଼ ପୁସ୍ତକମେଳା ମଞ୍ଚରେ ଜଣେ ପ୍ରତିଯୋଗୀ ନାରାକବି ଏପରି ଅଶ୍ଳୀଳତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ (କବିତା ପାଠରେ) ଯେ ପୁରୁଷ ଦର୍ଶକଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ହୋଇଗଲା । ଏହା କଦାପି ଶୁଭସୂଚକ ନୁହେଁ । ମଞ୍ଚମୋହକୁ ଏତେକ ନ ପାରି ଲୋକକବି ହଲଧର ନାଗ, ଯିଏକି ନିଜରଚିତ ମୌଳିକ କାବ୍ୟକବିତା ଆବୃତ୍ତି କରି କୋଟି ଜନମାନ ହରଣ କଲେ, ଲକ୍ଷଜନ ହୃଦୟକୁ ଜିଣିଲେ, ଶେଷରେ ସିଏ ବି ରଚନାକାରଙ୍କ ନାମୋଲ୍ଲେଖ ନ କରି ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁଙ୍କ କବିତା 'କିକେଟ୍'କୁ ସ୍ବରଚିତ କବିତା ପରି ଜନମଞ୍ଚ (ହାସ୍ୟକବି ସମ୍ମିଳନୀ) ମାନଙ୍କରେ ଗାଇଲେ । ଏଥିରେ ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରି ସାପ୍ତାହିକ 'ଗଣଜଗହାସ'ର 'ମନୋରଞ୍ଜନ ଜଗହାସ'ରେ ଲେଖିଲେ - "ମନମାଷର କିକେଟ୍ ଗୀତ, ଗାଉଛେ ହଲଧର କବି ତ" । ଘେଁସରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏକ ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ କବି ହଲଧରଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁଙ୍କଠାରୁ ସ୍ବୀକାରଣ କିରୀୟା କରିଥିଲି ଓ ସେ ଏ ଗୀତଟି ଗାଇ ନିଜେରଚନା କରିଥିବା ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । କିଛିଦିନ ତଳେ ୧୧.୦୩.୨୦୧୨ରେ ଭୁବନେଶ୍ବରୀର ବିପ୍ର ସାହୁ ଅତୀବିରାଠାରେ ମୋ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏକ ହାସ୍ୟକବି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଲେଖକଙ୍କ ନାମୋଲ୍ଲେଖ ନକରି ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କବି ଦୁର୍ଗାମାଧବ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ରଚିତ ଏକ କବିତା ପଢ଼ିଗଲେ । ଏହିପରି ଅନେକ ଅଶ୍ବସ୍ତିକର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ । ହାସ୍ୟକବି ସମ୍ମିଳନୀମାନଙ୍କରେ ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ କବିଙ୍କ ଦ୍ବାରା (ନିଜେ ଲେଖିଥିବା ପରି) ବହୁଳ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ "ଏଠାରେ ତାଜା ପନାର ବିକ୍ରୟ ହୁଏ"ର ଲେଖକ ବା ସ୍ରଷ୍ଟା କିଏ, ତାହା ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବ୍ୟାପାର । ଅନ୍ୟ କବିଙ୍କ କବିତାକୁ ଉତ୍ତାରିଆଣି ମଂଚମାନଙ୍କରେ ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦରେ ନିଜର ପରି ଗାଇବାର ଏ ରୋଗ ଏବେ ସଂକ୍ରାମକର ରୂପ ଧାରଣ କଲାଣି । ତେଣୁ ବେଳୁଁ ସାବଧାନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଯଦିଓ ପଶୁକବି ସୁଶୀଳ ମିଶ୍ର ତାଙ୍କ ଅସାଧାରଣ କଣ୍ଠସ୍ବର ଓ ଅନନ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନା ଶୈଳୀ ପାଇଁ ମଞ୍ଚରେ ଅସାମାନ୍ୟ ସଫଳତା ହାସଲ କଲେ, ସାହିତ୍ୟ ପୃଷ୍ଠା 'କିତିକିତି କୁତୁକୁତୁ'ରେ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଫେଲ୍ ମାରିଗଲେ । ତାଙ୍କ ମଂଚକବିତା ମୁହିତ ହେଲା ପରେ ତା'ର ସାହିତ୍ୟିକ ଆବେଦନ ହରାଇ ବସିଲା । ଦର୍ଶକ ପାଠକ ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲାପରେ ତାଙ୍କ କବିତାରୁ ମୁହଁ ଫେରେଇନେଲେ । କୋଶଳୀ/ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷା ଆନ୍ଦୋଳନର ଜୟଯାତ୍ରା ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଏହା ଆମପାଇଁ ଏକ ଧକ୍କା ଓ ଶିକ୍ଷା । ଏହା ପଛରେ କିଛି କ୍ଷତଯନ୍ତ୍ର ବି ଥାଇପାରେ, ଯାହା ଆମକୁ ଜଣାନାହିଁ । ପ୍ରତିଭା ସମ୍ମାନ ନାଁରେ ପ୍ରତିଭା ହନନ ନ ହେଲେ ଭଲ । ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ଲେଖକମାନେ ହିଁ ପ୍ରତିଭାର ସବୁପ୍ରୟୋଗ କରି କୋଶଳୀ/ସମ୍ବଲପୁରୀ ସାରସ୍ବତ ସଂପଦକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବେ, କୋଶଳଭାରତୀକୁ ଶ୍ରୀମଣ୍ଡିତ କରିବେ ।

ଝରକା କବାଟ ସବୁ ଖୋଲୁ । କବି ଲେଖକମାନେ ଛାତିକୁ ପ୍ରଶସ୍ତ କରନ୍ତୁ । ମନକୁ ଉଡେଇ ଦିଅନ୍ତୁ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଆକାଶରେ । ପୂର୍ବଓଡ଼ିଶାର "ଦୁର୍ମୁଖ", "ନିଆଁଖୁଣ୍ଟା" ପରି ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପାଇ । "ରଙ୍ଗିଆ ଦୁଆରୀ" ପରି ପତ୍ରିକାର ପୁନଃପ୍ରକାଶନ ହେଉ । ଆହୁରି ଆହୁରି "କୋଶଳୀ ମନୋରଞ୍ଜନ", "ଖଜୁରାଗଛ ବହୁତ ଉଚ୍ଚ", "ବାଟ ଛାଡ଼", "ଭାବଗତ" ପରି ବ୍ୟଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉ । ଅଶ୍ବିନୀ-ଅବନୀ (ବଲାଙ୍ଗିର)ଙ୍କ ପରି ସୃଜନଶୀଳ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଖ୍ୟାତିସଂପନ୍ନ ବ୍ୟଙ୍ଗ ଚିତ୍ରକାର ଆମର ଆଦର୍ଶ ହୁଅନ୍ତୁ, ପ୍ରତିଭାବାନ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମାଝି (ସମ୍ବଲପୁର)ଙ୍କ ବ୍ୟଙ୍ଗ ଆହୁରି ଶାଣିତ ହେଉ । କୋଶଳୀ/ସମ୍ବଲପୁରୀ ସାହିତ୍ୟ କରୁଥିବା ଆମେ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିବାରର ସଦସ୍ୟ/ସଦସ୍ୟା । ପାରମ୍ପରିକ ଈର୍ଷା ଅସୂୟା, ଅସୁସ୍ଥ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଛାଡ଼ି ନିଜେ ନିଜକୁ ପରଖିବା ଆରମ୍ଭକଲେ ଭଲ । ନହେଲେ ଗଛତାଳରୁ ମାଙ୍କଡ଼ ଓହ୍ଲେଇ ଆସି ନିକିତି ଧରି ବସିବ । କୋଶଳୀ ବିଲେଇ ଓ ସମ୍ବଲପୁରୀ ବିଲେଇ ମୁହଁ ଚୁହାଁଚୁହାଁ ହେଉଥିବେ ଆଉ ଓଡ଼ିଆ ମାଙ୍କଡ଼ କୋଶଳ ପିଠା ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ପୁନର୍ବାର କଟକିଆ ଗଛତାଳକୁ ଚଢ଼ିଯିବ ।

ଶ୍ରୀମାନ୍ ପତିତପାବନ ସାହୁ, ପଞ୍ଚାୟତ କଲେଜ, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

କନ୍ୟା ହସ୍ତେ ଦେଲି ଗୋଦାନ ଟେକି

ଗୋରେଖନାଥ ସାହୁ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ଓଡ଼ିଆ ଜାତିକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ବରପୁତ୍ରମାନେ ତଥା ଜନସାଧାରଣ ଯେଉଁ ତ୍ୟାଗ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ତାହା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠା ମଣ୍ଡନ କରିନାହିଁ । ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିବସ ପୂର୍ବରୁ ମେହେର, ସବୁଜି ଭାମଡୋଇ, ବିପ୍ଳବୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ବେହେରାଙ୍କ ଭଳି ସୁଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଜିବି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ତଥାକଥିତ ବଡ଼ପଣମାନେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ମନେକରି ନାହାନ୍ତି । ୧୯୩୬ ମସିହାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉତ୍କଳ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ଓ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ଗଡ଼ଜାତ ମିଶ୍ରଣ ବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ନିରାହ ଆଦିବାସୀ, ହରିଜନ, ଗିରିଜନ, ଖଡ଼ିଝିଆ, ମକୁରିଆ, ସୁଖବାସୀ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଏକ ଆଶା ନେଇ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ ସହ ମିଶ୍ରଣକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରି ନଥିଲେ । ୧୯୩୬ ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ମଧୁସୂଦନ ଦାସଙ୍କ ବିଚକ୍ଷଣ ବୁଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ଇଂରେଜ ସରକାର ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଆନ୍ଦୋଳନ ମାଧ୍ୟମରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ଅଂଶବିଶେଷ ଭାବେ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ଚିହ୍ନିତ କରି ଆସୁଥିଲା । ୧୯୩୬ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ପହିଲା ଦିନଠାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଦିବସକୁ ଉତ୍କଳ ଦିବସ ଭାବେ ପାଳନ କରାଯାଉଛି । ଉତ୍କଳ ଦିବସ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ଦିବସରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇପାରି

ନାହିଁ । କାରଣ ବେଶ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅଟେ । ଏହି ଉତ୍କଳ ଦିବସ ପାଳନର ତତ୍ତ୍ୱ ପଛରେ ଏକ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନ, ଏକ ଆଦର୍ଶ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ଏକ ଆଦର୍ଶ ଅନୁଶାସନ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ନିଜକୁ ଏକ ଆଦର୍ଶ ବ୍ୟକ୍ତିଭାବେ ଏକ ଉଦାହରଣ ହୋଇ ରହିବାକୁ ସ୍ୱର୍ଗତ ମଧୁବାବୁ କେତେ ଲୁହଲୁହ ନ ଢାଳିଛନ୍ତି ! ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଏ ଜାତିକୁ ଶୁଣାଇ ଯାଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ନିସ୍ତୁତ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ବାଣୀ :-

“ଜାତି ନନ୍ଦାଘୋଷ ଚାଲିବକି ଭାଇ
ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସାରଥି କଲେ
ଟାଣେ କିରେ ଗାଡ଼ି ଦାନାର ତୋବଡ଼ା
ଘୋଡ଼ା ମୁହେଁ ବନ୍ଧାଥିଲେ ?”

ସତକୁସତ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ତାର ଜନକଙ୍କ ନୀତି ଓ ଆଦର୍ଶକୁ ଆଜି ବର୍ଜନ କରି ସ୍ୱାର୍ଥ ସାଧନରେ ଅନ୍ଧଭାବେ ମାତି ଯାଇଛି । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ନନ୍ଦାଘୋଷ ଆଜି ଅଟକି ଯାଇଛି । ସେ ରଥ ଆଉ ଆଗକୁ ଚାଲୁ ନାହିଁ । କାରଣ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ମୁହଁରେ ଏବେ ଲାଞ୍ଜ ଓ ଦୁର୍ନୀତିର ତୋବଡ଼ା ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । ତାକୁ ଟେକି ଦେଇଥିବା ଗୋଦାନ ସଦୃଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ତ୍ୟାଗପୁତ୍ର ଦାନକୁ ସେ କନ୍ୟା ସଦୃଶ ଅପବ୍ୟବହାର କରୁଛି । ସେ ମହତଦାନର ମହତ୍ତ୍ୱ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ବୁଝିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଦାନ ଦେଇଥିବା ଗାଈକୁ ଖାଇ ସାରି ଶେଷରେ ଗାଈ ଦାନ ଦେଇଥିବା ଦାତାକୁ ମାରି ଖାଇବାକୁ ବସିଛନ୍ତି । ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଦାତା ହେଉଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶାବାସୀ

ଯାହାଙ୍କ ରକ୍ତ ମାଂସ ଅସ୍ଥିମଜ୍ଜା ସେହି ଶୋଷଣ କାରାମାନେ ଭକ୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ଆଉ ଦୟା ଧର୍ମର ଅବତାର ବୋଲି ଛଳନା କରୁଛନ୍ତି । ଛଳନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଓଡ଼ିଶା ଶାସନର ଚକ୍ରାନ୍ତ ଭିତରେ ନିରାହ, ସରଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ପେଷି ହୋଇ ଗଲେଣି । ସେମାନେ ଯେଉଁ ଆଶା ଭରସା ନେଇ ଓଡ଼ିଶା ସହ ମିଶିଥିଲେ ସେ ଆଶା ଗତ ଅଠଅଠା ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇଗଲାଣି । ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ଆଜି ହା-ହୁତାଶର ଜୀବନ ଜିଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଶିଶୁମାନେ ପୁଷ୍ଟିହୀନତା ଯୋଗୁଁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ପରୀକ୍ଷା ମାନଙ୍କରେ ନିମ୍ନମାନର ସଫଳତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଛନ୍ତି । ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର କୃଷକମାନେ ଅଭାବୀ ବିକ୍ରିର ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି । ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର କଳକାରଖାନା ସବୁ ବନ୍ଦହେତୁ ଶ୍ରମିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଛେଦ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଉ କମାର, କୁମ୍ଭାର, ବଣିଆ, କନ୍ସାରୀ, ମହାରଣା, ମାଳୀ, କେଉଟ, ଖଡ଼ରା, ଖଦାଳ, ପାତରା, ଗୌଡ଼, ତୁମ୍ବାଳ ଆଦି କୁଟୀର ଶିଳ୍ପୀମାନେ କେବେଠୁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଭଜିଲେଣି । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନଜୀବିକା ଅଟଳ ହୋଇ ଗଲାଣି । ବୟନ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୁଲିଆ, ହରିଜନ, କୁଲି ସଂପ୍ରଦାୟର ବୁଣାକାରମାନଙ୍କ ହାତରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କେବେଠୁ ଛାଡ଼ି ଗଲେଣି କାରଣ ପଡ଼ୋଶୀ ପ୍ରଦେଶର

ଶ୍ରୀମାନ୍ କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ସାହୁ, ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ ନଗର, ବରଗଡ଼, କୋଶଲାଞ୍ଜଲ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ମୁନାଫାଖୋର ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ବଜାରକୁ ନକଲି କଳତତ୍ତ ଲୁଗା ଅତିଶୟରେ ଛାଡ଼ି ସେମାନଙ୍କ ପେଟରେ ଲାତ ମାଇଲେଣି । ଆଉ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଦେବାଳିଆ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଖାଲି ହାତକୁ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଲୋ ଦରମା ରଖାକ ପାଇଁ ଅନାଇଁ ବସିଛନ୍ତି । ଏବେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଓଡ଼ିଶା ଶାସନରେ କିଏ ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ଅଛି ? ଚିକିତ୍ସା ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ମଣିଷ ଧର୍ମ କର୍ମ ସବୁ କିଛି କରୁଛି । ଗୀତାରେ ଯୋଗେଶ୍ଵର କୃଷ୍ଣ କହିଛନ୍ତି “ଅଶାନ୍ତସ୍ୟ ସୁଖ କୂତଂ ?” ଅଶାନ୍ତ ଲୋକର ସୁଖ କାହିଁ ? ସନ୍ତୋଷ, ଶାନ୍ତି ଓ ସୁଖ ଗୋଟିଏ ସରଳରେଖାର ତିନୋଟି ବିନ୍ଦୁ । ସନ୍ତୋଷ ଭାବ ନ ଆସିଲେ ମନରେ ଶାନ୍ତି ଆସିବ ନାହିଁ । ମନରେ ଶାନ୍ତି ନ ଆସିଲେ ସୁଖ ଅନୁଭୂତ ହେବ ନାହିଁ । ତେବେ ଓଡ଼ିଶା ଶାସନର କେଉଁ ଗୁଣକୁ ନେଇ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ସନ୍ତୋଷଭାବ ପ୍ରକଟ କରିବେ ? ସମଗ୍ର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ମନରେ ଆଜି ଅସନ୍ତୋଷର ବହୁ ଜଳୁଛି । ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ସତରେ କଣ ସେମାନଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ସୁଖ ନାହିଁ ? ଶାନ୍ତି ନାହିଁ ? ଏହାର ଯଥୋଚିତ ଉତ୍ତର କେବଳ ସମୟ ହିଁ ଦେବ ।

ଆଉ ସବୁ ନିମିତ୍ତ ମାତ୍ର । ଆଜିଠାରୁ ଠିକ୍ ୧୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ୧୯୦୪ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୧୬ ତାରିଖ ଦିନ

ସମ୍ବଲପୁରକୁ ତତ୍କାଳୀନ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରୁ ଅଲଗା କରି ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହାଦ୍ଵାରା ବଙ୍ଗ ପ୍ରଦେଶ ଅଧୀନରେ ରହିଥିବା ଓଡ଼ିଶା ଭିତ୍ତିଭିତକୁ ଭାଷା ଭିତ୍ତିକ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ ରୂପେ ଗଠନ କରାଯିବାର ମାର୍ଗ ପ୍ରଶସ୍ତ ହେଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ବଲପୁରରେ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ହିନ୍ଦୀ ତଥା କୋଶଳି ଭାଷା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସପକ୍ଷରେ ୧୮୯୫ ମସିହାରୁ କୁମାରତ ଭାବେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିଆସିଥିଲା । ୧୯୦୩ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୧ ତାରିଖରୁ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମୂହରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ ହେଲା । ଏହା ଦ୍ଵାରା ଉତ୍ତୁକ୍ତିତ ହୋଇ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍କଳୀୟ ନେତାମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଶା ଗଠନରେ ମନ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ । ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନର ଫଳସ୍ଵରୂପ ୧୯୩୬ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୧ ତାରିଖ ଦିନ କଟକ, ବାଲେଶ୍ଵର, ପୁରୀ, ଗଞ୍ଜାମ, କୋରାପୁଟ ଓ ସମ୍ବଲପୁର ମାତ୍ର ୬ଟି ଜିଲ୍ଲାକୁ ନେଇ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ହେଲା । ଏତତ୍ ସଙ୍ଗେ ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ବଙ୍ଗ ପ୍ରଦେଶ ଶାସନ ଅଧୀନରୁ ମୁକ୍ତ ହେଲେ । ଏହାପରେ ୧୯୪୮ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ୧ ତାରିଖ ଦିନ ଗଡ଼ଜାତ ଅଂଚଳର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲା ଗୁଡ଼ିକ ମିଶ୍ରଣ

ପରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ୬ଟି ଜିଲ୍ଲାକୁ ୧୨ଟି ଜିଲ୍ଲା ହେଲା ଏବଂ ୧୯୪୯ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୧ ତାରିଖ ଦିନ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲା ମିଶ୍ରଣ ପରେ ୧୩ଟି ଜିଲ୍ଲାକୁ ନେଇ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ହେଲା । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ପଛରେ ଏକ ଚାଲବାଜି ଥିଲା ବୋଲି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗବେଷଣାରୁ ଜଣାଯାଇଛି । ସମ୍ବଲପୁର ମିଶ୍ରଣ ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ବଲପୁରବାସୀଙ୍କ ମତ ଲୋଡ଼ିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ୧୯୦୪ ମସିହା ଫେବୃୟାରୀ ୮ ତାରିଖ ଦିନ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲରେ ଏହି ସଭା ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ସଭାରେ ୧୧ ଜଣ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଏବଂ ତହିଁରେ ସମ୍ବଲପୁରକୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶ୍ରଣ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ୮ ଜଣ ଦସ୍ତଖତ ଦେଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ରିପୋର୍ଟରେ ୩୦୦ ଜଣ ଲୋକଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ମିଶ୍ରଣକୁ ସ୍ଵୀକୃତ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା କପୋଳକହିତ ଓ ଅତି ରଞ୍ଜିତ । ୧୦୦ବର୍ଷ ପରେ ଉତ୍କଳବାସୀ ମିଶ୍ରଣ ପର୍ବର ମହୋତ୍ସବ ମନାଉଥିଲା ବେଳେ କୋଶଳବାସୀଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରୁଛି ଏଥିରୁ ଜଣାପଡୁଛି କିଏ ହସ୍ତରେ ନିଜ ଅଂଚଳକୁ ଗୋଦାନ ଭଳି ଟେକି ଦେଇ କୋଶଳବାସୀ ଆଜି ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ କରୁଛନ୍ତି ।

■ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସଭାପତି
କୋଶଳୀ ଏକତାମଞ୍ଚ, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର

କୋଶଳ କଥା ପାଇଁ ସହଯୋଗ ରାଶି:

ବାର୍ଷିକ ଗ୍ରାହକ :-

ଷାଠିଏ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର ।

ବାର୍ଷିକ ଗ୍ରାହକ (ପୃଷ୍ଠପୋଷକ):- ତିନି ଶହ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର ।

(ପୃଷ୍ଠପୋଷକଙ୍କ ଫଟୋ ଏବଂ ପରିଚୟ ଗୋଟିଏ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।)

ଶ୍ରୀମତୀ ପଦ୍ମିନୀ ଦାଶ, ତପସ୍ବିନୀ ବିହାର, ଖଜୁରଟିକା, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

କହି ନେଇ ହେଲା କି ସହି ନେଇ ହେଲା

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଦଲେଇ

ଥରେ ଆମେ ଝନାକୁ ସଭାଟାକେ ଯାଇଥିଲୁ । ସେଟାଗୁଡ଼େ ସମଲପୁରୀ ଭାସାର, ସଭାଟେ ଥିଲା । ସଭା ସଲାକି ଘରକେ ଆସିଲା କାସନ ? ଚାଲିବାଟେ ଆମର ଆମର ଭିତରେ ଚାନ୍ଦି ହେଲା ଯେ ଯାହାର ପାରଲେ ଯାହାକେ ଯେତା ଦିଶିଲା ଭଲମନ୍ଦ କହେଲେ । ଆମର ଭିତରୁ ଦୁଇ ଝନ ଏନ୍ତା ବତରେ, କହେଲେ ଯେ, ଚଟକନ୍ ଖାଏଲା ଲେଖି ଲାଗିଲା, ହେଲେ କିଛି କହି ନେ ପାରୁ ନି । ଏହେନ ଆପଣ ଭାବି ପାରନ୍, ଚିପୋର ମାଜଗତିଆ ହେତାକୁ ମୁହାମୁହିଁ ଦୁଇପଦ ନାହିଁ ସୁନେଇ କରି ଇହାଦେ ଭାସନ୍ ମାରୁଛେ । ସତ୍ କଥା ଆଜ୍ଞା, ମାଜଗତିଆ ବଲୁନ୍ କି ଅନ୍ ମୁନ୍ସିଆ ବଲୁନ୍ ସବୁ ସହେମି । ହେଲେ ମୁନ୍ସି ଭି ଘାସ ଘାସ ସୁଆରଥ୍ ଲେ ଦେଖି ଯଦୁରି ହେତ୍ କି ବେଲେ ହେତାକୁ କିଛି କହିଥିବେ ବଏଲେ ମୁହୁକେ ଭୁଗା ଏତେ କରିଥିବେ । ଯେନ୍ କଥା ବାରତାରି ଘଡେ ଛନେ ହେଉଛନ୍ ଆଉର ନାହିଁ ହଇଥିବେ । ହେଥୁର ଡରହେ କିଛି କହି ନାହିଁ ପାରୁନି । ଅବେସ୍ ମାନୁଛେ ଦୋସ୍ କରବାର ଲୋକଠାନ୍ କିଛି ନାହିଁ କହେବାର ଲୋକଟା ବଡ଼ ଦୁସି ଆସ । ହେଥୁର ଲାଗି ମାପି ମାଗୁଛେ ।

ଇହାଦେ ଅସଲି କଥାକେ ଆସୁନ୍ । ଝନେ ବଏଲେ, ନାହିଁହୋ ବିତରେ ଠିକ୍ କରୁଛନ୍ । ଆମେ ତ ନାହିଁ ପାରୁନା, ହେମାନେ ହେଲେ କିଛି କରୁନ୍ । କଥାଟା ଅସନ୍ ଲାଗିଲା । ଆର୍ ଝନେ ବଏଲେ, ଖୋ...ଓ. ହେମାନେ ତ ସମଲପୁରି ଭାସାକେ ସରଗକେ ଟେକ୍ବେ । ଇ ପଦ୍ କ ଟିକେ ରଟୋ କଲା । ମୁଇଁ ବଏଲି କେନ୍ଦ୍ରା କହେସନ

ଆଜ୍ଞା, ଟେକ୍ବେ କି ନାହିଁ ଟେକ୍ବେ ଟିକେ ଦମ୍ ଧରୁନ୍ । ଆଉର ଗୁଡେ ସାଲ୍ ମୋର କହେବାର ଜଙ୍ଗୁ ବୁଝଲେ କି କେନ୍ଦ୍ରା ସଟୋ କରି ବଏଲେ, ଆଜ୍ଞା ଆପଣ କାସ୍ ବିରଝୁଛନ୍ । ଫେର ବଏଲେ ଆଜ୍ଞା ଗୁଡେ କଥା, ଆପଣ ଇଥ୍ ସହମତ୍ କି ନୁହଁନ୍ କହୁନ୍ ତ ? ମୁଇଁ ବଏଲି କେନ୍ କଥା ? ତେହେରୁ ସେ ବଏଲେ ଦେଖୁନ୍, (୧) ଇ ଭାସାଥ୍ ଭାବ ପରକାସ କରି ନେଇ ହୁଏ । (୨) ଇ ଭାସାଥ୍ ଅସୁଲ୍ ଭରତି ହେଇଛି । ନ.ମା ଇ ଭାସାକେ ଉପରକେ ଉଠାବାର ଲୋକ୍ ନେଇନ । ମୁଇଁ ବଏଲି, ଏତକ୍ କଥା ତ । ଇ'ଚାଲିବାଟେ ନେଇ କହି ହୁଏ, ସମିଆ ପାଏଲେ ବସ୍ମା ଆର୍ ଇଥୁର ଆଲୋଚନା କରମା ।

ଆଉର ସମିଆ ଟିକେ ମିଲିଲା ଯେ, ସେ ଆଜ୍ଞା ମାନକର କଥା ଇନ୍ ଆଲୋଚନା କରୁଛେ । ତାକର ଆଗେ ତ କହି ନାହିଁ ପାରୁନି, ସମିଆ ପାଏଲେ ସେ ଆଜ୍ଞାମାନେ ଇ ଲେଖାଟା ପଡ଼ବେ ଆଉର ରାଗ୍ ରିସ୍ମି ନାହିଁ ହଇ କରି ସହଯୋଗ କରବେ ବଲି ଆସ୍ କରୁଛେ ।

ପହେଲା ନୟର କଥାକେ ଆସୁନ୍ । ଆପଣ ବଲୁଛନ୍ ସମଲପୁରି ଭାସାଥ୍ ଭାବ ପରକାସ କରି ନେଇ ହୁଏ । ଦେଖୁନ୍ ଆଜ୍ଞା ଇଟା ମୁଇଁ ପହେଲୁ କାର୍ମି । ଭାସା ମାନକେ ଯେତ୍ କି ରସ୍ ଅଛେ, ସେ ସବୁକେ କହି ବଏଲେ ଗୁଡେ ଗୁଡେ ପୁରାନ୍ ହେବା । ମୁଇଁ ଖାଲି ଉଦାହରନ୍ ମିତାଲ୍ ପଦେ ଦୁଇପଦ୍ ଲେଖା କହୁଛେ । ଦେଖୁନ୍, ଭାସାଥ୍ ମୁଖୁଆ ରସ୍ ଭିତରେ ଯେନ୍ କେତେଟା ରସ୍ ଅଛେ, ସେଟା ମାନେ ହେଲା - ପ୍ରେମ୍ ରସ୍,

ବାସୁଲ୍ୟ ରସ୍, କରୁଣ ରସ୍, ବୀର ରସ୍, ଗୌଦ୍ ରସ୍, ବିଭସ୍ ରସ୍, ହାସ୍ୟ ରସ୍, ଅଭୁତ ରସ୍, ଭକ୍ତି ରସ୍ ଏନ୍ଥେଇ କେତେଟା । ଇଥୁର ଗୁଡେକେ ଗୁଡେ ଦେଖୁନ୍ ଆଉର କହୁନ୍ ଆମର ଭାସାଥ୍ କେନ୍ ଥେଇ ଭାବ ନେଇ ପୁଡେ ଯେ,

ପ୍ରେମ୍‌ରସ୍:- ପିଲା ତୁକେଲ୍ କଥା ହେଉଛନ୍

ପିଲା:- ଦେଖ୍ ତ କାହିଁ ଯାଇଥିଲୁ ବୋ, ତତେ ନାହିଁ ଦେଖିଲେ କେନ୍ଦ୍ରା ଯେ, ମନ୍ଦ୍ରା ବାସ୍ ବାସ୍ ଲାଗି ଗା ।

ତୁକେଲ:- କାସ୍ କରୁ ପିଲା, ମୋର ମାମୁର ଝିର ବିହା ହେଉଥିଲା । ନାହିଁ ଗଲେ ନାହିଁ ଚଲିଲା । ହେଲେ, ମତେ କାଣା ସେନ୍ ବନେ ଲାଗୁଥିଲା ବଲୁଛୁ । ଯେନ୍‌ଆତେ ଦେଖ୍ ଲେ ତୋର ମହୁଟା ଝପ୍ କରେ । ସଥେଁ ବୋ ତୋର କିରିଆ, ଯେତେ ବେଲେ ବରପିଲା ବେଦାକେ ଆସିଲା, ମତେ ଲାଗିଲା ଯେନ୍ଦ୍ରା ତୁଇ ସେ ବର ପିଲା ଆଉର ମୁଇଁ ସେ କନିଆଁ ତୁକେଲ୍ । ସଥେଁ କହୁଛେ ତୁଇଁ ନାହିଁ ହେଲେ ମୁଇଁ ବଅଟିମି କି ନାହିଁ କିଏ ଜାଜନ୍‌ଛେ ।

ଟିକେ ଭାବୁନ୍ ଆଜ୍ଞା ଇଥ୍ କାଣା ଭଲ ପାଏବାର ବାସ୍‌ନାଟେ ନାଜନ ? ଇଥ୍ କାଣା ମନର କଥା ଫଟିକ୍ ଭାବେ ନାହିଁ କହି ହେବାର ?

ବାସୁଲ୍ୟ ରସ୍ :- ମାଁ ପୁଅକେ କହୁଛେ -

ଏ ପୁତା, କେନ୍‌କୁ ଥିଲୁରେ ଦେଖ୍‌ତ ଖରାଥ୍ ବୁଲି ବୁଲି କଲାକାଠ୍ ପଡିଗଲୁନ୍ ଯେ, ଝାଲ୍ ମଇଲ୍ ଫିଟି ଯଉଛେ ଆ, ମୋର ସୁନା ଟିକେ ପୁଛି ପୁଛା ନେମି ଆ

ଇଥ୍ ମାଁର ସେନ୍‌ହୋ ଫଟିକ୍ ବାରି

ହେଉଛି କି ନାହିଁ ବିଚାର କରୁନୁ ।

କରୁଣ ରସ:- ଇଟା ତ ସମକରର ଆଖି ଦେଖିଲାଟା । କାର୍ ଘରେ କିଏ ଯଦି ମରି ହଜି ଯାଇଛନ୍ ଆଉର ସେ ଘରକେ ଆପଣ ସଂଖାଲି ଯାଇଛନ୍ ସେ ଘରର ଲୁକେ(ମାଧବମାନେ)ଏନ୍ତା କାନ୍ଦ କାନ୍ଦସନ୍ ଯେ ସେନ୍ ଦମ୍ ପରି ନେଇ ହୁଏ । ନିଜର ଅଜ୍ଞାନତକେନ ଥପ୍ ଥପ୍ ଆଖି ଲହ ବାହାରି ଆସି । ହେଁ ମାଧବେ ଆମର ଭାସି ଥୁ ନାହିଁ କାନ୍ଦି କରି କାଣା ଦୁସରା ଭାସାଥୁ କାନ୍ଦସନ୍ ଭାସଲ ଆଜ୍ଞା ? କିଏ କହେବା ଇଥିଁ ଭାବ ନାହିଁ ପୁଟେ ବଳି କହୁନତ ?

ବୀର ରସ:- ଦୁଇ ଝନ୍ ଗାଲି ହଉଥିଲେ ସୁନିଥିବେ,ଝନେ ଆର୍ ଝନେକେ ଚିହ୍ନିଲା ମିତାଲ୍ କହୁଥିବା । ଆରେ ଝନକ କାଁଶା ତୁମ୍ ପରିଥିସି ? ସେହିଁ ନାହିଁ ଝାଡିନେସି - କାଣା ବଲୁଛୁରେ ପୁହୋ, ଚଟନି ମିତାଲ୍ ଚିଟକି ନେମି, ବେଟାର ଢେବୁ ଚାବି ନେମି, ସୋର ନାହିଁ ପାଉ ନାହିଁ ଯାନି ?

ଅଭୁତ ରସ:-ବାପରେ ବାପ -ଲୁହାର ଗୁଲେଇ ଭିତରେ ଝନେ ଗଲା ଦୁଇ ଝନ୍ ଗଲା,ଇବୁଆ ପାର୍ ପାର୍ ଝନ୍ ଫଟଫଟି ଚଲାଇଛନ୍ । ତାର ଭିତରେ ଫେର୍ ଦୁଇଝନ୍ ମଟର୍ ଚଲାଇଛନ୍ । ଦେଖବୁ କାଁଶା ତରହେଁ ଆସିଖ ମୁଜି ହଇଯିବା । ଆଚ୍ରିକ୍ କଥା ବୋ !

ବିଭସ୍ ରସ:- ଇଏ ବୁଆଗୋ ! ହେଁ ବାବା କାଏଁ ଦାକ୍ଷା ନେଇଯେ, କେ ଜାନେରେ ବୁଆ,କୁହୁକୁ ଅକ୍ଷାର,ମୁହୁକେ ମୁହୁଁ ନାହିଁ ଦିସ୍ବାର । ମସାନ୍ ପଦାଥୁଁ ମୁରଦାର ର ଛାତି ଉପରେ ବସିକର୍ ପୁର୍ ପୁର୍ ସିକାର ଘିଟି ଘିଟି ଖାଉଛେ । ମର୍ ବାର ଟାରେ ବୁଆ !

ରୌଦ୍ର ରସ :- ଟେଙ୍ଗନ୍, ପନଛତାମୁନୁସଟେ ଚିତେ ତେଜାର ଠେଙ୍ଗାଟେ ଉଚେଁ ଇଛେ, ଆସିଖ ଲାଲ୍ ଲାଲ୍ କରି ଗର କୁଛେ:- ସଲା ବଏମାନ୍ ଇତାର କଥା ତାରନ୍

ଆଉର ତାର କଥା ଇତାରନ୍ କରି କରି ଲୁକକୁଁ ବଦନାମ୍ କରୁଛେ, ଆସକ୍ ଆସୁ ସସୁରର ପୁହୋ ତାର ନାଁ ଯଦି ନାହିଁ ମେଟେଇ ନେଲି ମୋର ନାଥୁ କୁକୁର ପୁସ୍ ବ ।

ହାସ୍ୟ ରସ:- ଇ ରସ୍ ର କଥା କାଣା କହେମି । କାଏଁ ଉଦାହରନ୍ ଦେମି, ନିଜର ନିଜର ଭିତରେଁ ବସିଥିସନ୍ । ଘାସ ଘାସ ଏନ୍ତା କଥାଟେ ଲେଖା ପଡସି ଯେ, ହସି ହସି ଧୁରକୁଟା ପେଟ ଫୁଲେଇ ନେବାର ବେସି ଦୁର ନୁହେସେ । ତଥାପି ଗୁଟେ ଉଦାହରନ୍ ଦଉଛେଁ । ଥରେ ଆମର ଗାଁ ନ କୁମ୍ଭାରାର ଭଗବାନ ପାଟିର ନାଟ୍ ହେଉଥିଲା । ନାଟ୍ ଭିତରେଁ ଗୁଟେ ଗୁଟେ ଫାରସ୍ ଛାଡସନ୍ । କୁମ୍ଭାରାର ଫାରସ୍ ବାଲାନ୍ ନାଁ ଘାସି । ବିଚରା ଏବକେ ମରି ହଜି ଗଲାନ । ଆମର ଦିନ୍ ବଏଲେଁ ତାର ରାଏଟ୍ ହେଇଛେ । ତାର କଥା ଇଛେନ୍ କହେବାର କେ ପଡୁଛେ । ସେ ଭେସ୍ ଘରୁଁ ବାହାରଲା କି, ହଗୋ ବୁଆ, ହଗୋ ବୁଆ ବଲି ତାକ୍ତେଲ୍ ଆଉଛେ । ଦେଖନ୍ହାରା ଭିତରୁଁ କେନ୍ଟା ଗୁଟେ ଦେ 'ଓ' କରି । ଆଉର କାହିଁ ପଲାସି । ଘାସି ବଏଲା- ହଏଗୋ ବୁଆ, ଆସକ୍ କାଏଲ୍ ପରେ ତୋର ଦିହେଁ ମାଛି ପାତି ନେଲେ ନ ? ଏଚକି ଥୁଁ 'ଉଓ' କଲା ଲୋକ୍ଟା ସରମେ କଲାକାଠ ପଡିଗଲା । ଇଆଡେ ମଞ୍ଜିଲିର ଲୁକେ ପାଞ୍ଜି ମିନିଟ୍ ତକ୍ ଖଦ୍ ଖଦ୍ ଆନ୍ । ତ, କେନ୍ ରସ ଇଥିଁ ନାହିଁ ପୁଟେ ?

ଆମର ବ୍ୟଙ୍ଗ କବିମାନେ ଯେନ୍ ହସିମା ହସାମାର ଭିନ୍ ଭିନ୍ ଆଡେ ବଏଠୁକି କରସନ୍,ଲୋକ୍ ନାହିଁ ହସେ ବଲି ଘରୁ କିରିଆ ଖାଇ କରି ଆଇ ଥାଉ ଫେର୍ ବି ନାହିଁ ଠହରିପାରେ,ହସିନେବା ।

ଭକ୍ତି ରସ:- ଭଗତ, ମହାପୁରୁକେ ଗୁହେର କରୁଛେ :-

ମୁଇଁ ତୋର କାଏଁ ଦୋଷ କଲିଁ ମାହାପୁରୁ ! ମତେ କାଏଁକେ ଏତକି ଗୁଲଗୁଲା

କରୁଛୁ । ଆସକ୍ ମୋର ଦିନେ କି ତୋର ଦିନେ, ମୋର ତାକ ନାହିଁ ସୁନଲେଁ ସଥୁ କହୁଛେଁ ତୋର ଆଗେଁ ପିଟି ହଇ ମରମି ।

ଦେଖୁନ ଆଜ୍ଞା, କେନ ରସଥୁଁ ଭାବ ନାହିଁ ପାଏଲେ କହୁନ୍ । ଆମେ କେନଥେଇ କହେମାଁ ଯେ, ଆମର ସମଲପୁରା ଭାସାଥୁ ଭାବ୍ ପରକାସ ନାହିଁ ହୁଏ ବଲି । ଇଟାତ ଗଲା ପଡାଲିଖା କଥା । କେନ ଯୁଗୁଁ ଆମର ଲୁକେ ଇ ବୁଲିଥିଁ କହେତେଲ ଆଉଛନ୍ । ଯେନ ମାନେ ପାଠ୍ ସାଠ୍ ନାହିଁ ପଡିଁ ସେମାନେ ଭି ତାକର ମନର କଥା ଇ ଭାସାଥୁଁ କହିଥିବେ । ସେମାନେ ଯଦରଭି ନାହିଁ ବୁଝିଥିବେ ଇ ରାଇଜଟା ଚଲିଥିତା କେନଥେଇଁ ?

ଛାଡୁନ୍, ଏନଥେଇ କହି ବସଲେଁ କେଥିନି କେତେ କଥା ହେବା । ଏଛେନ୍ ଦୁଇ ନମ୍ବର କଥାକେ ଆସମା ।

ଆପଣ ବଲୁଛନ୍, ଇ ଭାସାଥୁଁ ଅସ୍ଥାଲ ଅଛେ । ଦେଖୁନ୍ ଆଜ୍ଞା ସ୍ଥିଲ ଅସ୍ଥିଲ ଇଟା ବଡେଟେ କଥା ଆସ । ଆଜ୍ଞା ଆପଣତ ହିନ୍ଦୀ ସିନାମା ଦେଖୁଥିବେ, କେସେଟ ଭି ସୁନୁଥିବେ । ସଂଗମ୍ ଫିଲିମ୍ ନ ଯେନ ଗିତ ଅଛେ “ବୋଲ ରାଧା ବୋଲ ସଂଗମ୍ ହୋଗା କି ନେହିଁ” ଇଟା ଆପଣକୁ ସ୍ଥିଲ ମିତାଲ ଲାଗସି କାଏଁ ? ଫେର୍ ଆରଗୁଟେ ହିନ୍ଦୀ ଗିତ ଅଛେ “ହୁଆ ଦର୍ ହେ ଖୁତକି ବନ୍ଦ କରଲୋ, ବନ୍ଦ କମରେମେଁ ତାହତ୍ ବୁଲନ୍ଦ କରଲୋ” । ଇତାର ଭାବଟା ଯେ ବୁଝିପାରବା ସେ କହେବାକି ଇଟା ସ୍ଥିଲ କି ଅସ୍ଥିଲ ଆସ । ଆଉର ଫିଲିମ୍ ଗିତ ମାନେ ଅଛେ “ମୁଁ ତୋତେ ଲଭ କରୁଛି”, “ମୋତେ ତ ଲଭ ହେଲାରେ”, ଏନଥେଇ କେଥିନି କେତେ । ମୁଇଁ ନାହିଁ କହେବାର ଆମେ ପଏରଛା ସତି ଆଉଁ । କେନ ଝନେ ଅଧେ କମାନିର୍ ଉଧେଁ ଦୁଇପଦ କାଣା ଲେଖୁନେଲେ କି ଗାଇ ନେଲେ ବଲିଁ ଇଟା ନୁହେଯେ, ଆମର

ଭାଷାଟା ହେ ରକମର ଆଏ । ଆପଣ ରେଡିଓ ଆଘର ସମଲପୁରା ଗିତ ମାନେ ସୁନିଥିବେ, ଉଡିଆ ଭାଷାଥିବି ଜଗତନାଥ ମହାପୁରୁଷେ ଲଗେଇ ଲଗେଇ କେତେ କାଣା ଲେଖୁଛନ୍ । ହେଥୁର ଲାଗି କେତେ ଧମକା ଚମକା, ମାର ମରଦନ୍ ତକ କଥା ଯାଇଛେ । ହେଥୁର ଲାଗି ସ୍ଥିଲ ଅସ୍ଥିଲ ବାଛବାରଟା ବଡେ କତା କବାରଟେ ଆଏ ।

ଆପଣଙ୍କର ଗାନମ୍ବର କଥା ହେଲା ଇ ଭାଷାକେ ଉପରକେ ଉଠାବାର ଲୋକ ନାଜନ୍ । ଇ କଥାଟା ଆଜ୍ଞା ମୁକ୍ତ ହଜମ୍ କରି ନାଜ୍ ପାରେ । ସାଏଖ ଲାଏଖ ଦେଖୁଛୁ, ଜାନୁଛୁ ଯେ, ଆମର ଭାଷା କେନ୍ କେନକେ ଗଲାନ । ଆଉର ଇଥୁରଲାଗି କେତେ କେତେ ଲୋକ ଲାଗିଛନ୍, ଫେରଭି ଆମେ କେନଥେଇ ଭାବମା ଯେ, ଆମର ଭାଷାର ପଛାଡେ କିହେ ନାଜନ୍ ବଲି ? ଆଜ୍ଞା ଆପଣମାନେ ତ ଜାନିଛନ୍, ରଙ୍ଗବତିର ରଙ୍ଗ, ଆଉର ତାର ବାସନା କେତେଧୁର ଛୁଟିଛେଯେ ଫେର ମଙ୍ଗୁ ଆଜ୍ଞାକର ‘ଭୁଖା’ କାର୍ବ ଚମକ୍ ନାଜ୍ ଆନିଛେ ଇତାରସାଙ୍ଗେ ଆମର ଭାଷାର ନାଟକମାନେ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାବେ ହଉ କି ଜାତୀୟଭାବେ ହଉ ଭିନ୍ ଭିନ୍ ଆଡେ ବାଦି ଲଢୁଛନ୍, ଆଉର କେତେ ସୁନାମ ପାଉଛନ୍ । ଇହାଦେ ଆପଣ କହୁନ୍ ଇ ଭାଷାଟା ତାର ତାର ଏତକି ଉପରକେ ଉଠିଛେ ? ଇତାର ପଛଆଡେ କିହେ ନାଜନ୍ ? ଜରୁର ଗୁଟେ ଗୁଟେ ବରକସ ହାଥ ଇତାର ପଛଆଡେ ଅଛେ ଆଉର ସେ ହାଥ କେଡେ ନିସର୍ ନାଜ୍ ହୁଏ କି ପଛକେ ନାଜ୍ ଗୁଟେ । ଆଘୋ ରେଡିଓଥି ବିନୋଦ ପଣାୟତ, କ୍ଷିତିପତି ସାହୁ, ମିତରଭାନୁ ଗିତିଆ ଇମାନେ କେତେଝନ୍ ଗିତ୍ ଗୁଡା ଲେଖୁଥିଲେ । ସମକିରର ନାଁ ତ ସୋର ନାଜ୍ ହୁଏ, ଆରଭି କେତେଲୋକ୍ ଥିଲେ, ସେମାନେ ଲେଖୁଛନ୍ ସେଟା ଆମେ ସୁନିଛୁ । ଏଡେ ଦୂରଦୂରସନ୍

ଥିବି କେଡେ କେନତା ବାହାରି ବସଲାନ । ନିରାସ କାଞ୍ଜେ ହଉଛନ୍ ଦମ୍ ଧରି ଆଉନ୍, ଇତାର ବାସନା ଦିନେ ନାଜ୍ ଦିନେ ସୁପବେ ।

ଆପଣ ଜାନିଥିବେ କି ନାଜ୍ କହି ନାଜ୍ ପାରେ କଥରବି ନାଜ୍ ଜାନି ଜାନଲେ ଉସର୍ ହେବେ, ଆମର ଇନିର ଲୁକ୍ କର କଥାଛାଡୁନ୍ । ଜରମାନାର ଗୁକେଲଟେ କେନ୍ ମାଷ୍ଟରେନ୍ ହଉଛନ୍ ତାକରନାଁ ତକ୍ତର ଲିଡିଆ ଜୁଲିଆନା ଗୁଜି, ସେ ସମ୍ବଲପୁରା ଭାଷା ଉପରେ ଗବେଷଣା କରୁଛନ୍ । ଆଉର ସମ୍ବଲପୁରା ଲୋକଗିତ ଭି ଗାଇଛନ୍ । ଇଥି ଆଉର କେନ ବଡକଥାଟେ ନେବେ କହୁନତ ? ହେଥୁରଲାଗି ଆମେ କାର୍ବକେ ଭାବମା ଯେ ଆମର ଭାଷାକେ ଉଠାବାର ଲାଗି ଲୋକ୍ ନାଜନ୍ ବଲି । ବଡେ ବଡେ ରଥ ଅଛନ୍ ଆଜ୍ଞା ଆମର ବୁଡେ ନାଜ୍ ହେଲାତ ନାଜ୍, ଆସୁନ୍ ଏତକର ପଛାଡେ ହେଲେ ଲେଲେ’ କରମା । ଆମର ସମରଥନ୍ ପାଏଲେ ବିଚରେ ଆହୁରି ଆଗକେ ଯିବେ । ଆଉର କାଣା ନାଜ୍ କାଣା କରିନେବେ ଭଗବାନ ସାକ୍ଷି ।

ଆଘୋନୁତ ଏ ସସିଭୁଷଣ ମିଶ୍ର ସର୍ମା (ବୁଡା ମାସଟେ) ସମଲପୁରାଥି ଲେଖୁଛନ୍ ତାକର ରସ୍ କବିତା ଯେପକିଛେ ସେଜାନିଛେ । ଏହେମଚନ୍ଦର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କୁଶଲ ବାଲମିକି ଉପାଧି ପାଇଛନ୍ । ଇ’ଭାଷାର ରଥ ନିଲମାଧବ ଆଜ୍ଞା କୁସଳା ସେନାକେ (ଲେଖକ ମାନକୁ) ଆଗକେ ନେଉଛନ୍ । ସମଲପୁର ବାହିର ଦ୍ଵାରକା ଆଜ୍ଞା, ମଙ୍ଗୁ ଆଜ୍ଞା, ଆହୁରି କେତେ ଲେଖକ୍ ଜବରଦସ୍ତ ଲେଖାମାନେ ଲେଖୁଛନ୍ । ଆମର ବରଗଡ ବାହିର ମନମାସଟେ, ହୁରଦମଣି ଆଜ୍ଞା, ଧନପତି ଆଜ୍ଞା, ଉଡପନ୍, ମୋହନ ଆଜ୍ଞା, ନକୁଳ ବାଦି ଆଜ୍ଞା, ଫେର୍ ପଦମପୁର ଆଡେ କେଶରଞ୍ଜନ ଆଜ୍ଞା, ସୁବାଷ ଆଜ୍ଞା,

ଅମୃତଲାଲ ଆଜ୍ଞା, ଶିବଶଙ୍କର ଆଜ୍ଞା, ବଲାଙ୍ଗିର ବାହିର ବି କେତନିକେତେ ଆଜ୍ଞା ବନିହାଟେ ଲେଖିଲେ ନ । ସବୁକହି ବସଲେ ଗଟେ ପୁଥ୍ ହେବା ଆଉର କେତେ ନୁଆଁ ପୁରନା ଲେଖକ ଅଛନ୍ ସମକୁ ସୋର କରବାରଟା ମୁସକିଲ ଆଏ ।

ସାହିତ୍ୟର ଭିନ୍ ଭିନ୍ ବିଭାଗଥି କବିତା, ଗିତ, ଉପନ୍ୟାସ କଥେନ୍ ନାଟ ସବୁ ଦିଗେ ଆମର ଲୁକେ ଅଏନ୍ ଅଏନ୍ ଲେଖ କରି ନାଁ କମେଇ ସାରିଛନ୍ । ଆଘୋ ଗଅଁଲି ରାମେଣ ବାଗିର କେତେ ହାତ୍ ଗନତି ଲେଖାଲେଖି ଥିଲା । ଇହାଦେ ଆପଣ ହିସାବ କରି ନାଜ୍ ପାରନ୍ । କେତେ ଅନୁବାଦ ହେଲାନ, ରାମେଣ, ମହାଭାରତ ମିତାଲ ପୁଥିବି ଆମର ଭାଷାଥି ଲେଖା ହୋଇ ସାଏଲାନ । କେତେ ଦେଶ ଭଗତି ଗିତଭି ଲେଖା ହେଇ ସାଏଲାନ । ଆଘର, ଗିତ୍ ପଦେ ମନେ ପଡି ଯାଉଛେ ।

“ବେଲ୍ ବୁଡିଗଲାରେ ବୁଡା ବେଲ୍ ବୁଡିଗଲା ପାଟଲା ପତର ଶୁଖା ଖଡ୍ ଖଡ୍ ଗଛୁ ଝଡିଗଲା ।” (ଏ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଦର୍ଜୀ)

ଇଥି କେନ୍ତା ଭାବଟେ ଅଛେ । ଏନ୍ତା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାବ୍ ଥିବାର କବିତା ଭି ଇହାଦେ ଆମର ନୁ ଅଭାବ ନାଜନ । ଏଗୌରିଶଙ୍କର ମିଶ୍ରଙ୍କର ସେତୁବନ୍ଧ ପତିଷ୍ଠା ମନକେ ଘିନିନେସି । କବି ଖଗେଶ୍ଵର ସେଠକର କଥା ଅଉର କହେମି କାଣା । ସେତ ଆମର ଇ ସମଲପୁରା ଭାଷାର ଗଂଗାଧର ମେହେର ଆନ୍ । ଖାଲି ଏତିକି ନୁହେଁ, ପରକୁତି କେଭି ଭିନ୍ ଭିନ୍ ରୁପେ ଆମର ଲୁକେ ଦେଖୁଛନ୍, ଲେଖୁଛନ୍, ଆଉର ପଢିଛନ୍ । ଦେଖୁନ୍ ତ ହଲଧର ନାଗର କବିତା, ଥରେ ପଡଲେ ଛାଡି ପାରବେ କାର୍ବ ? ଛୁଛେ ମାହାଲିଏ ତାହାକୁ କାଣା କୁସଲ୍ କୁଜଲି ଉପାଧି ନିଆହଇଛେ ।

ଆପଣ ଏତକ ଜାଣି ସାଧନା ଉତାରୁ ଭି କେନ୍ଦ୍ର ନିରାଶ ହେଉଛନ୍ତି ଯେ, ଆମର ଲ ଭାସାଟା ଉପେକ ନାହିଁ ପାରେ ବଳି । ତେର ଖୁଡାଲାନ, ଗଛ ବଢି ବଢି ତାହି ପଖରା ମେଲଲାନ, ବିସପାସ ରଖୁନ୍ ଆମର ଲ ସମଲପୁରୀ ଭାସାର, ଜରୁର ବଡ଼ି ହେବା । ଇଥିଁ ଟିକେ ବି ସନ୍ଧେ ନାଲନ୍ ।

ସେସେଁ ଗୁଡେ କଥା ନାହିଁ କହି କରି ନାହିଁ ରହି ପାରୁଛେଁ, ସୁନିଛେଁ, ଯେନ୍ ଭାସା ଯେତକି ବରକସ୍, ସେ ଲଲାକାଭି ସେତକି ବରକସ୍ । ତ କାଞ୍ଚେ ଆମେ ଆମର ଭାସାକେ ବରକସ୍ ନାହିଁ କରମା, ଦୁଖ ଲାଗସି ଆମର ଲ ଭାସାଟା ମାଁ ର ଭାସା ହେଲକରିଁ ଭି କେତେଝନ ଲ ଭାସାକେ ନାକ୍ ଟେକସନ୍ । ଆସକ୍ କାସଲ୍ ଲ ଜେନ୍ ନାଟୁ ବାଦିମାନେ ହଉଛେ, ଦେଖୁନ୍ ତ ଜାହିଁ ଦେଖିବେ ସମଲପୁରୀ ନାଟ । ଲଟା କମ୍ ଗଉରବର କଥା ଆସ ? ଜାତୀୟ ସ୍ତରଭି ଆମର ଭାସା

ନାଁ କମେଲଛେ । ବାହାବା ପାଇଛେ । ଆଉର କାଣ କଲେଁ ଆମର ମନ୍ ବୁଝବା ଆପଣ ହେଲେ କହୁନ୍ ।

ଇହାଦେ ଆମର ଲୁକେ ଜବରଦସ୍ ଲଜଲେନ । ଜନଗଣନା ବେଲକେ ଆମର ଭାସା ସମଲପୁରୀ ବଳି ସରକାରୀ କାର୍ଗେଁ ପତରେଁ ଲେଖଉଛନ୍ । ଲ ଭାସାକେ ବର୍ତ୍ତାବାର ଲାଗି ଆହୁରି ବରକସ୍ କରବାର ଲାଗି ସଭାମାନେ ଭି ହଉଛେ ।

ଯାହା ଭି ହେଉ, ଆମର ନେତାମାନେ ଯାହାର ବୁଡେଁ ଯାହା ହଉଛେ, ହଉଛେ କାଣି ଜରୁର ହେବା, କାଞ୍ଚେ ବ୍ୟଲେଁ ତା'କର କଥା ସଭେ ସୁନ୍ବେ, କେତେ କେତେ ଲୋକ ସୁନ୍ବେ । ତାକର କଥାର ଉଜନ୍ ଅଛେ, ମାଥବରି ଅଛେ । ସେ ଆଜ୍ଞାମାନଙ୍କୁ ମୁଇଁ ହାତ କୁରି କରି କହେମି ସେମାନେ ଆମର ଭାସାଟା କେନ୍ଦ୍ରେଇଁ ସ୍ବାକୃତି ପାସବା ହେଥୁର ତେରେଷା ଥିଁ ଲାଗୁନ୍ । ଲ ଭାସା

ଭାସିର ଲୁକେ ତାକର ଗୁନ୍ କେତେଁ ପାସରି ନାହିଁ ପାରନ୍ ।

ଲ ଲେଖାଟା ସରଲା ବେଲକେ ସଂସଦନାରେନ୍ ବହିଦାର ଆଜ୍ଞାକର କଥାଟେ ଘଡି କେ ଘଡି ସେ ସେ ଘଡି କାନେ ପିଟି ହେଉଛେ । ଆଜ୍ଞାକର ହିସାବେଁ -

“ସମଲପୁରର ତମେ ବାବୁ

ତମର ସମଲପୁର

ଅବବଲ୍ ସମଲପୁରି ଲେଖ

ସମଲପୁରୀ ସୁର” ।

ଆସୁନ୍ ଲ କଥାକେ ସୁରତା କରି ସଭେ ଲ ବାଟେଁ ଯିମା ।

ଏକେ ସଙ୍ଗେ କହ ଭାଲ -

“ମାଁ ସମଲେଇର ଜ୍ୟ”

“ସମଲପୁରର ଜ୍ୟ”

“ସମଲପୁରି ଭାସାର ଜ୍ୟ”

■ ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ ଶିକ୍ଷକ

ବକ୍ତୀ (ବରଗଡ଼)

ଓଡ଼ିଶାର ଝୁଲା ଉଦ୍ୟାନ- ସୁଉଚ ପପଙ୍ଗା ପାହାଡ଼ର ନିବୁଜ ଉପତ୍ୟକା

ରଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା

ବେଳେ ବେଳେ, ଆମ ଘର ପାଖରେ, ରତ୍ନଭଣ୍ଡାର ଆଉ ମଧ୍ୟ ଆମ ପାଇଁ ଅଦୃଶ୍ୟ ଥାଏ, ଅଜଣା ଥାଏ, ନଗଣ୍ୟ ଶାମୁକା ମଧ୍ୟରେ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ମୁକ୍ତା, କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ ଦେହରେ ଦୁର୍ଲଭ କସ୍ତୁରୀ ଓ ଅସନା କକମ ମଧ୍ୟରେ ପବିତ୍ର ଅପ୍ରକୃତିତ ପଦ୍ମର କଜ ଲୁଟି ରହିଲା ପରି । ନିଃସଙ୍ଗ ଟାଙ୍ଗରା ପପଙ୍ଗା ପାହାଡ଼ ବନ୍ଧରେ ଯେ ଏକ ନୈସର୍ଗିକ ସ୍ବପ୍ନ ସ୍ବରମ୍ୟ ଉପତ୍ୟକା ଲୁକ୍କାୟିତ, ଏହା ଅନେକଙ୍କ କଳ୍ପନାର ବାହାରେ ଥିଲା ଏ ନିକଟ ଅତୀତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଆଦ୍ୟ ବର୍ଷାର ପରେ ପରେ ନୂତନ ପତ୍ର ପୁଲର ସଂଭାର ନେଇ ପପଙ୍ଗା ଆକର୍ଷଣ କରେ । ସେମିତି ଗୋଡ଼ଭଗା

ଛକଠାରୁ ଗଣ୍ଡବୁରୁମ ଯିବା ପଥରେ ମହାନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ କୂଳକୁ କିଛି ଛାଡି, ଏହି ଏକୃତିଆ ପାହାଡ଼ଟି ଆଖିରେ ପଡେ ଅନେକ ଦୂରରୁ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳରେ ଶୁଖିଲା, ତାତିଲାପବନ, ତାର ବାହାରପଟ ସବୁଜିମାକୁ ଜାଳିପୋତି ଦିଏ ସତ, କିନ୍ତୁ ଉପତ୍ୟକାର ଚାରିପାଖରେ ଘେରି ରହିଥିବା ନିବୁଜ ପାହାଡ଼, ସୁଉଚ ପ୍ରାଚୀର ପରି ତାର ବନ୍ଧସ୍ଥଳର ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଗଛଲତାର ସମାହାର, ଫଳପୁଲର ଉଦ୍ୟାନ, କୁଅ ପୋଖରୀ ନିକଟରେ ସବୁଜ ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତ, ମନ୍ଦିର ଓ ପୂଜାପାଠର ନିତ୍ୟ ଭୋଗରାଗକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବାଧା ଦିଏ

ନାହିଁ ।

ଭେଡ଼େନ ବୁକ ପପଙ୍ଗା ଗ୍ରାମରୁ ଅଧ କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ, ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ଫୁଟ ଉଚ୍ଚରେ, ପ୍ରାକୃତିକ ପାହାଡ଼ଘେରା ମଧ୍ୟରେ, ପପଙ୍ଗା ପାହାଡ଼ର ବନ୍ଧଦେଶରେ ଲୁଟି ରହେ ଏହି ଉପତ୍ୟକା, ପ୍ରାୟ ଗୁଲିଶ ପଟାଶ ଏକରର ଉର୍ବର ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ନେଇ । ଉପତ୍ୟକା ମଧ୍ୟରେ ଭରି ରହିଛି ନାନା ଜାତୀୟ କର୍ପୁରିଆ ଜଙ୍ଗଲିଆ ଗଛପତ୍ର, ଫଳପୁଷ୍ପ ଉଦ୍ୟାନ, ଶୁଭ୍ରାମ ମନ୍ଦିର, ବିଶ୍ବାମଣାଳୀ, ପନିପରିବା ବଗିଚା, ଧାନକ୍ଷେତ, ପୁଷ୍କରିଣୀ, କୁଅ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେବ ପୀଠ, ପ୍ରସାବିତ ଶିବ ଓ ହନୁମାନ

ମନ୍ଦିର । ଏଇଠି ପାଣିର ଅଭାବ ନାହିଁ । ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ମଧ୍ୟ ପୋଖରୀରେ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଫୁଟ ପାଣି ରହେ । ପୋଖରୀଟି ଖୋଲା ଯାଇଛି ପ୍ରାୟ ସତର ଅଠର ହଜାର ଟଙ୍କାରେ, ଲୋକଙ୍କଠୁ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ । ଏହା ବାବ୍ଦ ଏକ ବଡ଼ ପକ୍ଷ କୁଅ ଖୋଳାଯାଇଛି, ଯହିଁରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ପାଣି ରହେ । ରାମ ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ କେତେ ଖଣ୍ଡ ପାଖ ଗାଁର ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ କମିଟି କରାଯାଇଛି । ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉପତ୍ୟକାରେ ରାତ୍ରିରେ ରହନ୍ତି ଜଣେ ବାବା, ରାମ ମନ୍ଦିରର ପୂଜାରୀ ଏବଂ ବାଡ଼ି ବଗିଚା କରୁଥିବା ଜଣେ ଦି'ଜଣ । ଠାକୁରଙ୍କ ଭୋଗ ଆଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ପୁଣି ସେବାକାରୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ । ବଗିଚାରେ ଆମ୍ବ, କଦଳୀ, ଲେମ୍ବୁ ଆଦି ଗଛ ରହିଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ପନିପରିବା ଚାଷ ହୋଇ ଆଶ୍ୱିନବାସାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟପେୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି । ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ରହିଛି ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଏକରର ଉର୍ବର ଜମି; ଧାନ ଫସଲ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପାଣି ହୁଏ ।

ସୁନ୍ଦର ଲାଗେ ପାହାଡ଼ ତଳରୁ ଉପରକୁ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ପଥର ଭଙ୍ଗା ଗଡା ପାହାଡ଼ ଓ କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ସେମିତି ପାହାଡ଼ିଆ ରାସ୍ତା; ତାହାକୁ ଲାଗି ବର୍ଷା ଦିନରେ ଝର ଝର ବହି ଯାଉଥିବା ଝରଣାଟି ଏବଂ ଉପତ୍ୟକା ମଧ୍ୟରେ ଏ ଝରଣାର ଦୁଇ କଡ଼ରେ ଭରି ରହିଥିବା ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ସବୁଜ ଘାସ ଏବଂ ପାହାଡ଼ରେ ଭରି ରହିଥିବା ଜଙ୍ଗଲୀ ଜାତିର ନୂତନ ବୃକ୍ଷସମୂହ ଓ ବିଶେଷ କରି ଗଙ୍ଗାଶିଉଳି ଫୁଲଗଛ, ହାତ ପହଞ୍ଚ ପାଖରେ ଦେଖି । ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ଓ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଥାଏ ଆକାଶ, ମେଘ ସବୁର ମୁକ୍ତ ବିଚରଣ ଏବଂ ଆସନ୍ନ ବର୍ଷାର ସଂକେତ । ଉପତ୍ୟକା ଗଡ଼ି ଆସୁଛି, ଚାରି କଡ଼ରୁ ଗଡାଣିଆ ଜଂଗଲ ଜମି ପ୍ରାୟ ତିନି ଚାରି ଶହ ଏକରର, ଯାହାଠାରୁ ପାଣି ସଞ୍ଚରିତ

ହୁଏ ପୁଷ୍କରିଣୀଟାରେ ଏବଂ ବଳକା ପାଣି ବୋହି ଯାଏ ଝରଣା ଦେଇ । ଏହି ପପଙ୍ଗା ପାହାଡ଼ର ଶିଖର ଦେଶରେ ଭରି ରହିଥିଲା ମୂଲ୍ୟବାନ ଶାଳ, ପିଆଶାଳ, ଶିଶୁ, ଗଂଭୀରୀ, ଅସନ, ଧଉରା, କଳା, ହିନ୍ଦୁ, ଲେମ୍ବୁ, କେନ୍ଦୁ, ମହୁଲ ଆଦି । ଅପର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ମଧ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ଭରପୂର ଥିଲା ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ପୁରୁଣା ଲୋକେ କହନ୍ତି ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଆଖି ଆଗରେ ସବୁ ଉଭେଇଗଲା । ଉପତ୍ୟକାକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତା, ଯେମିତି ପ୍ରକୃତି ତିଆରି କରିଛି ଦୁଇ ପାହାଡ଼ ଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ଦେଇ । ରାସ୍ତା ଶେଷରେ ପଡ଼େ ଏକ ପଥର ପ୍ରାଚୀର, ଅଳ୍ପ ଦୂର, ବାମପଟେ ପାହାଡ଼ ଲାଗି ।

କୁହାଯାଏ ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ ଜଂରେଜ ବିରୋଧରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଏଠି ଲୁଚି ରହିଥିଲେ, ବିଶ୍ରାମ କରୁଥିଲେ ଓ ସୈନ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ଭେତେନ ଜମିଦାର ଥିଲେ ତାଙ୍କ ପରମ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ । ପ୍ରାକୃତିକ ସୃଷ୍ଟି ଏହି ଅଭେଦ୍ୟ ଦୁର୍ଗ, ଶ୍ୱାପଦସଂକୁଳ ଘାଟ ବଣରୁ ସେ ଅନାଇ ଥିବେ, ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟ ମହାନଦୀ ଧାରର ବିପୁଳ ଜଳରାଶି, ତାଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ରାଜ୍ୟ । ଏଠି ବିଛେଇ ପଡି ନଥିଲା ତେବିଗଡ଼ର ଅସଂଖ୍ୟ ଜିମା ଜିମା ପଥର ଖଣ୍ଡ ଓ ଯୁଦ୍ଧର ବିଭାଷିକା; ସିଙ୍ଗିଡା ଘାଟିରେ ଶତ୍ରୁର ଘେରାବନ୍ଦୀ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥା । ଭେତେନ ଜମିଦାରଙ୍କ ଅଖଣ୍ଡ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଅନୁରକ୍ତି ତାଙ୍କ କାତର ପ୍ରାଣରେ ଦେଇଥିବା ନୂତନ ଶକ୍ତି ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ।

ମନୁଷ୍ୟ ଏମିତି ଜୀବନ୍ତ ମନୋରମ ଦେବସ୍ଥଳୀ ନିର୍ମାଣ କରିନପାରେ । ସେ ନିର୍ମାଣ କରିପାରେ ଇତିପୂର ପିରାମିଡ, ଚୀନର ବିରାଟ ପ୍ରାଚୀର ଓ ତାଜମହଲ । ପ୍ରକୃତି ତା'ର ସମସ୍ତ କଳା କୌଶଳ ଓ ବୁଦ୍ଧି ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ତୋଳିଛି ଏହି

ଅନବଦ୍ୟ ରୂପକ ଦେବସ୍ଥଳୀ । ଏ ଦେବସ୍ଥଳୀର ପ୍ରଥମ ପୂଜକ ଗଣ ଥିଲେ ବାଘ, ଚିତାବଘ, ଭାଲୁ, ହରିଣ, ସମ୍ବର, ବରାହ, ଓ ମୃଗ ପଲ ଆଦି । କ୍ରମେ ବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଜଙ୍ଗଲକ୍ଷୟ ଲୋକଙ୍କ ହିଂସ୍ର ଆଚରଣ ଓ ଆକ୍ରମଣରେ ସେମାନେ ଚାଲିଗଲେ ନିକଟର ମହାନଦୀ ପାରି ହୋଇ ତା'ର ବାମ କୂଳର ନିବିଡ଼ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ଆକ ଆକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ପୁଞ୍ଜ ଆଦିକୁ । ରାସ୍ତାକୁ ଲାଗି କୁକୁକୁ ଝରଣା ଝର ଝର ପାଣି, ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଘାସ ଗଛପତ୍ରର ଆସ୍ତରଣ, ଦୂର ଆକାଶର ନୀଳିମା, ନିର୍ଜନତାର ଆକର୍ଷଣ, ଆଦ୍ୟ ଆସ୍ଥାତରେ ଜଙ୍ଗଲର ଆଦୃତା, ମାଟି ଓ ଗଛ ପତ୍ର ସୁବାସ, ପବନର ଚଳପ୍ରଚଳ ସୀମାନ୍ତରେ ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର, ମେଘ ସମୂହର ଯାତ୍ରା, ପାହାଡ଼ ତଳେ ଶସ୍ୟ କ୍ଷେତରେ ମଣିଷର ଯାତାୟାତ; ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଇପାରେ କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଏ ଚଳାପଥର ପଥରଖଣ୍ଡକୁ ଆଉଜି ବସି । ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଆଉ ତଳକୁ ନ ଫେରି ଶେଷ ଦିନ ଯାଏ ସେଇଠି ରହିଯିବାକୁ ।

ଅନେକ ସମୟ ବିତାଇ ଅନିଚ୍ଛା ମନକୁ ନେଇ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଫେରିବାକୁ ହେଲା ଆମ ସଭିକୁ । ସାଙ୍ଗରେ ଥାନ୍ତି ପପଙ୍ଗା ଗ୍ରାମର ବନ୍ଧୁ ହୋତାବାରୁ, ପରିଚାଳନା କମିଟିର ସେକ୍ରେଟାରୀ ଓ କେତେକ ସହଯୋଗୀ ଯୁବକ ବଂଧୁଗଣ ଯେଉଁମାନେ କି କେତେକ ଚାରାଗଛ-ଆକାଶମାଳୀ, ବଡ଼ ବାଉଁଶ ଚାରା ଆଦି ଧରି ଉପରକୁ ଉଠିଥିଲେ ଓ ଉପତ୍ୟକାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ରୋପଣ କରିଥିଲେ । ପପଙ୍ଗା ପାହାଡ଼କୁ ଉଠିବା ସମୟରେ ଗାଁରୁ ଅଧ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା ଥିଲା ଦୁର୍ଗମ । ପାଣିନାଳ ପରେ କାଦୁଅ ରାସ୍ତା ଓ ପରେ ପରେ ଚାଙ୍ଗରା ପଥର ଚଟାଣ ଓ ଝର । ପାଦଦେଶରେ ଲଣ୍ଡା ଚାଙ୍ଗରା ଭୂମି, ଶହ ଶହ ଏକରର ବିଛେଇ ପଡିଛି । ଉପରକୁ ଯେତିକି ଯେତିକି ଉଠିବାକୁ

ହେଉଥାଏ ଦୃଷ୍ଟି ଆହୁରି ବ୍ୟାପକ ହେଉଥାଏ, ଆକାଶ ପାଖେଇ ଆସୁଥାଏ ଓ ସାଂସାରିକ ଚେତନା ମନରୁ ଲିଭି ଲିଭି ଯାଉଥାଏ, - ଏକ ମନୋଜ୍ଞ ପରିବେଶ, ନୂତନ ଉଦ୍ୟାନ ଓ ଚେତନା, ଯାହା ବୋଧହୁଏ ଅନେକଙ୍କୁ ଘରଛଡ଼ା କରେ । ଉପତ୍ୟକାରେ ବଂଧୁମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବନା, ଉପସ୍ଥାପନା ଭବିଷ୍ୟତ କଳ୍ପନା ସବୁ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ, କାହିଁ ଏ ମନୋରମ ଶୋଭାସ୍ଥଳୀ ପାଲଟି ଯିବନି ତ, ଆଧୁନିକ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କେନ୍ଦ୍ର ବା ଦେବପୀଠ ପରି କୋଠାବାଡ଼ିର ସମାହାର, ଅଯନ୍ତ ପରିବେଶ, ପରାସତା ଅସନା ଗନ୍ଧର ସ୍ତୂପ ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ଓ ପୂତିଗନ୍ଧମୟ, ସେଇ ନର୍ଦ୍ଦମା ପାଣିର ଅଂଚଳର ଯାତ୍ରା ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ରହଣି ହୋଇ ?

ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ, ନୀଲଗିରି, ମାଲ୍ୟଗିରି, ମହେନ୍ଦ୍ରଗିରି, ଗୁଣ୍ଡି ଡଙ୍ଗର (କଳାହାଣ୍ଡି), ଗୁରୁ

ଡଙ୍ଗର, ବାରେପାଟ ଡଙ୍ଗର (ନୁଆପଡ଼ା), ବାରପାହାଡ଼, ଟଣ୍ଡାପାହାଡ଼ (ଦେବଗଡ଼), କପିଳାସ, ସପ୍ତଶଯ୍ୟା ଆଦିରେ ତ ଏମିତି ଦୂର ପରି ପ୍ରାଚୀର ସୁରକ୍ଷିତ ଉଚ୍ଚ ନିବୁଜ ଉପତ୍ୟକା, ଝର ଝରଣାରେ ଭରା ସୁଶୋଭିତ ଦେବପୀଠର ଅଭାବ ସ୍ଥଳେ, ସେ ନାମଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିପାରିଛି ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥଳ ରୂପେ, ଦେବସ୍ଥଳୀ ରୂପେ, ତେବେ ପପଙ୍ଗାର ସୁରମ୍ୟ ଉପତ୍ୟକା କାହିଁକି ପଛରେ, ଅନାମଧେୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ? ପାଦଦେଶର ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଡଙ୍ଗର ପ୍ରାନ୍ତରକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଇପାରେ ଫଳ, ଫୁଲ, ଉଦ୍ୟାନ, ରାସ୍ତା ଚୁରିଷ୍ଟ କଟେଜ୍ ଓ ଝରଣା ପାଣିକୁ ଅଟକାଇ ଜଳ ଅମଳ ପ୍ରକଟ ଆଦିରେ । ପାହାଡ଼ ଦେହରେ ଗୋଲେଇ ସତକ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇପାରିବ, ଉପତ୍ୟକା ମଧ୍ୟକୁ ଯିବା ପାଇଁ । ବିସ୍ତୃତ ଲାଗେ ସଂଲଗ୍ନ ବିଭାଗ ବା ଉଦ୍ୟାନ ବିଭାଗ କାହିଁକି

ଏତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାକୁ ହାତଛତା କରି ରଖିଥିଲେ ବା ଜାଣି ପାରି ନ ଥିଲେ ନର୍ସରୀ କରିବାକୁ, ଏକ୍ସପେରିମେଣ୍ଟାଲ ଫାର୍ମ କରିବାକୁ ବା ଲୋଭନୀୟ ଫଳ ଉଦ୍ୟାନ କରିବାକୁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ସହଯୋଗ ନେଇ ?

ଖାଲି ସ୍ଥାନରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କରି ଏହାର ରୂପଶ୍ରୀକୁ ବଜାଇବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏଇ ଦେବ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ସମ୍ମାନ ଯୁକ୍ତାକଟେତ ନେସନ୍‌ସ ଅର୍ଗାନାଇଜେସନକୁ (ୟୁ.ଏନ୍.ଓ) ଯାହାର କି ଏକଶହ ନବେଟି ଦେଶରେ ୨୦୦୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦକୁ ପାହାଡ଼ ଓ ପର୍ବତ ସମ୍ବନ୍ଧର ବର୍ଷ ବୋଲି ଯଥାର୍ଥରେ ଘୋଷଣା କରିଛି ।

■ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ବରଗଡ଼

ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା (୩)

ମୁକ୍ତକଂଠ ପ୍ରଧାନ

ଥରେ ମୁଇଁ ଆଉ ମୋର କେତେଜଣ ବଂଧୁ ଗୁଡ଼େ ଗାଁକେ ଯାଇଥିଲୁଁ । ଗାଁ ତ ନୁହେଁ - ଗୁଡ଼େ ଆଦିବାସୀ ପଲ୍ଲୀ । ସେ ଗାଁ ଆଗରୁ କେଉଁ ଗୁଡ଼େ ଗାଁ ଥିଲା । କାଣା ଗୁଡ଼େ ମଡ଼କ ପଡ଼ିଲା ଯେ ବନିହାନ ଲୋକ ମରିଗଲେ ବଲି ବାକି ସତେ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ପଲେଇ ଯାଇଥିଲେ । ଜଂଗଲ ଭିତରର ଗାଁ, ଜଂଗଲ ହେଇ ରହିଥିଲା । ଥିଲା ଥିଲା, ଏଉଁ ହାଲେଁ ୩୫ ଘର ଆଦିବାସୀ ଭୂମିହୀନ ସେ ଗାଁ କେ ଫେର ଆବାଦ କରବାର ଲାଗି ଆସଲେ । ଆସୁନ୍ ଆସୁନ୍ ଦୁଇ ଦଲ ହେଇକରି ଦୁଇଟା ପଡ଼ା ବସାଲେ । ଦୁଇଟା ବଡ଼ ବଡ଼ କୁଆଁ କୁଡ଼ଲେ, ଆଉ ସେ ଦୁହିଁ କୁଆଁର ପାଏନ୍ ଥିଁ ଚଲିଗଲେ । ନୂତନ ବସ୍ତି ବସବାର ଦଶ

ବଛର ନାଲି ହଇ ଥାଇ, ହାମେ ସେ ଗାଁ କେ ପରିବେଶ ଅଧ୍ୟୟନ କରବାର ଲାଗି ପହଞ୍ଚିଲୁଁ । ଆଖର ପାଖର ଗାଁର ଲୁକେ ବସଲେ, 'ପୁଏ ବଡେତେ ଜଂଗଲ କାଟି କରି ପଦା କରି ନେଇଛନ୍ । ଜଂଗଲ ବଲି ଜଂଗଲ ? ଇହା ଇହା ରେଂଗାଲ ଥିଲା, ସବୁ ଖତମ୍ କରି ନେଲେ ।' ସ୍ଥାନୀୟ ଲୁକର କଥାଆଁ ଜନାଗଲା ଯେ ପରିବେଶର ଶତ୍ରୁ ହଉଛନ୍ ହେଁମାନେ । ନ ମନଭିତରେ କେହି ଇ କଥାଥୁ ରାଜି ନାଲି ହେଇଯାଉଲୁଁ । ଆଦିବାସୀ - ଆଉ ପରିବେଶ ପ୍ରତି ଶତ୍ରୁତା ! କଥାଟା ପରତେ ନାଲି ହେଉଥାଏ । ଏହା ଗୁଡ଼େ ସନ୍ଦେହ ଆମକୁ - -ପରିବେଶ ଅଧ୍ୟୟନକାରୀମାନଙ୍କୁ- ସେ ଗାଁ କେ କଡ଼େଇ ନେଇଥାଏ ।

ଗାଁର ନାଁ ରାଣତାଲ । ଭୂମିହୀନ ବଲି ଜଂଗଲ କେ ସଫା କରି ଆଦିବାସୀମାନେ ସେ, ଗାଁ ନ ରହିଥିଲେ । ଖାଏବାର ପାଏନ୍ ନାଲି ଥାଲି, ଜଂଗଲର ନାଲୁ ଚଲୁଥିଲେ । ନାଲାର ପାନି ସଂକ୍ରମିତ ହେଇଯାଇ କରି ଗାଁର ଲୁକର ଜୀବନ୍ ନେଇଥିବା । ଲୁକେ ଦେବକୂଟ ଭାବିକରି ଗାଁ ପଦା କରି ପଲେଇ ଥିବେ । ଇଟା ଖାଲି ରାଣତାଲ ଗାଁର କଥାନି ନୁହେଁ- ଅଧିକାଂଶ ଜଂଗଲ ଗାଁର ଇତିହାସ ଥାଏ । ନୁଆଁ କରି ବସ୍ତି କରବାର ଲାଗି ଆସୁନ୍ ଆସୁନ୍ ୩୫ ଘର ଯେତେବେଳେ ଆସିଗଲେ ଜୁନ୍‌ହା ବସ୍ତି ଜୁନ୍‌ହା ଜମିନ୍ ଥିଁ ଯେନ୍ ଜଂଗଲ ହେଇଥିଲା ସେ ସବୁ ତ ସାଫ କରିଥିବେ, ଜଂଗଲ ଥିଁ ଭି ୫ ହାତ

ଜରୁର ସାପ କରିଥିବେ । ଲେକିନ୍ ହାମେ ଯେତେବେଳେ ଗାଁ ସାରା ବୁଲି ଆସୁଲୁଁ, ଗାଁର ସିଆନ୍ ସୁଜାନମାନଙ୍କର ସାଙ୍ଗେ ଦୁଇଚାର ପଦ କଥାଭାଷା ହେଇ ସାଏଲୁଁ, ତବ ଜାନୁଲୁ ଯେ ହରେକ୍ ପରିବାରର ଜମି ପରିମାଣ ହଉଛି ୧ ଏକଡ୍ ୧୭ ଡିସିମିଲ । ୧ ଏକଡ ଲେଖା ଚାଷଜମି— ମାଲ ଆଉର ଆଁର୍ । ୧୭ ଡିସିମିଲ ଲେଖା ଘରବାର । ଯାହା ଜମି ପୂର୍ବର ଥିଲା ସେତକି କେ ସେମାନେ ୩୫ ଘର ଭିତରେ ସମାନ ସମାନ ଭାଗ କରି ଗୁଟେ ନୁଆଁ ଗାଁ ବସେଇଛନ୍ ସେହି ପୁରୁଣା ନାଁ ଥି ।

ଆମେ ଦେଖୁଲୁଁ — ଚାରିହାଁ ଆଡ଼େ ରେଂଗାଲ ଖୁଁଟା । ରେଂଗାଲ ଖୁଁଟା ତୁପି କରି ଘରର କାଁଥି କରା ହେଇଛି, ଗୁହାଲ ବନା ହଇଛି, ବାରି ଘୁରା ହେଇଛି । ରେଂଗାଲ— କେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ ଗଛ ! ଇଟା ଗାଡ଼ିକରି ଘରବାର କରିଛନ୍ ! ହାମର ସବକର ଆସି ଖି କପାଲେଁ ସମିଗଲା । ଘରର ଉପର ଠାଟ କରାହେଇଛି ବାଂଧନ୍ ଆଉର ତାଲ — ତାଲ ପାଟି, ବାଂଧନ୍ ଚନ୍ଦା । ଘର ଉପରେ ଛାଏନି କରା ହେଇଛି ହାତଗଡ଼ା ମାଟିର ଖପର । ଗୁହାଲମାନଙ୍କେ ଗାଏଦାମୁର, ଛେଲ ଆଉର ଘୁଷୁରୀ । କୁକୁର ଆଉର ବତକ ଭି ଅଛନ୍ । ଖୁଁଟା ଗଡ଼ା ଆଉର ମାଟିଲେସା କାଁଥି, ମାଟିର ଘର । ଲିପି ଘଷି କରି ଚକଚକେଇ ଯାଉଛି । କାଁଥିମାନକୁ ଆଁଠେ ଉଁଟା ତକ୍ ଝୁଟି ଦିଆହେଇଛି, ଫୁଲ ଫୁଟା ହେଇଛି । ପିଢ଼ାମାନ ପୁଆଲକାଲି ମିଶା ଗୁବର ଲିପା ହେଇଛି । ଝନକର ବାହାରି ପିଢ଼ାନ ହାମେ ବସି ପଡ଼ୁଲୁ ଆଉର ମାଗଲୁ— ପିଇବାର ପାଏନ୍ ଟିକେ ଦିଅ ତ ।

ଝକି ଯାଉଛି କଂସାର ଖୁରି । ନିର୍ମଳ ଫଟିକ୍ ଠଣ୍ଡା ପାନି ଖୁରିଥି ଭରି କରି କାଚର

ଗିଲାସ ୨ଟା ଧରି କରି ପାନି ଆନିଦେଲା ଗୁଟେ ନୁନି । ପଥର ବଂଧା କୁଆଁର ପାଏନ୍ — ବଡ଼େ ଶୀତଳ । ପାନି ପିଇକରି ମନ ଭରିଗଲା । ଭୁଆସେନ୍ ମାନେ ଯାଉଛନ୍ ପାଏନ୍ ନେଇ । ମାଟିର ମଠିଆ ମୁଡ଼େଁ କାଖେଁ । ବାଲଟି ଆଉର ରସି ଅଛେ ଭୁଜୁନି ହାଟେଁ । ତାଁକର ପାଏନ୍ ଆବିଷ୍କାର କରା, ପାଏନ୍ ଅନା, ରଖା ଆଉ ବେତାର — କାହିଁ ଭି ମଲିନତାର ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ନାହିଁ ଆଇ । ହାମେଁ ପାଏନ୍ ପିଇସାରିକରି କଥା ମୁଲ୍ କଲୁଁ ।

‘ତମେଁ ଆସଲା ବେଲକେ ଗାଁ ନ କେତେନିଟେ ଜଂଗଲ ବଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ପରେ, କେନ୍ଦା କଲ ? ହାମର ପ୍ରଶ୍ନ ସିଧାସଳଖ ତାଁକର ପରିବେଶନୀତିକେ ଚେଲେଖି କଲା ଲେଖେଁ ଚାଷ୍ଟ ଥିଲା । ‘କିଛି ନାହିଁ, ଗଛମାନକୁ ଖେଦି ଦେଲୁଁ ଆଜ୍ଞା ।’ ହୁଁସିଥି ଉଡ଼େଇ ଦେଲା ବାଗିର ଉତ୍ତର ତାକର ଆଡୁ ଆସଲା । ଶଲେ ସତ୍ତକେ ସତ୍ତ ହୁଁସି ହୁଁସି ଆମର ମୁହଁ ମାନକୁ ଦେଖି ଲାଗଲେ । ନିମିଷକର ପରେ ସିଆନ୍ ଝନେ ବଏଲେ, ‘ଗାଁ ଭିତରେ ଜମି ମାଲେଁ ଯେନ୍ ଗଛମାନ ବଡ଼ିଯାଇଥିଲା ଦେଖଲେଁ ଲୋଭ ଲାଗୁଥିଲା । ସେସବୁ କାଟଲୁଁ । ଯେ ପକନା ନାହିଁ ପକେଇଁ । ଘରର ସାମାନ୍ ତିଆର କଲୁଁ । ଖୁଁଟା ମାନକୁ ଗାଡ଼ି କରି ଘରବାର କରଲୁଁ । ଚାଷକାମ ଥି ଭି କେତେ ନଂଗଲ ହିଂସ ଜୁଆଡ଼ି ଲାଗୁଛି, ଶଗଡ଼ ଭି ଲାଗୁଛି— ସେ ସବୁଥ ଲଗାଲୁଁ । ବିକି ଖାଇ ନାହିଁ କି ବିଦେଶକେ ରପ୍ତାନୀ ନାହିଁ କରି ଆଜ୍ଞା । ସବୁ ଗାଁ ଘରେଁ କାମଥ ଲଗାଲୁଁ ।’

ହାମର ଭିତରେଁ ଯେନ୍ମାନେ ବହି ପଢ଼ିକରି ପରିବେଶ କଥା ଜାନିଥିଲେ ସେଭିତରୁଁ ଝନେ ବଏଲେ, ‘ହଁ ଯେ,

ଜଂଗଲଟା ରଖି କରି ଘର ଦୁଆର ଖେତଖଲା କରିଥିଲେଁ ଭଲ ନାହିଁ ହେଇଥିତା ?’ ତରୁଣ ବୟସର ଝନେ ଆଦିବାସୀ ବଏଲେ, ‘କେନ୍ଦା କହୁଛ ଆଜ୍ଞା ? ଜଂଗଲଟା ଚାତର ନାହିଁ କଲେଁ ଘର କେନ୍ଦା ହେବା, ଖେତ କେନ୍ଦା ହେବା ? ହଁ, ଗାଁ ବସାଲା ଉତାରୁଁ ସୁବିଧା ଜାଗାମାନକୁ ସିନେ ଫେର୍ ଗଛ ଲଗାସିବା !’

ହାମେ ଦେଖୁଲୁଁ, ଗାଁର ଜାଗା ଜାଗା ଆମ, ଜାମ, ପନସ୍ ଭରିଛି । ହରେକ୍ ବାରି ମୁନ୍ତା, ଅଗସ୍ତି, ଅମୃତମଢ଼ା ଲଗା ହଇଛି । ମାୟା, ବଡ଼ଲ, ବୁରୋ ଆଉ ବରଡ଼ା ଶାଗର ଗଛ ଭି ସମକର ବାରି ଅଛେ । କାହାର କାହାର ବାରି କପା ବେଲାଟି କରମଜା ଭି ଅଛେ । ବାହାରେଁ ବାହାରେଁ ରେଂଗାଲଖୁଁଟା ଘୁରା ହେଇଥିଲେଁ ଭି ଭିତରେଁ ଭିତରେଁ ରାମଜଡ଼ା (କେତ୍ରୋଫା) ର ଘଞ୍ଚି ଘୁରାନଟେ ଲେଖା ହରେକ ବାରି ଶୋଭା ପାଉଛି । କାହିଁ କେନ୍ଦା କୁରେ, ଧାତୁକ୍, ଫଲ୍‌ଶା ଆଦି ଗୁଟେ ଗୁଟେ ଜଂଗଲି ଉଷୋ ଗଛ ରଖା ହେଇଛି । ଗାଁ କେ ଛାଡ଼ିକରି ତେତେଲ, ଖଜୁର, ତାଲ । ‘ଆମ୍ ଗଛ ତ ବନିହାନ୍ ଲଗେଇଛ ! ମୁଇଁ ଆଖିର କହି ପକାଲିଁ ।’ ଆମର ଖାଏବାର ଲାଗିଁ ଲଗେଇଛୁ ଆଜ୍ଞା । ଜହ ତ ନାହିଁ, ଦେହଶ ବାଗିର ହେବା ।’ କହେଲେ ଝନେ ଯୁବକ୍ । ଲିମ୍ ଗଛ ତ ଜାଗା ଜାଗା । କରଂଜ ଭି ଜାଗାଜାଗା ହେଇଛି । ବର ପିପଲ୍ ଭି ଗାଁର ମୁଡ଼େଁ ଜଗା ହେଇଛି । ଆମର ସଂସ୍କୃତିର ଗୁଟେ ଅଂଶ ଯେ ସେମାନେ, ତାହାକୁ କେନ୍ଦା ଛାଡ଼ି ହେବା ?

ହାମେ ବସିଥିଲା ଠାନ୍ ପ୍ରାୟ ଗାଁର ସବୁ ଫାଲକେ ଦେଖି ହେଉଥାଏ । ତାକର ସାଙ୍ଗେ କଥା ହଇ ହଇ ଆସିଏ ବୁଲି ଆସଲା ସବୁ

ଆଡ଼େ । ଆଉ ତାର ପରେ ଗୁଡ଼େ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ବାହାରି ଆସଲା । ଆଉ ଯାହା କହ ପଛେ ଲ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ପରିବେଶ ବିରୋଧୀ ନାହିଁ କହି ହୁଏ ।

ସେ ବର୍ଷ ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ିଥାଏ । ମହାମରୁଡ଼ି ବଲି ସଭେ କହୁଥାନ୍ । ରାଜ୍ୟସାରା ମରୁଡ଼ି ଲାଗି ସମସ୍ତେ ଚିନ୍ତା କରୁଥାନ୍ କେନ୍ଦ୍ରା କରବେ ସରକାର କ୍ଷତି ପୂରଣ ଦେଉନ । ନାହିଁ ହେଲେ ଚଳି ନାହିଁ ହୁଏ । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ମରୁଡ଼ିର ଦାଉ ସହି ନାହିଁ ହୁଏ । କଥା କଥା ହାମର ଭିତରୁ ଝନେ ପଡ଼ରେଇ ଦେଲେ, ‘ଇ ବର୍ଷ ତ ମରୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ତମର ଇ ଶୁଖା ଫାଲକେ ତ ଗୁଡ଼େ ଚାଷ । ମରୁଡ଼ି ଥି ତ ସବୁ ଚାଷ ନକସାନ୍ ହଇଯାଇ ଥିବା । ହଇ ଆଜ୍ଞା, ଇ ବର୍ଷ ଦା ମିଶେଇ ନାହିଁ ଧରି ।’

‘ଫେର କେନ୍ଦ୍ରା କରବ ସେ ? କେନ୍ଦ୍ରା କର କୁରୁମ୍ ତଲାବ ବଲି ଭାବୁଛ ? ବରଷ୍ଟାକର ଅଡ଼ିଆ ନାହିଁ ହେଇ ପାରବାରଟା ବଡ଼ା ଦୁଃଖ ।’ ଆମର କଥା ଥି ସମବେଦନା ଥିଲା ।

‘କହିର ଦୁଃଖ, ଆଜ୍ଞା ? ଫେର ହେବା । ଏସ୍ତର ନାହିଁ ହେଲା ଯେ କାଏଁ ହେଲା ? ଫେର ନାହିଁ ହେବା ?’

ଉପରବାଲା ହାମକୁ ତଲାବା ନ । ଯେନ୍ଦ୍ରା ସେନ୍ଦ୍ରା ଦୁଃଖ ଭୂତି କରି ଏସ୍ତର ଚଳିଗଲେ ଦିନ୍ କାଲ୍ ପାହେଲେ ଫେର ନାହିଁ ହେବା ନ ।’

ଅଭାବ ଆର ଅନଟନ୍ ହିସାବକଲା ଲୁକ୍ କୁଁ ହେସି । ନାମମାତ୍ର ଚାଷୀ— ଏକଡ଼େ ଆର୍ ଗୁଡ଼ା ଜମି— ପଏରଛା ମରୁଡ଼ି ଥି ଘଲେ ନିରାଶ ନାହିଁ ହଇ । ପ୍ରବଳ ଆଶାବାଦ ଥି କହୁଛେ, ଚଳିଯିବା, ଫେର ହେବା । ପ୍ରକୃତି ଆଉ ପରିବେଶ ସାଂଗେ ଏକଆତ୍ମା ହେଇ

ଚଳୁଥିବାର ମୁନୁଷ କହୁଛେ ଚଳିଯିବା— ଫେର ହେବା । ଏନ୍ତା ମୁନୁଷର ଲାଗି ‘ଦାରିଦ୍ର୍ୟ’ କାହିଁ ଯେ ‘ବିକାଶ’ ଲାଗି ‘ଯୋଜନା’ କରବ ? ଚାଷୀ—ବିଶେଷକରି ଆଦିବାସୀ ଚାଷୀର ଜୀବନଧାରାର ଅସଲ କଥା ହଉଛେ ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ଭରସା । ପ୍ରକୃତି ନେ ଏଡେ ଅଛେ ଯେ ତାର ନୁଁ କେଡ଼େ ନାହିଁ ସରେ । ଆଉ ପ୍ରକୃତିନେ ଯେଡେ ଆଉ କି ନାହିଁ ଆଉ ‘କୁଣ୍ଡା’ ନାହିଁନ । ଚାଷୀ ଆଦିବାସୀ ଜାନିଛେ ଯେ ପ୍ରକୃତିର ସଂପଦ ହେଉଛେ Renewable ବଏଲେ ନିତ୍ୟନୂତନ । ଆଏକ୍ କାଟି ଦେଲେ କାଏଲକେ ଫେର ପାଆଁଲି ଯିବା । ଆଝିର ସରିଗଲା ନ ଆଉର ନାହିଁନ ବାଗିର ଲାଗଲେ ଭି ଫେର କାଏଲ କେ ଥିବା । ହେଁଥିର ଲାଗି ଚାଷୀ ଆଦିବାସୀ ହତାଶ ନାହିଁ ହଏ । ମରୁଡ଼ି ହଉ, ଅପାଲକ ହଉ, କମ ହଉ; ଶସ୍ୟ ଦେଇଥିବାର ଜମିଭୂମିକେ ନିନ୍ଦା ନାହିଁ କରେ । ଜଂଗଲ କାଟି ଚାତର କରି ଚାଷଜମି କରିଦେଲେ ଭି ଭୂମିକେ ଶ୍ରୀହୀନ ନାହିଁ କରେ । ମାଟିକେ ମାଟି ହଇକରି ରହେବାକେ ଦେସି, ସେଥି ଆମ୍ ଜାମ୍ ପନସ୍ ଫଲାସି । ଇହାହିନି ଯେନ୍ଦ୍ରାକେ ବିକାଶ ବଲୁଛନ୍, ସେନ୍ ଯେନ୍ ଜାଗାକେ ବିକଶିତ ବଲୁଛନ୍, ସେନ୍ ମାଟି ଆଉ ମାଟି ହଇକରି ନାହିଁନ, ସେନ୍ ଟଂଖଡ଼ା ଭି ନାହିଁ ହଇପାରେ ନ । ଚାଷୀ ଆଦିବାସୀ ମାଟିକେ ପ୍ରକୃତିକେ ଏଡେ ଗୁଲ୍‌ଗୁଲା କରି ନାହିଁ ପାରେ, କରି ନାହିଁ ଦିଏ ।

ପାଠକମାନେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଆନ୍ । ସେମାନେ ଜରୁର ଇ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାବେ, ‘ଆଜିର ଯୁଗେ ସେ ଜଂଗଲ ଗାଁର ଆଦିବାସୀ ଚାଷୀ ହେଇକରି ଆଉ ଚଳି ହେବା ?’ ଲେଖକର

ମୁତ୍ତ ଜରୁର ତଲା ହେଇଯିବା । କିନ୍ତୁ ଲେଖକର ବିଶ୍ୱାସ ଦୃଢ଼ ଥାଏ । ଆମେ ଯେନ୍ଦ୍ରା ସଭ୍ୟତା ଥି ଇଛେନ୍ ଜାଉଁଛୁ ଇନ୍ଦ୍ରା ଦିନ୍‌କେ ନାହିଁ ହଇ । ଶ’ଶ’ ବରଷ ହେଲାନ୍ ‘ବିକାଶ’ର ଧାରା ଥିଁ—ପୁରଖା ପାଟିନ୍ ନାଟିସୂତି ତକ—ଧାରେ ଧାରେ ଇ ଧାରା ଆମକୁ ଗ୍ରାସ କରୁଛେ । ଆମର ଆଦର୍ଶ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କର ଜ୍ଞାନୋଜ୍ଞାନ କୁଟୀର ନୁହେ । ଆମର ଆଦର୍ଶ ଇହାହିନି ଆମେରିକାର ହାଇର୍ ହାଉସ ଆଏ—ରାବଣର ପ୍ରାସାଦ ଆଏ । ଯେଡେବେଲେ ସମୂହ ସଭ୍ୟତା ଅସୁରତା ଆଡ଼କେ ଯାଉଛେ—ଆଦିବାସୀ ଚାଷୀର ପ୍ରକୃତି ଆଧାରିତ ଜୀବନର କଥା ଗୁଡ଼େ ଅର୍ଥହୀନ ପ୍ରସଂଗ ବାଗିର ଲାଗବାରଟା ସ୍ୱାଭାବିକ ଆଏ । ହେଲେ, ସର୍ ଟା ସର୍ ଆଏ । ପୃଥିବୀଯାକର ପରିବେଶ ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ଚିନ୍ତିତ ଆନ୍, ବିକାଶନାଥ ଯାହା ଚାଲିଛେ ସେଟା ଗୁଡ଼େ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆଏ ବଲି ସେମାନେ ସାବଧାନ କରି ଦେଲେନ । ଯଦି ଇ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଧାରା ଥିଁ ଆମେ ଫିରି ନାହିଁ ଆସବାର କେ ଚାହିଁ ତେବେ ଆମେ ତଥାକଥିତ ସଭ୍ୟ, ଉନ୍ନତ ଗୁଡ଼େ ମାନବଜାତି ଏକାଥରକେ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହେମାଁ ଇଥିଁ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆଉ ଯଦି ଇଥିର ଗୁଡ଼େ Point of Return ଅଛେ ବଲି ବିଶ୍ୱାସ କରମା, ହଜାଲା ଚେତାକେ ଫେର ଘାଏ ଫିରି ପାଏବାର ଲାଗି ଚାହେମା, ବଏଲେ ରାଣତାଲ ଗାଁର ଆଦିବାସୀ ଚାଷୀର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ଭରସାକରା ଆମର ଦିଗବାରେଣୀ ଧୂବତାରା ହେବା—ଇଥିଁ ଭି ସଂଦେହ ନାହିଁ ନ ।

■ ହୀରାକୁଦ କଲୋନୀ ସମ୍ବଲପୁର

ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଗବିତ

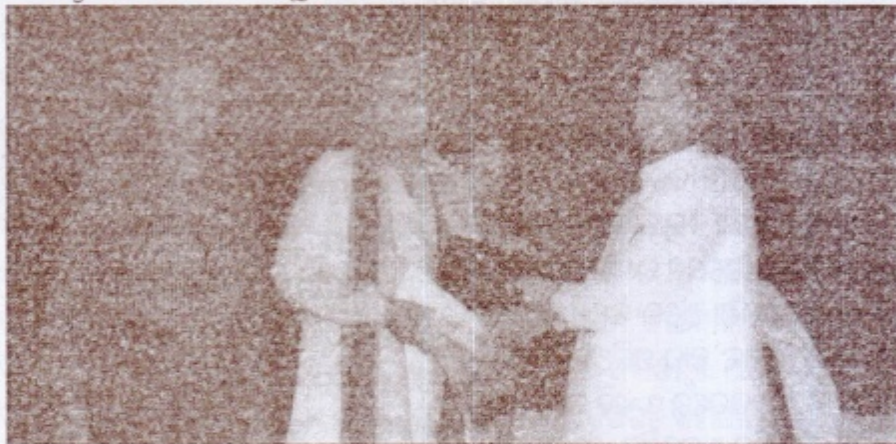

ବରଗଡ଼ ସହରର ବିଶିଷ୍ଟ ସଂଗୀତଜ୍ଞ ତଥା ଏଡଭୋକେଟ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୁଣନିଧି ଦାଶ ୨୦୦୮ ମସିହା ପାଇଁ ଲୋକ ସଂଗୀତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ତାଙ୍କର ସବିଶେଷ ଅବଦାନ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସଂଗୀତ ନାଟକ ଏକାଡେମୀ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ମାନୀତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ ରବୀନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡପ ଠାରେ ଗତ ୨୨.୦୩.୨୦୧୨ ତାରିଖରେ ଏକ ଦର୍ଶାତ୍ମ୍ୟ ଉତ୍ସବରେ ତାଙ୍କୁ ତାମ୍ରପତ୍ରିକ, ଉପାୟନ ଓ ନଗଦ ରାଶି ଦେଇ ସମ୍ମାନୀତ କରାଯାଇଥିଲା । ଆମେ ଓଡ଼ିଶାର କୋଶଳାଞ୍ଚଳ ବାସୀ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଗବିତ । ଆପଣ ଆମ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗୌରବ ବିମଣ୍ଡିତ କରିଥିବାରୁ “କୋଶଳ କଥା” ଆପଣଙ୍କୁ ହାର୍ଦ୍ଦିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ:-

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୁଣନିଧି ଦାଶ ବରଗଡ଼ ଗୌରିଆ ପରିବାରରେ ପିତା ଏରଘୁନାଥ ଦାଶ ଓ ମାତାଏକମୋବତୀ ଦାଶଙ୍କ ଔରସରୁ ୨୩.୧୨.୧୯୩୦ ମସିହାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସଂଗୀତ ଗୁରୁ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ପିତା ଓ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ନୃତ୍ୟ ଓ ସଂଗୀତ ପ୍ରତିଥିଲା ଗଭୀର ରୁଚି ଓ ଆସକ୍ତି । ଯଦିଓ ଓକିଲାତି ପାଠ ପଢ଼ି ସାରି ଓକିଲାତିକୁ ପେଷା ଆକାରରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଓ ବରଗଡ଼ର ସାମୁହିକ ଉନ୍ନତିରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ ରହିଥିଲେ, ନିଶା ଥିଲା ସଂଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟ । ଗତ ଛଅ ଦଶନ୍ଧିଧରି ସଂଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବୀରିତ ଭାବେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ନାଁକୁ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ କରି ଧରି ଚୋଳିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଅବଦାନ ମାନଙ୍କରେ ରହିଛି:-

୧. ୧୯୫୫ ମସିହାରୁ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ କଟକ ବେତାର କେନ୍ଦ୍ରର କଳାକାର ।
୨. ସମ୍ବଲପୁର ଓ କଟକ ଆକାଶବାଣୀ କେନ୍ଦ୍ରର ଅତିଥିବନ ବୋର୍ଡର ସଭ୍ୟ ।
୩. ଓଡ଼ିଶା ଦୂରଦର୍ଶନ କେନ୍ଦ୍ରର ଉପଦେଷ୍ଟା ।
୪. ଅବିଭକ୍ତ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରଥମ ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂଗଠନ “କଳା ବିକାଶ ପରିଷଦ”ର ଉଦ୍ୟୋକ୍ତା ।

୫. ଇଣ୍ଡୋ-ସୋଭିଏଟ୍ କଲଚରାଲ ଏସୋସିଏସନ, ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାର ସଭାପତି ।

୬. ସମ୍ବଲପୁରୀ ଲୋକଗୀତ ଓ ଲୋକ ସଂଗୀତରେ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ବକ ଭାବେ ଖ୍ୟାତ । ଓଡ଼ିଆ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ପ୍ରଥମ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଗୀତ ଭାବରେ “ଝୁମ୍ ଝୁମ୍ ବାଜେ ମୋର ଝୁମ୍କା ପର୍ବରୀ” (‘ସାଧନା’ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର) ଗୀତ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଭାର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଉକ୍ତ ଗୀତଟି ସମ୍ବଲପୁର ଆକାଶବାଣୀ କେନ୍ଦ୍ରର କୃଷି ସଂସାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଚାଲଚିତ୍ର ମ୍ୟୁଜିକ୍ ଭାବେ ମାନ୍ୟତା ପାଇ ଆସୁଛି । ସେ ଏକାଧାରରେ ହାରମୋନିୟମ, ତବଲା, ବଂଶୀ ଓ ସାତାର ବାଦକ । ସେ ଆକାଶବାଣୀ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଗୀତ

ପରିବେଷଣ କରିଛନ୍ତି ।

ସେ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର “ନାଟ୍ୟ ପରିଷଦ” ସମ୍ମାନ, କଟକ ହାରାଖଣ୍ଡ ସାଂସ୍କୃତିକ ସମାଜ ଦ୍ଵାରା “ହାରାଖଣ୍ଡ ହାରା ସମ୍ମାନ”, ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ସାଂସ୍କୃତିକ ସମ୍ମାନ, ସମ୍ବଲପୁର ଲେଖକ ସଂଘ ସମ୍ମାନ, କୋଶଳ ଚେତନା ପରିଷଦ ସମ୍ମାନ, ସହ କୋଶଳାଞ୍ଚଳ(ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା)ର ବିଭିନ୍ନ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯଥା ସୌଖିନ କଳାକାର ସଂଘ, କଥା ଆର୍ କଥାନୀ ପତ୍ରିକା, ବଉଲ ଝୁଝା ସାଂସ୍କୃତିକ ସଙ୍ଘ, ରାସବିହାରୀ ମିଶ୍ର ସ୍ମୃତି କମିଟି, ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଅଗ୍ରଣୀ ସଂଗଠନ, ଉତ୍କଳ ଗୌରବ କଳାକାର ସଙ୍ଘ ଇତ୍ୟାଦି ସମାରୋହ, ଲୋକମହୋତ୍ସବ ଆଦିରେ ସମ୍ମାନୀତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଗର୍ବିତ

ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ଅତାବିରା ତହସିଲ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜହ୍ନାପଡ଼ା ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ସଂଚାର କଳାକାର, ସାରସ୍ୱତ ସାଧୁକା ଶ୍ରୀମତି ବିଶାଖା ରଣା ୨୦୧୧ ମସିହା ପାଇଁ ସଂଗୀତ ନାଟକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ତାଙ୍କର ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସଂଗୀତ ନାଟକ ଏକାଡେମି ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମାନୀତ ହୋଇଛନ୍ତି । ୨୩.୦୩.୨୦୧୨ ତାରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ ରବୀନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡପାଠରେ ଏକ ବର୍ଷାତ୍ୟ ଉତ୍ସବରେ ତାଙ୍କୁ ତାମ୍ରପଟ୍ଟ, ଉପାୟନ ଓ ନଗଦ ଅର୍ଥରାଶି ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ସମ୍ମାନୀତ କରାଯାଇଥିଲା । ଆମେ ଓଡ଼ିଶାର କୋଶଳାଞ୍ଜଳି ବାସୀ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଗର୍ବିତ । ଆପଣ ଆମ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗୌରବ ବିମଣ୍ଡିତ କରିଥିବାରୁ “କୋଶଳ କଥା” ଆପଣଙ୍କୁ ହାର୍ଦ୍ଦିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ:-

ଶ୍ରୀମତୀ ବିଶାଖା ରଣା ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା, ଅତାବିରା ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜହ୍ନାପଡ଼ା ଗ୍ରାମର ଏକ ଗରିବ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି ୧୭.୦୪.୧୯୫୮ । ମାତା ଶ୍ରୀମତୀ ଉଲ୍ଲାସ ରଣା ଓ ପିତା ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ରଣାଙ୍କ ଔରସରୁ । ପିତା ଗଣେଶ ରଣା ଥିଲେ ଜଣେ ସଂଚାର କଳାକାର, ଯାହାଙ୍କ ଛାପ ପଡ଼ିଥିଲା ବାଲିକା ବିଶାଖା ରଣାଙ୍କ ଉପରେ ଓ ଏହି କଳା ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂଚାରିତ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତିତ ହୋଇଥିଲା । ପରେ ସେ ଝରାପାଲି ନିବାସୀ ଶ୍ରୀ ବିରଞ୍ଚ ଝରାଙ୍କ ଠାରେ ସଂଚାର କଳାର ବାଦ୍ୟ, ନୃତ୍ୟ ଓ ସଂଗୀତର ବିଧିବଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିଲେ ଯଦିଓ ବାରିପଦର କନ୍ୟାଦାତରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷାକୁ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ତୋରି ବାନ୍ଧିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ କୋଶଳାଞ୍ଜଳି(ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଓଡ଼ିଶା)ର ଏହି ମହାନ କଳା ସଂଚାର ଯେଉଁଥିରେ କି କଳାକାରଙ୍କୁ ଏକାଧାରରେ ଗାୟକ, ବାୟକ, ନୃତ୍ୟ ଓ ଅର୍ଥ ବିଶ୍ଳେଷଣ(ସାହିତ୍ୟରେ) ପାରଦର୍ଶିତା ଲାଭକରିବାକୁ ପଡେ, ତାକୁ ସେ ଆପଣେଇ ନିଜର ସାଧନା ବଳରେ ନିଜକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ଲକ୍ଷପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କଳାକାର ରୂପରେ

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିପାରିଛନ୍ତି । ଯେଣାରେ ଜଣେ ଦିନ ମଜୁରିଆ, ନିଜ ଉପରେ ପରିବାର ପ୍ରତିପୋଷଣର ବୋଧ । ହେଲେ ଭୋକ ଓ ଅଭାବ ତାଙ୍କୁ ଅଟକେଇ ପାରିନାହିଁ । ସେ ରାଜ୍ୟ, ଜାତୀୟ ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏହି କଳା ପରିବେଷଣ କରି କୋଶଳାଞ୍ଜଳିକୁ ଗୌରବାଦିତ କରିପାରିଛନ୍ତି ।

ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଅବଦାନ ମାନଙ୍କରେ ରହିଛି:-

୧. ଇଣ୍ଡିଆ ଇନ୍‌ରନାଲ୍ ତାନ୍ ଏଣ୍ଡ ମ୍ୟୁଜିକ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ୧୯୮୯ ମସିହାରେ, ୩ ସପ୍ତାହ ଧରି ଜାପାନର ବିଭିନ୍ନ ସହରରେ ସଂଚାର ପରିବେଷଣ କରି ବହୁପ୍ରଶଂସିତ ।
୨. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଶିବପୁରୀଠାରେ ନେସନାଲ ଇଣ୍ଡିଗ୍ରେସନ କେମ୍ପ ତଥା ଇଣ୍ଡରଷ୍ଟେଟ ଫୋକ ଫେଷ୍ଟିଭାଲରେ କଳା ପରିବେଷଣ ।
୩. ଅତାବିରା କଲେଜରେ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଆଲୋଚନାଚକ୍ର ।
୪. ଲୋକ ମହୋତ୍ସବ ସମ୍ବଲପୁର (୨୦୦୨) ଇତ୍ୟାଦି ।

ତତ୍ ସଂଗେ ଶ୍ରୀମତି ବିଶାଖା ରଣାଙ୍କୁ ଅଗଣିତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମର୍ଥିତ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ହେଲେ:-

୧. ଭୀମ ଭୋଇ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ, ସମ୍ବଲପୁର
୨. ସୌଖିନ କଳାକାର ସଂଘ, ବରଗଡ଼ (୧୯୯୦)
୩. ହାତୀସିଂ ସ୍ମୃତି ନିକୟମ ଦ୍ୱାରା ରୂପା ଉଚ୍ଚବ ସମ୍ମାନ ।
୪. ଲୋକମହୋତ୍ସବ ‘ତିହାର’ ଅତାବିରା (୨୦୦୯)
୫. ଜୟନ୍ତୀ ଯୁବକ ସଂଘ, ବାବେବିରା ।
୬. ପପଙ୍ଗା ପାହାଡ଼ ମହୋତ୍ସବ-୨୦୧୧ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଓଡ଼ିଶା ଜଳସେଚନରେ ପକ୍ଷପାତିତା

ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ପତି

୧୮୫୭ରେ ସିପାହୀ ବିଦ୍ରୋହ ହୋଇଥିଲା । ଏଇ ପ୍ରଥମ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଇଂରେଜ ସରକାର ଦମନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର ଭାରତର ଶାସନଭାର ଇଷ୍ଟଇଣ୍ଡିଆ କମ୍ପାନୀ ହାତରୁ ଇଂଲଣ୍ଡ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟ୍ ହାତକୁ ଚାଲିଗଲା । ସେତେବେଳେ ଶାସନମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ ମହାରାଣୀ ଭିକ୍ଟୋରିଆ । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଇଂଲଣ୍ଡ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟ୍ ଶାସନ ଚାଲିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ରାଜା ବା ରାଣୀ ମାନେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ଭାବରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ତା'ର ୯ବର୍ଷ ପରେ ୧୮୬୬ ସାଲରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ନଅଙ୍କ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼ିଲା । ତତ୍କାଳୀନ ଓଡ଼ିଶା, କହିଲେ-କଟକ, ପୁରୀ ଓ ବାଲେଶ୍ବର ଏବଂ କିଛି ଗଡ଼ଜାତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ବୁଝାଉଥିଲା । କେତେକ ସ୍ବାଧୀନ ରାଜାରାଜୁଡ଼ା ଓ ଜମିଦାରୀକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବାକି ଅଂଶ କଟକ ଜମିଶିନର ଶାସନାଧୀନ ଥିଲା । ତା'ର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୩୦ ଲକ୍ଷ ଥିଲା । ତତ୍ପରେ ୧୦ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ । ଏଣୁ ସାରା ବିଶ୍ବରେ ନିନ୍ଦିତ ହେଲେ । ନିଜ ପ୍ରଜାବସ୍ଥଳତା ନୀତି ଉପରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଘାତ ଲାଗିବାରୁ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟ୍ରେ ତାର କତା ସମାଲୋଚନା ହେଲା । ଫଳରେ ଇଂରେଜ ସରକାର ଏକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଜମିଶିନ ବସାଇଲେ । ତା'ର ରିପୋର୍ଟ ତୁରନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା । ଇଂରେଜ ଶାସନାଧୀନ ଅଞ୍ଚଳର ପରିସ୍ଥିତିକୁ ନେଇ ଜମିଦାର ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରଦାନ କଲା । ହେଲେ, ତାହା ତତ୍କାଳୀନ ବନ୍ଦର ମାନଙ୍କରେ ଯଥା,

ଧାମରା, ଜୟ, ଫଲ୍ଗ ପଏଣ୍ଟରେ ଚାଉଳ ଜମା ହୋଇ ରହିଗଲା । ଚାଉଳ ଯିବାର ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିବାରୁ ଚାଉଳ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲାନାହିଁ ଓ ଲୋକ ଭୋକରେ ମଲେ । ଶଗଡ଼ ଗାଡ଼ି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସୁବିଧା ନଥିଲା ଏବଂ ଚାଉଳ ଶଗଡ଼ରେ ପଠାଇଲେ ମାସ ମାସ ସମୟ ଲାଗୁଥିଲା । ଏଣୁ ନୌକା ସାହାଯ୍ୟରେ ନେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ କେନାଲମାନ ଖୋଳାଗଲା । ସେତେବେଳେ ତାଲଦଣ୍ଡା କେନାଲ ଖୋଳାଯାଇ କଟକ ସହର ମଝିରେ ଯାଇ ତିର୍ତ୍ତୋଲ ବାଟେ ସମୁଦ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲା । ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଲ, ମାର୍ଶାଘାଟ ଓ କୋଷାଲ କେନାଲ ଆଦି ଖୋଳାଯାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ, ବୈତରଣୀ ଓ ମହାନଦୀକୁ ସଂଯୋଗ କରାଗଲା । କେନାଲ ମାନଙ୍କରୁ ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାହେଲା । ସୁକିନ୍ଦା, ଆଳି, କନିକା ଆଦି ଜମିଦାରୀ ଏରିଆ ଓ ନରସିଂହପୁର, ଆଠଗଡ଼, ତିରିରିଆ, ବଡ଼ମ୍ବା ଆଦି ରାଜୁଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ସ୍ଥାୟୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ବରୂପ ଜଳସେଚନ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା । ମହାନଦୀରେ ଯୋତ୍ରା ଆନିକଟ, କାଠଯୋଡ଼ିର ନରାଇ, ବାହୁଣୀ ନଦୀରେ ଜେନାପୁର ଓ ବୈତରଣୀ ନଦୀରେ ଆଖୁଆପଦା ଆନିକଟ କରାଯାଇ ବ୍ୟାପକ ଜଳସେଚନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ତଦ୍ବାରା ନୌକାଚାଳନା ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଲା । ମହାନଦୀର କଟକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବିରୂପାନଦୀ ବାହାରି ସମୁଦ୍ରରେ ମିଶିଛି । ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିଲେ ରେଭେନ୍ସା

ସାହେବ । ସେ ଉଦାର ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ଥିଲେ । ଏଣୁ ତତ୍କାଳୀନ ଓଡ଼ିଶା ଅର୍ଥାତ ଆଜିର ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳର ଅଧିକାଂଶ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟାପକ ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ମାତ୍ର ୧୮୯୯-୧୯୦୦ ସାଲ ସମ୍ବତ୍ ୧୯୫୬ରେ ସମ୍ବଲପୁର ଗଡ଼ଜାତ ଅଞ୍ଚଳ ଅର୍ଥାତ୍ ବଲାଙ୍ଗିର ପାଟଣା, କଳାହାଣ୍ଡି, ବାମଣ୍ଡା, ଗାଙ୍ଗପୁର, ବଣେଇଁ ଓ ସୋନପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ 'ଛପନ ସାଲ' ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼ିଲା । ଏ ସବୁ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟା ବି କଟକ ଜମିଶିନର ଜୁରିସ୍ଡିକ୍ସନ୍ ଭିତରେ ନଥିଲା । ଏ ସମୟରେ ଇଂରେଜ ସରକାର ଏ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ କିଛି କାମ କଲାନାହିଁ । ଗାଙ୍ଗପୁର ଓ ବଣେଇ ରାଞ୍ଚ ଜମିଶିନର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ଓ ବାକି ତଳ ଛତିଶଗଡ଼ ଜମିଶିନର ଶାସନାଧୀନ ଥିଲା । କେବଳ ବାମଣ୍ଡା, ଖଡ଼ିଆଲର ରାଜା ଓ ଘୈସ୍ ଜମିଦାର ନିଜ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ କିଛି କିଛି ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ନାଲ ମାନଙ୍କରେ ଚେକ୍‌ଡେମ୍‌ମାନ ତିଆରି କରି ନିଜ ପ୍ରଜା ପାଇଁ କିଛି କିଛି ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ବାମଣ୍ଡାର ରାଜା ଡ଼ମ୍ବରୁପ୍ରିୟା କେନାଲ କରିଥିଲେ । ଯାହାକି ବହୁଦିନ ହେଲା ଅଚଳ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଏସବୁ ଗଲା ସ୍ବାଧୀନତାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଜଳସେଚନ କଥା ।

ସ୍ବାଧୀନତା ପରେ ୧୯୪୭ ସାଲରେ କଟକର ତ୍ରିକୋଣଭୂମି (ଡେଲ୍‌ଟା ଏରିଆ) ଅଞ୍ଚଳକୁ ବନ୍ୟାଦାଉରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରାହେଲା । ଭାରତ ସରକାର ବନ୍ଧ ନିର୍ମାଣ କରି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସରକାରକୁ ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ବ ଦେଲେ ।

ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁ ଓ ଗୁଲଜାରୀ ଲାଲ ନନ୍ଦା ଶୁଭ ଦେଲେ । ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧର ରାଜଗଡ଼ାଜକରୁ ବରଗଡ଼ କେନାଲ ବାହାରି ଅତାବିରା, ଭେଡେନ, ବରଗଡ଼, ବରପାଲି, ତୁଙ୍ଗୁରାପାଲି ଓ ବିନିକା ବ୍ଲକ୍‌ର ଅଧିକାଂଶ ଅଞ୍ଚଳ ଜଳସେଚିତ ହେଲା । ଲେପୁଡ଼ାଜକରୁ ଶାସନ କେନାଲ ବାହାରି ଧନକଉଡ଼ା ବ୍ଲକ୍ ଓ ଧମା ଅଞ୍ଚଳକୁ ଜଳସେଚିତ କଲା । ଯେଉଁ ବର୍ଷ ସବୁଠୁଁ ବେଶୀ ରବିଚାଷ ହୋଇଥିଲା ତାର ପରିମାଣ ହେଉଛି ୧ଲକ୍ଷ ୧୮ ହଜାର ହେକ୍ଟର । ଦିନକୁ ଦିନ ଟେଲ୍ ଏଣ୍ଡ୍ ଏରିଆ ମାନଙ୍କରେ ଚାଷ କମି କମି ଡିନି ଭାଗରୁ ଭାଗେ କମିଗଲାଣି । କୌଣସି ଉନ୍ନତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏଥିରେ ଦୁରଭିସନ୍ଧି ଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । କାହିଁକି ନା ହୀରାକୁଦ ପାଣିରୁ ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳରେ ୯ ଲକ୍ଷ ୭୫ ହଜାର ଏକର ଜମି ଚାଷ ହେଉଛି । ଏଆଡେ ଜମି କମିଲେ ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳରେ ବଢ଼ିବ ।

ଡ. ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ୍ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲା ସମୟରେ ସାଳନ୍ଦୀ ଉପରେ ବନ୍ଧ ନିର୍ମାଣ କରି କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ଜଳଭଣ୍ଡାର ହେଲା ଓ ଉତ୍କଳ ଅଞ୍ଚଳ ଅଧିକ ଜଳସେଚିତ ହେଲା । ଯେହେତୁ ମହତାବବାବୁ ଉତ୍କଳର ସୋର ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ବେଶି ଜମି ପାଣି ନେଉଗଲେ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ନନ୍ଦିନୀ ଶତପଥୀ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିବା ସମୟ ରେ ରେଙ୍ଗାଲା ବନ୍ଧ ଷେଜ-୧ ଓ ଷେଜ-୨ ନାମରେ ଦୁଇଟି ଡେମ୍, ୩୦ କିଲୋମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ କଲେ । ଷେଜ-୨ କୁ ସମଲବେରେଜ୍ କୁହାଗଲା । କଟକ, ଡେଙ୍କାନାଳ, ଯାଜପୁର ଓ ଅନୁଗୁଳର ଜିଲ୍ଲା ଅଂଶ ଉପକୃତ ହେଲା । ପ୍ରାୟ ୨ ଲକ୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଏକର ଜମିରେ ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ହେଲା । ତା ପୂର୍ବରୁ ଟିକରପଡ଼ା ଡେମ୍ କରୁଥିଲେ । ତଦ୍ୱାରା ବଉଦ, ସୋନପୁର ଓ ଆଠମଲ୍ଲିକ ଅଞ୍ଚଳକୁ ବୁଡ଼ାଇ ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପାଣି ନେବାର ଯୋଜନା ଥିଲା । ମାତ୍ର ଏ ଅଞ୍ଚଳର ତାହା ବିରୋଧ ଯୋଗୁଁ ତାହା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ତାର ସମସ୍ତ ଯୋଜନା ପୂର୍ବତନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବିଜୟାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ (ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ) ଦ୍ୱାରା ଚାଲୁଥିଲା ।

ଆଜି ବି ଷେଜ-୨ର ପୁନଃ ପୁନଃ ଉନ୍ନତି କାମ ଚାଲିଛି । ଯୋବା ଓ ନରାଜ ଆନିକଟ୍‌ରୁ ଜଳସେଚିତ ହେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଉନ୍ନତି କରଣ କରି ନିଶ୍ଚିତ ଜଳସେଚନ ଯୋଜନା କରାଯାଉଛି । ବିନା କାରଣରେ ହୀରାକୁଦ ଗେଟ୍ ଖୋଲାଯାଇ ପାଣି ଏଇ ଆନିକଟ ମାନକୁ ନିଆଯାଏ ଏବଂ ପ୍ରଚାରକରାଯାଏ ଯେ ସମ୍ବଲପୁର ସହରବାସୀଙ୍କ ପାଣି ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଛଡ଼ାଯାଉଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ରରୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ନଦୀ ଓଡ଼ିଶାର ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଓ ବାଲେଶ୍ୱର ଦେଇଯାଇଛି । ଏହା ଉପରେ ନଦୀବନ୍ଧ କରାଯିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ୪୫୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ଜମା କରିଛନ୍ତି । ଯା ଫଳରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଓ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାକୁ ଖୁବ ଶୀଘ୍ର ପାଣି ମାଡ଼ିବ । ଅଗ୍ରଗତି ଯଥାରେ ସେ କାମ ଚାଲିଛି । ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାକି ରହିଲା ମହାନଦୀର ଡାହାଣ ଭାଗ ଓ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା । ରଷିକୁଲ୍ୟା ନଦୀରୁ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାରେ କିଛି ଅଞ୍ଚଳ ଜଳସେଚିତ ହେଉଛି ମାତ୍ର ପାଣି ଅଭାବ ହେଉଛି । ନୟାଗଡ଼, ଖୋର୍ଦ୍ଧା, ପୁରୀ ଓ ଗଞ୍ଜାମ ଅଞ୍ଚଳ ଯାଉଛି । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନର ଦୃଢ଼ ଦେଇ କୋଶଲ ଅଞ୍ଚଳର ଜମିରୁତାର

ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଜଳସେଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଉପକୂଳିଆ ସରକାର ଚିନ୍ତିତ ଓ ବ୍ୟସ୍ତ । ଆୟୋଜନର ସ୍ୱର ତୀବ୍ର ହେଲେ ବନ୍ଦ କରିବା ଘୋଷଣା କରିଦିଅନ୍ତି ଓ ପରିସ୍ଥିତି ଶାନ୍ତ ହେଲେ ପୁଣି ଏକ ନୂଆ ଆବାଜ୍ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ସାରା ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ସରକାର କୁହାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଏ ତପ୍ତରତା ଆଦୌ ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳର କଥା ଆଲୋଚନା କରିବା । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚିରସ୍ରୋତା ନଦୀମାନ ଥାଇ ସୁଦ୍ଧା ପୃଥିବୀର ଦରିଦ୍ରତମ ଅଞ୍ଚଳ ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହେଉଛି । ଇବ୍ ନଦୀରେ ସର୍ଭେ କରି ବହୁଦିନରୁ (ପ୍ରାୟ ସ୍ୱାଧୀନତାପରେ ପରେ) ସରକାରୀ ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି କାମ ନ ହୋଇ ବନ୍ଦ ରହିଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, କୁଟିଆ, ସମ୍ବଲପୁର, ରେଙ୍ଗାଲି ବ୍ଲକ୍ ଜଳସେଚିତ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତା । ତା ଅଭାବରୁ ଶୁଷ୍କ ଅଞ୍ଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଛି । ଭେଡେନ ନଦୀରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନଦୀବନ୍ଧ ଯୋଜନା ର କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବ ନାହିଁ । ଇବ୍ ଓ ଭେଡେନ ନଦୀ ହୀରାକୁଦକୁ ଜଳପୁଷ୍ଟ କରୁଛି । ଛତିଶଗଡ଼ରେ ମହାନଦୀ ଉପରେ ଶହ ଶହ ବୃହତ ଓ ମଧ୍ୟମ ନଦୀବନ୍ଧ ଯୋଜନାମାନ କରି ପାଣି ବାନ୍ଧି ରଖୁଛନ୍ତି । ଏଣୁ ହୀରାକୁଦ ଜଳଭଣ୍ଡାର ପାଇଁ ମହାନଦୀର ପାଣି ଆଉ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ତେଲ ନଦୀ ଉପରେ କୌଣସି ବନ୍ଧ ଯୋଜନା ନାହିଁ ଯଦିଓ ଏହା ଚିରସ୍ରୋତା । ଏହା ଓଡ଼ିଶାର ଦ୍ୱିତୀୟ ବୃହତ୍ତମ ନଦୀ ୧୯୮୨ ବନ୍ୟା ସମୟରେ ମହାନଦୀରେ ୧୫ଲକ୍ଷ କ୍ୟୁସେକ୍ ପାଣି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ତେଲନଦୀରୁ ୧୧ଲକ୍ଷ କ୍ୟୁସେକ୍

ପାଣି ଯାଉଥିଲା । ଶାଖାନଦୀ- ରାହୁଳ, ଉଦନ୍ତୀ, ହାତୀ, ଶଗଡ଼ା, ଉତ୍ତେଜ, ଖଡ଼ଜ, ସୁନ୍ଦର(ଉତ୍ତେର), ଲହରୀ, ରେଡ଼, ସୁକଦେଲ, ବାରଭାଇଲାତ ଆଦି ନଦୀ ଯୋଗୁଁ ଏହା ଚିରସ୍ରୋତା ହୋଇ ପାରିଛି । ଅଙ୍ଗ ନଦୀ ମହାନଦୀରେ ପଡ଼ିଛି । ଅଙ୍ଗ, ଦନ୍ତା, ଜାରା, ଝାଙ୍କି, ମାଲତୀ, ହରଡ଼, ସୁରୁବାଲୀ ନଦୀ ଓ ହରିହର ଯୋଗେ ମହାନଦୀରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଚିରସ୍ରୋତା ନୁହଁନ୍ତି । ଚିରସ୍ରୋତା ଉତ୍ତେଜ ନଦୀ ଉପରେ ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନା କରାଯାଇ(ଗେଜେଟ୍ ବେରେକ୍) ଖରିପ ଚାଷ ପାଇଁ ୬୦ ହଜାର ଏକର ଜମି ପାଣି ଯୋଗାଇବା ସମ୍ଭବ ହେଉଛି । ସେହିପରି ଚିରସ୍ରୋତା ରାହୁଳ ଓ ଖଡ଼ଜ ନଦୀରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପ୍ରକାର ତେମ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇ ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇନାହିଁ କାହିଁକି ? ଯଦି ଚିରସ୍ରୋତା ରାହୁଳ ଓ ଉତ୍ତେଜ ନଦୀ ମଦନପୁର ରାମପୁରରୁ ୧୭କି.ମି. ଦୂରରେ ଉର୍ଲାଦାନୀ ଫରେଷ୍, ଭିଲେଜ୍, ନିକଟରେ ଏକ କିଲୋମିଟର ଭିତରେ ପ୍ରବାହିତ ଏଠି ଏକ ନଦୀବନ୍ଧ ହେଲେ ଦୁଇ ନଦୀର ପାଣି ସଂଯୋଗ ହୋଇ ବଉଦ, ସୋନପୁର, ବଲାଙ୍ଗିର ଓ କଳାହାଣ୍ଡିର ବ୍ୟାପକ ଓ ଫୁଲବାଣୀର କିଛି ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟାପକ ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇପାରିବ । ଏଇ ଏକ ମାତ୍ର ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଯେଉଁଠିକି ଅଭିଯାନ ବହୁତ କମ୍ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ

କରାଯିବ ଏବଂ ଚାଷଜମି ବହୁତ କମ୍ ବୃଦ୍ଧିବ । ଫଳରେ ବିସ୍ଥାପନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଖୁବ୍ କମ୍ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଜଳଭଣ୍ଡାରରେ ହାରାକୁଦ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଜଳ କମା କରାଯାଇପାରିବ । ଲହରୀବତୀ, ବାଲିମେଳା ଓ ଅପର୍ କୋଲାବ୍ ଏଇ ନଦୀବନ୍ଧମାନଙ୍କରେ ଏ ବର୍ଷ ବର୍ଷା ଅଭାବରୁ ଚାରି ଭାଗରୁ ଭାଗେ ପାଣି ରହିଛି । ତେଣୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଓ ଜଳସେଚନ ସବୁଠୁ ବେଶି ଅନିଷ୍ଟିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀ ଉପରେ ବଣେଇଁ ସବଡ଼ିଭିଜନରେ ତେମ୍ କରାଯାଇ ବଣେଇଁ ଓ ଦେବଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଜଳ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ । ଏ ନଦୀରେ ବାରକୋଟରୁ ୩୦କି.ମି. ନିମ୍ନରେ ରେଙ୍ଗାଲି ନଦୀବନ୍ଧ କରାଯାଇ କେବଳ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଉଛି ଓ ତା ତଳକୁ ୩୦କି.ମି. ଦୂରରେ ସମଲ୍ ବେରେକ୍ କରାଯାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଉଛି ।

ଜଳ୍ ମଧ୍ୟ ଏକ ଚିରସ୍ରୋତା ନଦୀ । ନୂଆଁପଡାରୁ ୧୮କି.ମି. ଦୂରରେ ଏକ ନଦୀବନ୍ଧ କରାଯାଇ ୧୦ହଜାର ହେକ୍ଟର ପାଣି ମାଡୁଛି । ଏଇ ନଦୀ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଝାରବନ୍ଧ ବ୍ଲକ୍‌କୁ ଛୁଇଁ ଉତ୍ତରକୁ ଗତିକରି ସୌରାନାରାୟଣ ଠାରେ ମହାନଦୀରେ ମିଶିଛି । ଜଳ୍ ନଦୀବନ୍ଧ ତଥା ପତ୍ରାତେମରୁ ପ୍ରାୟ ୪୮/୫୦କି.ମି. ଝାରବନ୍ଧ ବ୍ଲକ୍‌କୁ ଛୁଇଁବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ନଦୀବନ୍ଧ

ବା ବେରେକ୍ ନାହିଁ, ଅତଏବ ଏଇ ଅଞ୍ଚଳର ପତ୍ରାତେମରୁ ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ଜଳକୁ ଓ ନଦୀଶଯ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାଣି ବହିଆସୁଥିବା ବନ୍ୟାଜଳକୁ ବେରେକ୍ ଜରିଆରେ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଓ ଛତିଶଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇପାରିବ ।

ଚିରସ୍ରୋତା ଖଡ଼ଜ ନଦୀ ବାଲିଗୁଡା ଅଞ୍ଚଳରୁ ବାହାରି ବଉଦ ଏବଂ ବଲାଙ୍ଗିର ସୀମା ଦେଇ ତେଲ ନଦୀରେ ମିଶିଛି । ଏହା ଉପରେ ଏକ ନଦୀବନ୍ଧ କରାଯାଇ ବଉଦର ଘଣ୍ଟାପଡା, କଣ୍ଟାମାଳ ଏବଂ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ଗୁଡ଼ଭେଲା ଅଞ୍ଚଳକୁ ଜଳସେଚନ କରାଯାଇପାରିବ । ସେହିପରି ବଉଦ ଜିଲ୍ଲାକୁ ଜଳଯୋଗାଣ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଚିରସ୍ରୋତା ବାଘନଦୀରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ନଦୀବନ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଚିରସ୍ରୋତା ସାଲକି ନଦୀରେ ନଦୀବନ୍ଧ କରାଯାଇ ୧୦ହଜାର ହେକ୍ଟର ପାଣି ମାଡୁଛି ।

ପର୍ଣ୍ଣିମାଞ୍ଚଳରେ ଏତେ ବ୍ୟାପକ ଜଳ ପ୍ରାପ୍ତିର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପର୍ଣ୍ଣିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ମରୁଡ଼ି, ଅନାହାର, ମୃତ୍ୟୁ, ପିଲାବିକ୍ରୀ, ଦାଦନଶ୍ରମିକ ଇତ୍ୟାଦି ଅଭାବନାୟ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଏଥିପାଇଁ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜ୍ୟସରକାର ଦାୟୀ । ସରକାରଙ୍କ ବୈମାତୃକ ଭାବ ପାଇଁ ଆଜି ଏ ଅଞ୍ଚଳ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ କଷ୍ଟାଘାତରେ ଜର୍ଜରିତ ।

■ ଖରମୁଣ୍ଡା, ଅତାବିରା ବରଗଡ଼

ବି:ଦ୍ର- ଏଇ ଲେଖା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ପୂର୍ବତନ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଶ୍ରୀ ରଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଯୋଗାଇ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଠାରେ ମୁଁ କୃତଜ୍ଞ ।

“ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ”

ଅଧ୍ୟାପକ ଡ. ଜଗଦୀଶ ମିଶ୍ର

ଆମେ ଏଭେଁ ଯାହାକେ ଓଡ଼ିଶା ବଲୁଛି, ସେଟା ପୁରନା କାଳେ ଗୁଡ଼ା କେତେଟା ରାଜ୍ୟଥିଁ ଭାଗ ହେଇଥିଲା । ସେ ଭିତରୁ କଳିଙ୍ଗ ଆରୁ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ ଅରିସରି ଥିଲେ । ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ ଏଭେଁକାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ଆରୁ ଛତିଶଗଡ଼ର ପୁରୁବ୍ ଭାଗକେ ନେଇକରି ବନିଥିଲା । ପୁରନା ଯୁଗେ କୋଶଲ ରାଏଜ, ବନେ ତକଡ଼ା ଥିଲା ବଳି କେତେଟା ନାଁନୁ ଜନାପଡ଼ସି । ଇ ଅଁତଲର କୁଶିଲା ଶାଗ, ଅଉର ତଂଗାକେ କୁଶିଲା ବଲ୍‌ବାରଟା ପରମାଣ୍ ଆଏ । କୋଶଲେଶ୍ୱରୀ ଦେବୀ, କୋଶଲେଶ୍ୱର ଶିବ ମନ୍ଦିର ଭି କୋଶଲ ରାଜ୍ୟର ଚିନ୍‌ହାଁ ଆନ୍ । ଏନ୍ତାକି ସମୁଦ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କର ଆଲାହାବାଦ ପ୍ରଶସ୍ତି ଆଉର ହୁଏନ୍ ସାଂଙ୍କର ବିବରନ୍ ଥିଁ ଭି ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥିତି ଜନା ପଡ଼ସି ।

ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲର ଉତ୍‌ପତ୍ତିକେ ନେଇକରି ଭିନ୍ ଭିନ୍ ତଥ୍ୟ ମିଲସି । ଅଞ୍ଜାନା ନନ୍ଦ ନଶରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂପାଦିତ୍ ଗୀତାପ୍ରେସର କୋଶଲ ଖଣ୍ଡର “ମାନସ୍ ପୀୟୁଷ୍” ଭାଗୁଁ ଜନା ପଡ଼ସି ଯେ ନାଗପଟ୍‌ମର ଏିର ବଂଶର ରଜା ଭାନୁମତ୍‌ଙ୍କର ଗୁଟେ ବଳି ଝି କୌଶଲ୍ୟା ଦଶରଥ ରଜାକୁ ବିହା ହେଇଥିଲେ । ଭାନୁମତ୍‌ଙ୍କର ପରେ ଇ ଅଞ୍ଜଳ ଦଶରଥ ରଜାର କୋଶଲଥିଁ ମିଶିଗଲା । ପଦ୍ମପୁରାଣ କହେସି, ରାମ ମାହାପୁରୁଙ୍କର ପରେ ତାଙ୍କର ଦୁହି ପୁଓ ଲବ ଆରୁ କୁଶ ରାଏଜ୍ ଭାଗକଲେ । ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗ ଆଡ଼କେ କୁଶ ପାଏଲେ ଆଉର କୁଶପୁଲିପୁରନୁ ରାଜଧାନୀ କଲେ । ଇତାକେ ଏଭର ରାଣୀପୁର ଝରିଏଲ୍ ପାଖର “କଅଁସିଲ” ଆଏ ବଳି କୁହାଯାଏସି

(୧) । ବାୟୁପୁରାଣ ଭି ଇତାକେ ହଁ ବଲସି । ଇଥିର ୮୯/୧୯୯-୨୦୦ଶ୍ଳୋକ୍‌ନ ଲେଖାହେଇଛେ ଯେ -

“କୁଶସ୍ୟ କୋଶଲ ରାଜ୍ୟ ପୁରିବାପି କୁଶପୁଲୀ ରମ୍ୟା ନିବେଶିତା ତେନ ବିନ୍ଧ୍ୟ ପର୍ବତ ସନ୍ଦେଷ୍ଟ, ଉତ୍ତରେ କୋଶଲ ରାଜ୍ୟ ଲବସ୍ୟତ ମହାମନଃ ଶ୍ରାବସ୍ତି ଲୋକ ବିଜ୍ଞ ବିଖ୍ୟାତ.....” (୨)

ରାମାୟଣର ଉତ୍ତରାକାଣ୍ଡ ଭି ଇ କଥା ଲେଖା ହୋଇଛେ । ଇନୁ ଲେଖା ଅଛେ - “କୁଶସ୍ୟ ନଗରା ରମ୍ୟା ବିନ୍ଧ୍ୟ ପର୍ବତ-ରୋଧସି କୁଶାବତୀ-ତିନାମ୍ବାସା କୃତା ରାମେଣ ଧ୍ରୁମତା ଶ୍ରାବସ୍ତିତି ପୁରାରମ୍ୟା ଶ୍ରାବିତା ତ ଲବସ୍ୟ ତ ଅଯୋଧ୍ୟା ବିଜନା କୃତା ରାଜବେ ଉଚ୍ଚତସ୍ତଥ” (୩)

ହରିବଂଶ ପୁରାଣ ଅନ୍‌ସାରେ “ଇଲା”ର ତାରି ପୁଓ ଭିତରୁଁ ବିନିତାଶ୍ୱ ଉତ୍‌ଲର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଡ଼କେ ଭାଇ ଭାଗ ପାଏଲେ । ଇତାକେ ସେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ ନାଁ ଦେଲେ । ତାଙ୍କର ନାଁ ଅନ୍‌ସାରେ ବିନିତାଶ୍ୱପୁର ହେଇଥିବା ତାଙ୍କର ରାଜଧାନୀ ଏଭର “ବିନ୍‌କା” ଆଏ ।

“ସୁଦ୍ୟୁମ୍‌ସ୍ୟତୁ ଦାୟାଦାସ୍ତୟଃ ପରମ ଧାର୍ମିକଃ ଉତ୍କଳସ୍ୟ ଗୟଞ୍ଜେବ ବିନିତାଶ୍ୱଞ୍ଜ ଭାରତ ଉତ୍କଳସ୍ୟୋତ୍କଳ ରାଜନ୍ ବିନିତାଶ୍ୱସ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟମା ଦିକ୍‌ପୂର୍ବ ଭାରତଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୟସ୍ୟ ତୁ ଗୟାପୁରା (୪)

ଏିର ରାଜାମାନେ କୋଶଲ ଦେଶେ, ମହାଭାରତ ବେଳୁଁ ଶାସନ କରୁଥିଲେ । ଇନୁର ରଜା ବୃହଦ୍ ବଲ୍ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧଥିଁ କୌରବ୍ ମାନଙ୍କର ପତିଆଥିଁ ଲଢ଼ିକରି ଅଭିମନ୍ୟୁର ହାତେଁ ମରିଥିଲେ । ଏନ୍ତାକି ଅଯୋଧ୍ୟା କୋଶଲ ମଗଧ ରାଏଜ ସାଂଗେ ଲାନ୍ ହୋଇ ଯିବାର ଶହ ଶହ ବରଷ ପରେ ବି ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ ରାଏଜ ଦବ୍‌ଦବେଇ

କରି ରହିଥିଲା ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶତକଠାନ୍ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ ରାଏଜର ଐତିହାସିକ ଆଉର ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ୍ ବିବରନ୍ ମିଲସି । ଇ ଥିର ପୂର୍ବୁ ଅଂତଲନୁ ନନ୍ଦ ଆଉର ମୌର୍ଯ୍ୟମାନେ ଶାସନ୍ କରୁଥିଲେ । ଖ୍ରୀ.ପୂ. ଚତୁର୍ଥ ଶତକ ଥିଁ ନନ୍ଦ ରାଜା ମାହାପଦ୍ମନନ୍ଦ କଳିଂଗ ଅଧିକାର କରିଥିବାରଟା ଆମେ ଖାରବେଲଙ୍କର ହାତୀ ଗୁଂଫା ପଥର ଲେଖନୁ ଜାନ୍‌ସୁଁ (୫) । ଆମର ବିଜ୍ଞ ଐତିହାସିକ ଡ. ନବୀନ ସାହୁ ତାଙ୍କର ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସନ ଲେଖିଛନ୍ ଯେ ମହାପଦ୍ମ ରଜା ସୁମିତ୍ରକେ ହରେଇକରି ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ୍ କେ ଭି ଅଧିକାର କରିଥିଲେ (୬) । ଅଶୋକଙ୍କର ପଥରଲେଖନୁ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ୍ ପାର୍ବତ୍ୟାଂତଲ ଯାହାକେ ଆଟବିକ ରାଜ୍ୟ କହୁଥିଲେ କିଛି ଜନା ନାଜପଡେ । ଶିବପ୍ରସାଦ ଦାଶ କାଲସିଠାନେ ଥିବା ଅଶୋକଙ୍କର ତେର ପଥର ଲେଖ୍ କେ ପଡ଼ିକରି କହିଛନ୍ ଯେ, ଆଶୋକ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ଅପରାଜିତ୍ ବନ୍‌ଦାସା ବଳି କହିଥିଲେ (୭) । ହାତୀଗୁଂଫା ପଥରଲେଖୁଁ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲର କଥା ନାଜି କୁହାଯାଇଥିଲେ ବି ଯୁଦ୍ଧର ବିବରନ୍ ଆଉର ହାରିଗଲା ରାଏଜମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥିତି କେ ଦେଖିଲେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ ଆପେଁ ଆପେଁ ତାଙ୍କର ରାଏଜ ଭିତରେଁ ଆସି ଯାଉଛେ । ଶିବପ୍ରସାଦ ଦାଶ କହିଛନ୍, କୋଶଲର ମେଘ ବଂଶ କଳିଂଗର ମେଘ ବଂଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ପରେଁ କଳିଙ୍ଗ ଆଡ଼କେ ଯହ ଦୁର୍ବ୍ଷ ଦେଇକରି କୋଶଲ୍ କେ ସାମନ୍ତ ରାଏଜ ବନେଇଦେଲେ । ଇଥିର ଲାଗି ଖାରବେଲ୍ କୋଶଲ୍ ବାଟେ ଯାଇକରି ମୁଷିକ ଦେଶ ଜୟ କରିଥିଲେକି ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲର

କଥା ନାହିଁ କହି (୮)। ଜୈନ ହରି ବଂଶ ଅନ୍ୟାରେ ଇ ଅଂଚଳ ଥିବେ ଦିନେ ଶାସନ କରୁଥିଲେ ।

ବିଷୟ ପୃଷ୍ଠେ ଅଜିତହେଣୁ ଚେଦି ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧୁଷୃଙ୍ଗ ଶୁକ୍ତି ମତ୍ୟସ୍ତଚେଧାୟ ନାମ୍ନା ଶୁକ୍ତିମତି ପୁରା (୯)

ଏବର ବଳାଂଗିର ଜିଲ୍ଲାନ ବହିଯାଇଥିବା ଶୁକ୍ତେଲ ନ୍ୟଦ୍ କୁଲେ ଶୁକ୍ତିମତିପୁର ଗତିଉଥିବାର ଅନ୍ୟାନ୍ କରାଯାଏସି । ତ. ବିଭୂତି ମିଶ୍ରଙ୍କର ଅନୁସାରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟ ପ୍ରଥମ ଶତକର ଶେଷ ବେଳକେ ମହାମେଘବାହନ ବଂଶର ପତନ ହେଲା । ତାମିଲ କାବ୍ୟ ମଣିମେଖଲାର ନୁ ଜନାପତ୍ତସି କଳିଙ୍ଗ ରାଏଜର ଦୁଇଭାଇ ବସୁ ଆଉର କୁମାର ରାଏଜ ଭାଗ କଲେ । କୁମାର କୋଶଲ ଅଂଚଳକେ ପାଇଥିଲେ । ‘କୁମାର’ ଗୁଞ୍ଜି ପାହାଡର ବ୍ରାହ୍ମୀ ପଥରଲେଖର ରଜା ‘କୁମାର ବରଦଭଗିରା’ ଆନ୍ ବଲି ପରିଚିତ କରାଯାଏସି (୧୦) ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶତକ ଥିଁ ସାତବାହନ ସମ୍ରାଟ ଗୌତମାପୁତ୍ର ସାତକର୍ଣ୍ଣୀ କଳିଙ୍ଗ ଆଉର କୋଶଲ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ହୁଏନ୍ ସାଂ ଲେଖୁଛନ୍ ସେ ପୋ-ଲୋ-ମୋ-ଲୋ-କି-ଲି (ପରିମଳ ଗିରି = ଗନ୍ଧରି = ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପାହାଡ) ଠାରେ ବୌଦ୍ଧ ଦାର୍ଶନିକ୍ ନାଗାର୍ଜୁନଙ୍କର ଲାଗି ଗୁଡେ ବୌଦ୍ଧବିହାର ବନେଇଥିଲେ । ଇତାର ପରେ କୋଶଲ ରାଏଜ ଥିଁ ମେଘମାନେ ଶାସନ କଲେ । ଇ ସମିଆ ଥିଁ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲ ଅଂଚଳଟା “କୋଶଲ” “କାହାର” ଆଉ “କୋରାଲ” ଏହା ତିନଟା ଭାଗେ ଭାଗ ହୋଇଥିଲା । କୋଶଲ ଏବେକାର ରାୟପୁର, ବିଲାସପୁର, ବରଗଡ ଆଉ ସମ୍ବଲପୁର କେ ନେଇ ଗଢି ଉଠିଥିଲା । ମେଘ ବଂଶର ରଜା ମହେନ୍ଦ୍ର ମେଘ ଶାସନ କରୁଥିଲା ବେଳେ ସମୁଦ୍ରଗୁପ୍ତ ଖ୍ରୀ.ଅ. ୩୫୦ ଥିଁ ତାଙ୍କୁ ମିଶିକରି ଗୁଡାମୋଟ ୧୨ ଜଣ ରଜାଙ୍କୁ

ହରେଇଥିଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ମେଘ, ହାରବାରଥି ପହେଲା ରଜା ଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ସମୁଦ୍ରଗୁପ୍ତ ଗ୍ରହଣ, ମୋକ୍ଷ ଓ ଅନୁଗ୍ରହ ନୀତି ଅନ୍ୟାରେ ଇ ୧୨ ରଜାଙ୍କୁ ଗାଦି ନୁ ନାହିଁ ଅଲଗେଇ । ସେମାନେ ସେନୁ ପେର ଶାସନ କରିଥିଲେ ।

ମେଘମାନଙ୍କର ପରେ ନଳମାନେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲର ଗାଦୀନ ବସଲେ । ନଳମାନଙ୍କର କୋଶଲ ଥିଁ ବଳାଙ୍ଗୀର, କଳାହାଣ୍ଡି, କୋରାପୁଟ, ବସ୍ତର ଇତ୍ୟାଦି ଅଞ୍ଚଳକେ ନେଇକରି ଗଠିତ ହେଇଥିଲା । ବରଗଡ, ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳଟା ବୋଧହୁଏ ସୁର ରଜାମାନଙ୍କର ଅଧିନ ଥିଲା । ଇଟା, ଆରଙ୍ଗ ଠାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭୀମସେନଙ୍କ ଯେନ ତମ୍ବାପଟା ମିଳିହେ ହେନୁ ଜନାପତ୍ତସି (୧୧) । ପଞ୍ଚମ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଆଡକେ ସରଭପୁରୀୟମାନେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲନ ଶାସନ କଲେ । ଇମାନଙ୍କର ରାଜଧାନୀ ସରଭପୁରକେ କିଏ କିଏ ସୁନ୍ଦରଗଡ ତ କିଏ କିଏ ନୁଆପଡା ପାଖର କୁମଳାଗଡ ଥିଲା ବଲି କହେସନ୍ । ଶରଭରାଜ ଇ ବଂଶର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ତାର ଉତାରର ରଜାମାନେ ହେଲେ, ମହାରାଜ ନରେନ୍ଦ୍ର, ମହେନ୍ଦ୍ରାଦିତ୍ୟ, ଜୟରାଜ, ପ୍ରଥମ ସୁଦେବରାଜ ଇତ୍ୟାଦି ।

ପାଣ୍ଡୁ ବଂଶୀ ବା ସୋମବଂଶୀ ମାନେ ଶରଭପୁରୀୟମାନଙ୍କର ପରେ ଆସଲେ । ତିବର ଦେବ ଇ ବଉଁଶକେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ସେ ୬୯୫ ଖ୍ରୀ.ଅ.ରୁ ୭୨୫ ଖ୍ରୀ.ଅ ଯାଏକ ଶାସନ କଲେ । ତାଙ୍କର ଅଜାବଉଁ ତମ୍ବାପଟାକୁ ଜନାପତ୍ତସି ଯେ (୧୨) ସେ, ତାଙ୍କର ପୁଓ ନାନୁରାଜ ସାଙ୍ଗେ ମିଶିକରି ବିରୋଧମାନଙ୍କୁ ସାବାଡ କଲା ପରେ ଗୁଡେ ଦମ୍ବଦାର ସୈନ୍ୟ ଦଳଟେ ଗଢିକରି ଉତ୍କଳ ଯାଏକ ସବୁ ଜାଗାକେ ଦଖଲ କରି ନେଇଥିଲେ । ସେ “ସକଳ କୋଶଳାଧିପତି” ଉପାଧି ବି ନେଇଥିଲେ । ଇ ପାଣ୍ଡୁ

ବଂଶୀମାନଙ୍କର ରଜା ବାଳାର୍ଜୁନଙ୍କର ମା, ବାସଟା ନରସିଂନାଥର ମନ୍ଦିର ବନେଇଥିଲେ । ପଛେକା ଚୌହାନ ରଜା ବୈଜଳ ଦେବ ଏଭରର ମନ୍ଦିର କେ ବନେଇଥିଲେ । ନରସିଂନାଥେ ଯେନ ମୂର୍ତ୍ତିଟା ଜଟାନରସି ବଲି ପୂଜା ହଉଛେ ହେଟା ଜନୁର ପ୍ରକୃତ ମାହାପୁ ଥିଲେ ବଲିକରି ହୃଦବୋଧ ହେସି । ଇ ବଂଶର ଆଉର ଗୁଡେ ତକଡା ରଜାଥିଲେ ମହାଭବଗୁପ୍ତ ଜନ୍ମେଜୟ । ସେହି ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲର ରାଜଧାନୀ ଏଭର ଓଡିଶା ଭିତରକେ ଉଠେଇ ଆନିଥିଲେ । ଇସମିଆଥିଁ କଲରୁରା ଆଉ ସୋମବଂଶୀଙ୍କର ଭିତରେ ଘିଟାଟନା ଲାଗି ଥିଲା । ତାହିଁର ଲାଗି ସୋମବଂଶୀ ରଜା ରାଏଜର ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ବାମଣ୍ୟାମଣ୍ଡଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ । ଉଦ୍ୟୋଗ କେଶରୀଙ୍କର କୁଦୋପାଲି ତମ୍ବାପଟା (୧୩) ନୁ ଇଟା ଜନାପତ୍ତସି । ସୋମବଂଶୀ ଶାସନ ୧୦୧୮ ରେ ସରିଯାଇଥିଲା ।

ସୋମବଂଶୀମାନଙ୍କର ପରେ ପରେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲର ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଆଡେ ଅଲଗ ଅଲଗ ରାଜବଂଶ ଶାସନ କରୁଥିଲେ ବାରିର ପ୍ରମାଣ ମିଳସି । ସୋନପୁର ଅଂଚଳ ଥିଁ ତେଲୁଗୁ ଷେଡମାନେ ଶାସନ କଲେ ।

ବରଗଡ ସମ୍ବଲପୁର ଆଡେ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁଟମାନେ ତାଙ୍କର ଆର୍ବଂ ପକେଇଥିଲେ । ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଲକେ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁଟ ରଜା ତୃତୀୟ ଗୋବିନ୍ଦ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେ ଶାସକ ବଂଶକେ ନାହିଁ ଅଲଗେଇ । ଏହା ପରିସ୍ଥିତି ଥିଁ କିଛି ରାଷ୍ଟ୍ରକୁଟ ସେନାପତି ଜନୁ ରହିଯାଇକରି ତକଡା ରଜାକର ଅଧିନ ଥିଁ ଶାସନ କଲେ । ଇଟା ବରଗଡ ତମ୍ବାପଟା ନୁ ପ୍ରମାଣିତ ହେସି । ଇ ତମ୍ବାପଟା କହେସି ଦ୍ୱାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଆର ତାର ଦୁଇପୁରୁଷ ପୁରୁ ବରଗଡ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁଟ ବଂଶୀୟ ମାଣ୍ଡଳିକମାନଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ଶାସନ ହେଉଥିଲା । ରାଷ୍ଟ୍ରକୁଟ ରାଣକ

ପରଚକ୍ରଶାଳ୍ୟ ବାଘରକୋଟା ଠାରୁ ଜାରି କରିଥିଲେ । ଇତାର ତାରିଖ ୨୦ ନଭେମ୍ବର ୧୧୩୦ ବର୍ଷ କେ.କେ.ସାହୁ ହିସାବ କରିଛନ୍ତି (୧୪) । ସେ ବୋଧହୁଏ କଳଚୁରିମାନଙ୍କର ଅଧିନ ଥିଲେ । କାରଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରଜାମାନେ ରାଏଜର ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ଗୁଡ଼େ ଗୁଡ଼େ ମଣ୍ଡଳ (ବଫର୍ ଷେଡ) ବନେଇଥିଲେ ଯେତାକି ଉଦ୍ୟୋଗ କେଶରୀଙ୍କର ବାମଣୀ ମଣ୍ଡଳ ଆରୁ କର୍ଣ୍ଣଦେବଙ୍କର ଧନା - ଉଲ୍ଲୁଣ୍ଡା - ବୀରମହାରାଜପୁରକେ ନେଇକରି ଗୁଡ଼େ ମଣ୍ଡଳ କରାଯାଇଥିଲା । ୧୧୧୪ ବେଳକେ ରତନପୁରର କଳଚୁରୀ ରଜା ଜାଜଲୁଦେବ ତେଲୁଗୁ ଚୋଡମାନଙ୍କୁ ହରେଇକରି ସୋନପୁର ଅଞ୍ଚଳକେ ନେଇଗଲେ । ଧିରେ ଧିରେ ସେମାନେ ପୁରୀ

କୋଶଳକେ ମାଡିବସଲେ । ଇତାହିଁ ଗଂଗ ଆରୁ କଳଚୁରୀଙ୍କର ଭିତରେ ଘିଟାଟନା ଲାଗିଲା । ଗଂଗରଜା ଚୋଡଗଂଗଦେବ କୋଶଳ ଅଧିକାର କରବାକେ ଆକ୍ରମଣ କଲେ । ହେଲେ ରତନପୁରର କଳଚୁରୀ ରଜା ଦ୍ଵିତୀୟ ରତ୍ନଦେବ ଠାରୁ ହାରିଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସପନ ଭାଗିଯାଇଥିଲା । ହେଲେ ତାଙ୍କର ପରେ ୧୨୨୦ରେ ଅନ୍ୟତମ ଗଂଗରଜା ତୃତୀୟ ଅନଂଗଭୀମଦେବ କୋଶଳ କେ ଆକ୍ରମଣ କଲେ । କୋଶଳ ଗଂଗମାନଙ୍କର ଦ୍ଵାରା ଅଧିକୃତ ହେଲା । ଇତା ଆମେ ଚାଟେଶ୍ଵର ମନ୍ଦିର ଅଭିଲେଖକୁ ଜାଣିପାରୁଁ । ଗଂଗମାନଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଥିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶୀମାନେ । ଗଜପତି ରଜାମାନେ ଇ ଅଂଚଳକେ ଅବହେଳା କଲେ । ଉତ୍ତର ଆରୁ ଦକ୍ଷିଣ ପଟୁଁ ହେଉଥିବା

ଯୋରଦାର ମୁସଲମାନ ଆକ୍ରମଣ ସେମାନଙ୍କୁ ହସରାଣ୍ କରି ପକଉଥିଲା । ସେମାନେ କୋଶଳ ଆଡକେ ନିଘା କରି ନାହିଁ ପାରଲେ । ତ ଇନ୍ଦୁ ଆଂଚଳିକ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ରଜାମାନେ ମୁହଁ ଟେକିଲେ । ସେତା ଗୁଡ଼େ ହେଲେ ଚୌହାନମାନେ । ପହେଲା ପାଟନା ଆରୁ ପରେ ବରଗଡ-ସମ୍ବଲପୁର ଠାରୁ ଇ ଅଂଚଳକେ ଶାସନ କଲେ । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଆରୁ ପୂର୍ବ ଛତିଶଗଡ କେ ନେଇ କରି ମାନଧାତା ଅମଲୁ ଇ ଆଗୁଁ ଯେନ୍ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ରାଜ୍ୟରହିଥିଲା ତାର ନାଁ ଟା ସବୁଦିନର ଲାଗି ଭୁବିଗଲା । ଇହାଦେ ଫେର ପ୍ରୟାସଟେ ଚାଲିଛେ ଇ କୋଶଳ ରାଜ୍ୟ କେ ଉତ୍ତରାଭାରକେ । ସମିଆ କହେବା କେନ୍ଦ୍ରା ହେବା ଯେ ।

■ ଅଧ୍ୟାପକ, ଇତିହାସ ବିଭାଗ
ବ୍ରହ୍ମପଣ୍ଡ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ବରଗଡ ।
ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ - ୯୪୩୯୨୦୯୨୮୮

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ:-

- (୧) ଓଡ଼ିଶା ଜିଲ୍ଲା ଗେଜେଟିଅର୍ସ, ବଲାଙ୍ଗିର, ପ୍ରଥମ ସଂ. ୧୯୬୮ ପୃ. ୪୧
- (୨) ବାୟୁ ପୁରାଣ - ଶ୍ଳୋକ ୮୯/୧୯୯-୨୦୦ ।
- (୩) ବାଲିକା ରାମାୟଣ, ଉତ୍ତରା କାଣ୍ଡ: ସର୍ଗ ୧୦୮/ଶ୍ଳୋକ ୪-୫ ।
- (୪) ହରିବଂଶ ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ
- (୫) ଖାରବେଳ ରାଜାର ହାତୀଗୁମ୍ଫା ଶିଳାଲେଖ ଥିଁ ପଞ୍ଚମ୍ ବରଷେଁ, ଅଷ୍ଟମ୍ ବରଷେଁ, ଦ୍ଵାଦଶ ବରଷେଁ ନନ୍ଦରାଜାଙ୍କର କଥା ଲେଖାଅଛେ ।
- (୬) ସାହୁ, ମିଶ୍ର, ସାହୁ, ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସ ପ୍ରଥମ୍ ପ୍ରକାଶନ ୧୯୮୦, ପୃ. ୩୭ ।
- (୭) ଶିବପ୍ରସାଦ ଦାଶ, ସମ୍ବଲପୁର ଇତିହାସ, ୨ୟ ପ୍ରକାଶନ ୧୯୬୯ ପୃ. ୩୪ ।
- (୮) ତତତ୍ତ୍ଵ, ପୃ. ୩୩-୩୪
- (୯) ସଦାନନ୍ଦ ଅଗ୍ରୱାଲ, ସୋନପୁର ଇତିହାସ ପ୍ରଥମ୍ ଭାଗ୍ ପ୍ରଥମ୍ ପ୍ରକାଶନ ପୃ. ୫ ।
- (୧୦) ଡା. ବିଭୂତି ମିଶ୍ର, ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଇତିହାସ, ପ୍ରଥମ୍ ସଂସ୍କରଣ, ସମ୍ବଲପୁର, ୨୦୦୩ ପୃ. ୧୩ ।
- (୧୧) ଓଡ଼ିଶା ଐତିହାସିକ ଗବେଷଣା ପତ୍ରିକା (ଓ.ଏଚ, ଆର.ଜେ)
- (୧୨) ଓଡ଼ିଶାର ଅଭିଲେଖ, ଚତୁର୍ଥ ଖଣ୍ଡ ପୃ. ୩୯-୪୨ ।
- (୧୩) ତ.ତ.ତ୍ତ୍ଵ. ପୃ. ୨୩୭-୨୪୧ ।
- (୧୪) “ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସ କଂଗ୍ରେସ୍-୧୯୬୮” ର ପ୍ରୋସିଡିଂ ପୃ. ୨୩

ବରଗଡ଼ ଓ ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରା ସ୍ମୃତି ଓ ସଂସ୍କୃତି

ଶ୍ରୀ ଭବାନୀ ଶଙ୍କର ପଟେଲ

ଲୋକ ନାଟକ କଣ ? - କଳା ଜଗତରେ ନାଟ୍ୟ ଓ ଅଭିନୟ ପରସ୍ପର ପରିପୂରକ । କଳା ଓ ନାଟକ ଜନଜୀବନ ସହ ଓତଃପ୍ରୋତ ଭାବେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ । କଳା ହେଉଛି ଆମ ସଂସ୍କୃତିର ବିସ୍ମୟକର ବ୍ୟାପାର । ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଓ କଥନିକାରେ ରସସିକ୍ତ କେଳା କେଳୁଣୀ ନାଟ, ରସରକେଳୀ, ତାଳଖାଇ, ଦଣ୍ଡନାଟ, ଘୋଡ଼ାନାଟ, ପାଲା, ଦାଶକାଠିଆ, ଯାତ୍ରା ସୁଆଙ୍ଗ, ଲାଲା, ଆଦି ବହୁ ବିଭାଗ ଓଡ଼ିଆ ଲୋକନାଟକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଜନତା ସକାଶେ ସୁଖ, ଦୁଃଖ, ପ୍ରାପ୍ତି, ଅପ୍ରାପ୍ତି, ହର୍ଷ, ବିଷାଦ, ଆଦି ବହୁବିଧ ସମସ୍ୟା ଓ ଅଂଗେନିଭା ଅନୁଭୂତିର, ଉପସ୍ଥାପନା ବିଶେଷ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ରାମଲୀଳା ଲୋକନାଟକର ତିନୋଟି ବିଭାଗ, ଭାରତୀୟ ଧର୍ମ, ସଂସ୍କୃତି, ଦର୍ଶନ ସାହିତ୍ୟକୁ ସାଧାରଣ ଜନତାର ଚିତ୍ତାନୁରଂଜନର ରୀତିରେ ଉକ୍ତ ନାଟକ, ଗୁଡ଼ିକରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥାଏ । ଅର୍ଥାତ ସାଧାରଣ ଜନତାର ଭାକ୍ତିକ, ଧର୍ମୀୟ, ବିଶ୍ୱାସବୋଧ ସହିତ କଳା ବା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧର ମଧୁର ସମନ୍ୱୟ ଲାଳା ଗୁଡ଼ିକର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ।

ଯାତ୍ରାର ଆଭିଧାନିକ ଅର୍ଥ ଗମନ କରିବା ବା ଯିବା । ସ୍ଥାନରୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯାଇ ନାଟକ ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଏହା ଦେବାଦେବୀଙ୍କର ଉତ୍ସବ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଆସୁଛି । ବିଶେଷତଃ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯାତ୍ରାର ପରିଭାଷା ହେଉଛି ଦେବତା କିମ୍ବା ଦେବୀ ସ୍ୱପ୍ନାନ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସାମୟିକ

ଭାବରେ ଭ୍ରମଣ କରିବା । ଏହା ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ଅରେ ପାଳନ କରାଯାଇଥାଏ । ଯାତ୍ରା ବା ଲୋକକଥା କ୍ରମେ ଦଣ୍ଡନାଟ, କଣ୍ଢେଇ ନାଟ, ଚଇତିନାଟ, ପାଚୁଆ ନାଟ, ପାଇକ ନାଟ, ପାଲା, ଦାସକାଠିଆ, ଗୀତିନାଟ୍ୟ, ଗୀତାଭିନୟ ଆଧୁନିକ ଯାତ୍ରାର ରୂପ । ଯାତ୍ରା ଅର୍ଥରେ ଯା ଧାତୁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଯା କହିଲେ ଗମନ କ୍ରିୟା । ତୁ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସ୍ଥାନ ବିଶେଷ । ଜୀବନ କ୍ରିୟାରନାମ ହିଁ ଯାତ୍ରା ହେଲେ ଯାତ୍ରା ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୋକ ମାନଙ୍କ ନିକଟରୁ ବିଦାୟ ନେଲାଣି । ଆମ ଜିଲ୍ଲା ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଲୋକ ଉତ୍ସବ ହେଉଛି । ହେଲେ ଉପଯୁକ୍ତ ଲୋକ ନାଟ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ, କାରଣ ଉପଯୁକ୍ତ ନାଟକ ଦଳ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି । ଲାଳା ଗୁଡ଼ିକରେ କଳା ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧର ମଧୁର ସମନ୍ୱୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଧନୁଯାତ୍ରା ଆମ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ଲୋକପ୍ରିୟ ଯାତ୍ରା । ଧନୁଯାତ୍ରା ପାଳନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବରଗଡ଼ ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଧାରେ ଧାରେ ଏହି ଯାତ୍ରା ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଓ ସହରାଞ୍ଚଳରେ ପାଳନ କରାଯାଉଛି । ଆମ ବଳାଙ୍ଗିରସ୍ଥିତ ଭାଲେର ଗ୍ରାମରେ ମଧ୍ୟ ବରଗଡ଼ ଧନୁଯାତ୍ରା ଆଗରୁ ପାଳନ କରାଯାଏ ।

ঐତିହাসিক ଧନୁଯାତ୍ରା - ବରଗଡ଼ ଧନୁଯାତ୍ରାର ଏକ ଇତିହାସ ରହିଛି । ଏହି ଯାତ୍ରା ୧୯୪୮ ମସିହା ପୌଷ ମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଷଷ୍ଠୀତିଥିରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ୧୯୨୧ ମସିହାଠାରୁ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଷଷ୍ଠୀ ପୌଷମାସତିଥିରେ ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରା ପାଳିତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ ହେଁ ବରଗଡ଼ ଧନୁଯାତ୍ରା ଯେପରି ବିଶ୍ୱଦରବାରରେ ନିଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ପାରିଛି । ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରାର

ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର କ୍ଷେତ୍ର ସାମାନ୍ୟ ନ୍ୟୁନ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ବରଗଡ଼ ଧନୁଯାତ୍ରାରେ ଅମାପାଲିର ନୀଳମଣି ପୂଜାରୀ, ବରଗଡ଼ର ଚକ୍ରମଣି ଗଉଡ଼ିଆ, ଚକ୍ରଧର ନାୟକ ଓ ଲଳିତ ସାହୁ ପରି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗତ ରକ୍ଷଭ କର, କାଙ୍ଗାଳି ନାୟକ, ଚମାରୁ ଦାଶ, ଧନ ପ୍ରଧାନ, ଯଦୁ ସରାଫ ଆଦି ଥିଲେ । ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରାର ଦଧିପଟେଲ ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ମାନଙ୍କ ସହାୟତାରେ ସେ ଏହି ପର୍ବପାଳନ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ପରେ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଭାଗବତ ପଟେଲ ତଥା ଜଗଦୀଶ ପ୍ରସାଦ ପଟେଲ ଏହି ଯାତ୍ରାର ମୁଖିଆ ଅଟନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଯାତ୍ରାକୁ ପରିଚାଳିତ କରିବା ସକାଶେ ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଛି ।

ঐତିହাসিক ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଓ ଧନୁଯାତ୍ରା - ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରା ତଥା ବରଗଡ଼ ଧନୁଯାତ୍ରା ହେବାର ଏକ ଐତିହାସିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଥିବା ଅନୁମାନ ସାପେକ୍ଷ । ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରା ପାଳନର ଅତି ପୁରାତନ ଏହି ସମୟରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ସୂତ୍ରପାତ ଏବଂ ବରଗଡ଼ ଧନୁଯାତ୍ରା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦାତ ବିଟିଶ ଶାସକକୁ ଦେଶରୁ ତଡ଼ିବାର ଆହ୍ୱାନ ତଥା ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ କର ବା ମର ନୀତି ଥିଲା । ରାମଧାରୀ ସିଂ ଦିନକର ତାଙ୍କ ଐତିହାସିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ‘ବାପୁ’ କବିତାରେ ବିଟିଶ ସରକାରଙ୍କୁ କୌରବ ବାହିନୀ ଓ ଭାରତୀୟ ମାନଙ୍କୁ ପାଣ୍ଡବ ବାହିନୀ ରୂପେ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଅଛନ୍ତି । ଭାରତୀୟଙ୍କ ପ୍ରତି ହେଉଥିବା ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ଙ୍କରେଇ ସରକାର

ଦେଖୁଥିଲେ । ଲୋକେ କଂରେଜ ମାନଙ୍କଠାରୁ ଅତ୍ୟାଚାରିତ ହୋଇ ରୁପ ରହୁଥିଲେ କଂସକୁ ଦେଖି ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ରୁପ ପଡୁଥିଲେ ହେଲେ କୃଷ୍ଣ ହିଁ ତାଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ସ୍ଵର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିଲେ । ଦେଶରେ ହେଉଥିବା ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ମେଟାଇବାକୁ କୃଷ୍ଣ ରୂପରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଆବିର୍ଭାବ ହେଲା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ଲଜା ନିବାରଣ କଲେ ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରି ଠିକ୍ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ମଧ୍ୟ ‘ମୁକ୍ତି’ ରୂପକ ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରଦାନକାରୀ ଭାରତୀୟଙ୍କ ଲଜା ନିବାରଣ କଲେ ।

ସେହି ହେତୁ ଲୋକେ କଂସ ରୂପକ ଅତ୍ୟାଚାରୀଙ୍କୁ ପରାଜୟ କରି ଖୁସି ମନାଇବା ସକାଶେ ଧନୁଯାତ୍ରାର ଆୟୋଜନ କଲେ । ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାର ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖ ରାତ୍ରି ୧୨ଟା, ୧୯୪୭ରେ ଭାରତକୁ ସ୍ଵାଧୀନତା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇବା ପରେ ପରେ ଧନୁଯାତ୍ରା ପ୍ରାରମ୍ଭ ହେଇଥିଲା ଏବଂ କଂସକୁ ଧନୁଯାତ୍ରାର ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସକ ରୂପେ ତୁଳନା କରାଯାଇଛି । କଂରେଜ ଶାସନ ବେଳେ ବରଗଡ଼ ଏକ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପେଣ୍ଠସ୍ଥଳୀ ଥିଲା । ‘ପଦ୍ମପୁର’ ଏବଂ ‘ନୂଆପଡ଼ା’ ମଧ୍ୟ ଏଥିରୁ ବାଦ ଯାଇ ନଥିଲା । ୧୯୪୭ରେ ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ଵାଧୀନ ହେଲା, ଭାରତବାସୀ ଖୁସିରେ ପୁଲକିତ ହେଲେ । ଫଳସ୍ଵରୂପ ମୋଗଲ ତାମ୍ବା ରୀତିରେ ଲୋକେ ମଜାମଜଲିସ କଲେ, ନାଟ୍ୟ ଗୀତରେ ତାଙ୍କରି ଅଞ୍ଚଳ ଦୁଲକି ଗଲା ଓ ପରେ ତାହା ଧନୁଯାତ୍ରାର ରୂପ ଗ୍ରହଣ କଲା । ପ୍ରାୟ ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଧାନ ଛୋଟ ଛୋଟ ଥାଏ, ନଭେମ୍ବର ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଧାନ ପାରିଥାଏ ଓ ଜାନୁୟାରୀ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ଚାଷୀ ନିଜ ଅମଳ ସାରି ଦେଇଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଘରକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିରାଜମାନ ହେବା ଦ୍ଵାରା ଚାଷୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଖୁସିରେ ଏହି

ପର୍ବ ପାଳନ ସକାଶେ ତପ୍ତର ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ।
ଯାତ୍ରାର ବିଷୟବସ୍ତୁ:- ଯାତ୍ରାଟିର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଭାଗବତର ଦଶମ ସ୍କନ୍ଧର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ନେଇ ହିଁ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଏହି ଯାତ୍ରା ଲୋକଯାତ୍ରା ଶୈଳୀରେ ପରିବେଷଣ କରାଯାଏ । ପୌରାଣିକ କଥାବସ୍ତୁର ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବରଗଡ଼କୁ “ମଥୁରା ପୁରୀ” ଏବଂ ଅମାପାଲି କୁ “ଗୋପପୁର” ଭାବରେ ରଖାଯାଇଛି । ଏହି କଥାବସ୍ତୁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଲୌକିକ ବିନ୍ୟାସ ପରିବେଷଣ କରାଯାଏ ତାହା ଦେବକୀ ଓ ବସୁଦେବ ବିବାହ, କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ, ବିଭୁଳିକନ୍ୟା ଉପାଖ୍ୟାନ, ନୟୋତ୍ସବ, ପୁତନାବଧ, କାଳୀୟଦଳନ, ନାବକେଳି, ବସୁହରଣ, ରଂଗସଭା, ଅକୃର ପ୍ରସଂଗ, ମଥୁରା ଗମନ, ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧ, କୁରୁଜା ତାରଣ, କୁବଳୟା ମାରଣ, ଶିବ ଧନୁ ଭଂଗ, କଂସ ମହାରାଜଙ୍କ ଧନୁଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ଦେଖିବାକୁ ମଥୁରା ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅକୃର ମଧ୍ୟ ଦୂତ ଭାବରେ ଗୋପପୁରକୁ ଆସିଥିଲେ । ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଲୀଳାଭୂମି ଗୋପପୁରକୁ ଛାଡ଼ି ରାମ ଓ କୃଷ୍ଣ ମଥୁରାପୁରକୁ ଆଗ୍ରହରେ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ । ପରମପୁରୁଷଙ୍କ ଆସୁରିକ ଶକ୍ତି ପ୍ରତିଭୁ କଂସାସୁରର ନିଧନ ଓ ପୃଥ୍ଵୀବୀର ଦୁଃଖ ସତ୍ତାପକୁ ହରଣ କରିବା ପାଇଁ ହିଁ ଏହି ଯାତ୍ରାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ।

ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣ:- ଧନୁଯାତ୍ରା ଏକ ଯାତ୍ରା ହୋଇଥିବା ହେତୁ ଚରିତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚରିତ୍ରକୁ ନେଇ ହୋଇନଥାଏ । କଂସ, ରାମ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ନନ୍ଦ, ଯଶୋଦା, ଅକୃର, ଚାଣୁର, ମୁଷିକ, ଅଷ୍ଟମଲ୍ଲ, ଶ୍ରୀରାଧା, ବ୍ରହ୍ମା ଆଦି କେତେକ ପ୍ରଧାନ ଚରିତ୍ରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଗୋପ ବାଳକ, ଗୋପାଳ ଗୋପାଙ୍ଗନା ମାନଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ମଧ୍ୟ ନଥାଏ । ଧନୁଯାତ୍ରାରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ କଂସ ଭୂମିକା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ, ତେଣୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ

କଳାତ୍ମକ ଅଭିନୟ କରି ପାରନ୍ତି ସେ କଂସ ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଆନ୍ତି । ବରଗଡ଼ ଧନୁଯାତ୍ରାରେ ୧୯୪୮ରେ ବୁନ୍ଦେ ରଥ (ଦେ’ଗାଁ), ୧୯୪୯ରୁ ୧୯୫୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୀମସେନ୍ ତ୍ରିପାଠୀ(ବରଗଡ଼), ୧୯୫୧ରୁ ୧୯୮୧ ଯାଏ ୩୦ ବର୍ଷକାଳ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶତପଥି, କଂସ ଭୂମିକାରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିପାରିଥିଲେ । ୧୯୮୧ରୁ ୨୦୦୮ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ସାହୁ (ଏଲି)ଙ୍କ କଂସ ଭୂମିକା ଅତି ଆକର୍ଷଣୀୟ ଥିଲା ଓ ୨୦୦୯ରେ ତାଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହୃଷୀକେଶ ଭୋଇ ଏହି ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରୁଅଛନ୍ତି । ସେ ଏକୋଇଶ ଜଣ କଳାକାର ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିବେଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି । କଂସ ଭୂମିକାରେ ଯେ ଅଭିନୟ କରନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଅଗାଧ କଳାକୌଶଳ ନଥିଲେ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ୧୯୮୧ରେ ଯେତେବେଳେ କଂସ ଭୂମିକା ଖୋଜା ପଡ଼ିଲା ତାଲପାଲି ରାବଣ ଭୂମିକାରେ ତମକୁତ କରିପାରୁଥିବା କଳାକାର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ପ୍ରସାଦ ସାଏଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଗଲା, ହେଲେ ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚରକ୍ତଚାପ ଥିବା ହେତୁ ସେ ନାସ୍ତି କରିଥିଲେ । କଂସ ଭୂମିକା ଯଦିଓ ଦୁଃଖ ଖଳନାୟକ ହେଲେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଧନୁଯାତ୍ରାର ମୁଖ୍ୟଚରିତ୍ର । ଅନ୍ୟ ପ୍ରଧାନ ଚରିତ୍ର ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବଳରାମ, ଶ୍ରୀରାଧା, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଷ୍ଟସଖା, ଗୋପବାଳକ ଓ ଗୋପାଙ୍ଗନା ଆଦି ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ଅଭିନେତା ମାନଙ୍କର ବୟସ ଭେଦରେ ବଛାଯାଏ । ପ୍ରାୟ ଦଶ, ବାର ବର୍ଷର ପିଲା ମାନଙ୍କୁ ଏହି ଚରିତ୍ରରେ ସାମିଲ କରାଯାଏ । ଗୌଣ ଭୂମିକା ମଧ୍ୟରେ ସୁଦାମା, ରଜକ, ଅଷ୍ଟ ମଲ୍ଲ, ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରଙ୍ଗସଭାର ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ଥାନ୍ତି ।
ରଙ୍ଗ ମଞ୍ଚ:- ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରା ପାଳନ

ଅବସରରେ ଦିନବେଳା କଂସବଧ ନାଟକ ମଞ୍ଚସ୍ଥ, ରାତିରେ ରାମଲୀଳା, ସଂଚାର ଗୀତ, ଅକ୍ଷେପର ଆୟୋଜନ କରାଯାଏ । ଏହି ସଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କଂସ ମହାରାଜାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । କଂସ ରାଜାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ମଧ୍ୟରେ ବଲାଙ୍ଗିର ସହର ପରିକ୍ରମା ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ । ହାତୀ ପିଠିରେ ବସି ମହାରାଜ ନଗର ପରିକ୍ରମା କରିଥାନ୍ତି । ତା' ସହ ଡାକର ପାରିଷଦ ମାନେ ଘୋଡ଼ା, ଓଟୋମୋଟରରେ ପରିକ୍ରମା କରିଥାନ୍ତି । ଗତବର୍ଷ କଂସ ମହାରାଜ ବଲାଙ୍ଗିର ଜେଲ୍, ହସପିଟାଲ୍ ଆଦି ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଇଥିଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ବଲାଙ୍ଗିରର ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଗତବର୍ଷ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅନଙ୍ଗ ଉଦୟ ସିଂହଦେଓ, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜନକ ବର୍ଦ୍ଧନ ସିଂହଦେଓ, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନରସିଂହ ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲଳିତ ନାୟକ, ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଜିଲ୍ଲାପୁଲିଷ୍ ଅଧୀକ୍ଷକଙ୍କୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ରଂଗମଞ୍ଚ ସକାଶେ ଭାଲେର ହାଜସ୍କୁଲ ପଡ଼ିଆକୁ ନିର୍ବାଚନ କରାଯାଇଥିଲା । ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ କଂସ ମହାରାଜଙ୍କ ସଂଳାପ ହିଁ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ ଆକର୍ଷିତ କରେ । କଂସ ଭୂମିକାରେ ବିରଂଚି ନାଏକ, ଆଦା ନାଏକ, ଦାମୋଦର ନାଏକ, ସୂର୍ଯ୍ୟଭାନୁ ନାଏକ, ବଳ ବେହେରା, କପିଳେଶ୍ୱର ନାଏକ ତଥା ବିଜୟ କୁମାର ଦେବତା ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ଗତ ବର୍ଷ ବଲାଙ୍ଗିରର ଐତିହାସିକ କ୍ଷେତ୍ର କୋଶଳ କଳାମଣ୍ଡଳ ପଡ଼ିଆରେ ଧନୁଯାତ୍ରାର ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ହୋଇଥିଲା । ଏଠି ହେବା ଦ୍ୱାରା ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କ ସମାଗମ ହୋଇପାରିଥିଲା । ଭାଲେର ଧନୁଯାତ୍ରାକୁ ସହରାନୁମୁଖ କରି କଳାମଣ୍ଡଳରେ ଏହା ଯଦି ପ୍ରତି ବର୍ଷ ହୁଅନ୍ତା ତେବେ ବରଗଡ଼ ଭଳି ଏହି ଯାତ୍ରା ବିଶ୍ୱବିଶ୍ୱିତ ହୋଇପାରନ୍ତା । ଏଥି

ସକାଶେ ବଲାଙ୍ଗିର ପ୍ରଶାସନ ତଥା ଜନତାର ସହଯୋଗ ହେବା ଉଚିତ । ଏହା କଲେ ଆମ ସଂସ୍କୃତିର ସଂରକ୍ଷଣ ହୁଅନ୍ତା ଓ ଧନୁଯାତ୍ରାର ବ୍ୟାପକତା ବଢ଼ିଯାନ୍ତା ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ବରଗଡ଼ ଧନୁଯାତ୍ରାର ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ବେଶ ଆକର୍ଷଣ ବସ୍ତୁ । ବରଗଡ଼ ସହରର ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ, ଏପରି ଏକ ଜାନପଦିକ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ପରିକଳ୍ପନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିଛି । ବରଗଡ଼ ସହରକୁ ମଥୁରାକଟକ, ଅମ୍ବାପାଲି ଗାଁକୁ ଗୋପପୁର ଏବଂ ଗାଁ ଓ ସହରକୁ ବିଭକ୍ତ କରୁଥିବା ଜୀରା ନଈକୁ ଯମୁନା ଭାବରେ କଳ୍ପନା କରାଯାଏ । ଗାଁ ଅମ୍ବାପାଲିର ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ ମନୋମୁଗ୍ଧକର । ଯାତ୍ରାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିବସରୁ ଅମ୍ବାପାଲିରେ କୃଷ୍ଣଲୀଳା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ତେଣୁ ଅମ୍ବାପାଲିରେ ଧନୁଯାତ୍ରା ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନଠାରୁ ଅଷ୍ଟମଦିନ ଯାଏ ଜନସମାଗମ ହୋଇ ପରିବେଶକୁ ମୁଖରିତ କରିଥାଏ । ବରଗଡ଼ ହାଟପଦାରେ କଂସଙ୍କ ଦରବାର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । କଂସ ମହାରାଜ ଆଠଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ ଆସିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତିନି ଘଣ୍ଟାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟ ଯାଏ ଦରବାରରେ ଥାଇ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ କଂସ ମହାରାଜ ସହର ପରିକ୍ରମା କରି, ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ଆଲୋଚନା ଓ ସମାଧାନସୂତ୍ର ବାହାର କରିଥାନ୍ତି । ଯାତ୍ରାର ତୃତୀୟ ଦିନଠାରୁ କ୍ଷଷ୍ଟ ଦିବସ ଯାଏ କୃଷ୍ଣ ନିଧନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କଂସ ବିଭିନ୍ନ ଅସୁରକୁ ଅମ୍ବାପାଲିକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥାନ୍ତି, ଅନେକ ରାଜା ମଧ୍ୟ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ ଆସନ୍ତି, ଯାତ୍ରାର ଅଷ୍ଟମ ଦିବସରେ ମଥୁରାଲୀଳା ହୁଏ । କେବଳ କଂସ ମହାରାଜଙ୍କ ସଂଳାପ ହେତୁ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖରେ ଭିଡ଼ ହୁଏ । ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ- ଧନୁଯାତ୍ରାର ବିଭିନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟ କେତେବେଳେ ନଦୀ, କେତେ ବେଳେ ଆମ୍ବକୁଞ୍ଜ,

ମୁକ୍ତପ୍ରାନ୍ତର, ଦେବାଦେବୀ ମନ୍ଦିର, ଗ୍ରାମ ମଣ୍ଡପ, ଜନପଥ ଆଦି ସ୍ଥାନରେ ନାନା ଭାବରେ ଅଭିନୀତ ହୁଏ ।

ଧନୁଯାତ୍ରାର ଲୋକପ୍ରିୟତା :- ଧନୁଯାତ୍ରା ଏକ ଭାବାତ୍ମକ ସମାଜନ ଧର୍ମ ଓ ପ୍ରାତିବୋଧ ଏହାର ପ୍ରାଣ । ଦର୍ଶକ ଏଠିକୁ ଆସେ ଚର୍ମ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବଳରାମ, ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ଆଶାରେ । ଦର୍ଶକ ଏମାନଙ୍କୁ ପୂଜା ଚନ୍ଦନ ନେଇ ପୂଜା କରେ । ଭଜନ କାର୍ତ୍ତନ ଦେଖି ବିମୋହିତ ହୁଏ । ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୁଏ । ତେଣୁ ଭାବ ଗଦ୍ ଗଦ୍ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କୁ ପୂଜା ଆରାଧନା କରିବା ଏକ ପାର୍ସ୍ୱ ନୁହେଁ । ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱାସବୋଧ ହିଁ ଜାଗ୍ରତ ହୁଏ । ସମସ୍ତ ଚରିତ୍ରମାନେ ନୈଷ୍ଠିକ ଜୀବନଯାପନ କରିଥାନ୍ତି । କଂସ ମହାରାଜ ଶେଷ ଦିନରେ ପୁରୀ ଯାଆନ୍ତି ପାପ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ ପାଇଁ । ତେଣୁ ଜନତାର ଭାକ୍ତିକ ଅନୁଚିନ୍ତା ଓ ଐଶ୍ୱରିକ ବିଶ୍ୱାସବୋଧ ହିଁ ଧନୁଯାତ୍ରା ଲୋକପ୍ରିୟତାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରେ । ମହାରାଜଙ୍କ ବିରାଟ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ କୋଶଳାୟ କଳାସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରତୀକ । ମହାରାଜ କଂସଙ୍କ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ନୃତ୍ୟଗୀତର ଆୟୋଜନ ସେ ସବୁ ରଂଗମଞ୍ଚରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ ହୁଏ । ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷଦିନ ଯାଏ ଏଠି, ଦାସକାଠିଆ, ଗୋଟି ପୁଅନାଟ, ସମ୍ବଲପୁରାନାଟ, ଗୀତ, ଘୁମୁରାନାଟ, ପାଲା, ଓଡ଼ିଶୀନୃତ୍ୟ, ଆଦି ପରିବେଷିତ ହେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଶିଷ୍ଟ ଗାୟକମାନେ ନିଜନିଜ ଭଜନ ଓ ଗୀତ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସାଧାରଣ ଜନତାର ମନୋରଂଜନ ସକାଶେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଦୋଳି, ଚିତିଆଖାନା, ଆଦି ଆୟୋଜନ କରିଥାନ୍ତି ।

ଧନୁଯାତ୍ରାରେ ଜନସମାଗମ ଅଧିକ ହୁଏ । ଧନୁଯାତ୍ରା ପୌଷମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷରେ ହିଁ

ହୋଇଥାଏ । ପୌଷମାସ, ଚାଷୀର ଆମଦାନୀମାସ । କାହାର ଅଭାବ ନଥାଏ । ଘରେ ଘରେ ଧନ ଧାନ୍ୟରେ ପୂରି ଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଜନତା ନୁଆଁ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିବା ସହ ନାନାପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟପେୟ, ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦରେ ମଗ୍ନ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ବର୍ଷର ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ଚାଷୀପାଖରେ ସମୟ ନଥାଏ । ପ୍ରାୟ ସବୁ ସମୟରେ ଚାଷୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ । ତେଣୁ ପୌଷମାସରେ ଅଧିକ ଦର୍ଶକ ଆସିବାର ମୁଖ୍ୟକାରଣ

ଅଟେ ।

ଉପସଂହାର :- ଧନୁଯାତ୍ରା ଏକ ମୁଖ୍ୟ ପର୍ବ । ବରଗଡ଼ ତଥା ଭାଲେର ବ୍ୟତୀତ ଧନୁଯାତ୍ରା ୧୯୭୬ ମସିହାଠାରୁ ସମ୍ବଲପୁର ନିକଟସ୍ଥ ଝୋପାଲି ତଥା ବିନିକାର ଅରିଗାଁ (୨୦୦୬), ୧୯୮୧ ମସିହାଠାରୁ ଚିଟିଶାଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଯାହାକି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନିଧନ ପାଇଁ ଆୟୋଜିତ କଂସ ମହାରାଜଙ୍କର ଧନୁଯାତ୍ରା ଏ ଦେଶର

ଜନତାର ଚେତନାର ଅବୀଚ୍ୟାନ କି ପ୍ରାଚୀନ ନୁହେଁ ବରଂ ସମ୍ଭାବନା ଜନତାର ଧର୍ମ ଭାବନା ଓ ବିଶ୍ୱାସବୋଧ ଏହାର ଭାବଭୂମି । ଧନୁକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଏହି ମହାନ ଯାତ୍ରାର ଆୟୋଜନ ହେଉଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଧନୁଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ଧନୁ ହେଉଛି ବୀରପୁରୁଷ ମାନଙ୍କ ଆଭୂଷଣ । ବୀରବର ପ୍ରତୀକ ହେଉଛି ଧନୁଯାତ୍ରା ।

■ ଜିଲ୍ଲା ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ
ବଲାଙ୍ଗିର ।

ପ୍ରତିଭା ପରିଚୟ

ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳର ଯେଉଁ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱମାନେ ଅନ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସ୍ତରରେ, ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ତଥା ରାଜ୍ୟସ୍ତରରେ ସାହିତ୍ୟ କଳା, କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ, କ୍ରୀଡ଼ା ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରଦର୍ଶିତା ଲାଭକରିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ସେହି ସମ୍ମାନର ବିବରଣୀ, ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ, ଠିକଣା ଫଟୋ ଓ ପ୍ରଶସ୍ତିର ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଉଛି । ଆପଣଙ୍କର ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଆମର ମାଟିର ଲବ୍ଧ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତି ମାନଙ୍କର ସୃତିକୁ ପୁନର୍ବାର ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଜାଜ୍ଜଲ୍ୟମାନ କରିବାରେ ଓ ସଂକଳିତ ରୂପରେ ପ୍ରକାଶିତ କରିବାରେ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଜଣେ ଜଣେ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିବରଣୀ ଏହି ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

ବିରଣୀମୟ

ଏହି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର ବିରଣ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଓ ଅଭିମତ ଲେଖକଙ୍କ ସ୍ୱକୀୟ ମତ । କୋଶଳା ଲେଖାମାନଙ୍କରେ ‘ସ’, ‘ଶ’ ଓ ‘ଷ’ ର ପ୍ରୟୋଗ, ‘ଲ’, ‘ଳ’ର ପ୍ରୟୋଗ, ‘ଯ’, ‘ଜ’ର ପ୍ରୟୋଗ, ‘ଜ’କାର, ‘ଞ’କାର ଓ ‘ଝ’କାର, ‘ଞ’କାରର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛିଟା ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଥିବାର ଅନୁଭବ ହୁଏ । ସପକ୍ଷ ଓ ବିପକ୍ଷରେ ଯୁକ୍ତି ଗୁଣି ଓ ରହିବା ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ମନେହୁଏ । ‘କୋଶଳକଥା’ ଏପରି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲେଖକଙ୍କ ଲେଖାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଲେଖାନୁରୂପା ପ୍ରକାଶିତ କରିବ । ଆମେ ଆଶାବାଦୀ ଯେ ସମୟକ୍ରମେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଜ୍ଞାନୀ, ଗୁଣୀ ସାହିତ୍ୟିକ, ଭାଷାବିତ୍ ଓ ଆଲୋଚକମାନେ କୋଶଳା ଭାଷାରେ ଏପରି ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ପ୍ରୟୋଗରେ ଏକ ସର୍ବସମ୍ମତି ମାନକରେ ଉପନୀତ ହେବେ । ତେଣୁ ପାଠକ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ସେମାନେ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକରେ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକାରର ପ୍ରଭେଦ ବା ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ବିବାଦରେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବେ ।

- ପ୍ରକାଶକ

କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତି - ୪

ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁ

କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଐତିହ୍ୟ, ବ୍ୟାପ୍ତି, ସଂସ୍କୃତି, ଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପତ୍ତିର ଗୁରୁତ୍ବ ବିଷୟରେ କେହି ଦ୍ବିମତ ହେବାର ନାହିଁ । ସମନ୍ୱିତ ଶାସନ ଓ ପ୍ରଗତି ନିମନ୍ତେ ଶାସନିକ ଏକକ ଗୁଡିକ ବୃହତ୍‌ଗୁ ଶୁଦ୍ଧ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ବିଭିନ୍ନ ନବଗଠିତ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇସାରିଛି । ଅବହେଳିତ, ପଛୁଆ ବା ଅଣବିକଶିତ ଭୂଖଣ୍ଡ ଭାବେ ଖ୍ୟାତ ଆମର କୋଶଳାଞ୍ଚଳ । ଯଦି ଏହା ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଗୃହୀତ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ବିକାଶ ପାଇଁ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ‘ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ବିକାଶ ପରିଷଦ’ ଟିଏ ଗଠିତ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା । ସେଥି ନିମନ୍ତେ କେତେ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ ବରାଦ କରାଯାଉଛି, ତାହା କିପରି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି ଏବଂ ତଦ୍ବାରା ଅଞ୍ଚଳର କେତେ ସାମୁହିକ ବିକାଶ ସାଧିତ ହେଉଛି ତାହା ମଧ୍ୟ ଏକ ଭିନ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅବଶ୍ୟ । ମାତ୍ର ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗର ସ୍ବରଟିଏ ଶୁଣାଯାଇଛି, ତାହା ହେଉଛି ଏହି ବିକାଶପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ ଦପ୍ତରର ଅବସ୍ଥିତି । ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ବିକାଶ ଯଦି ଏହି ପରିଷଦର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ତାର କାର୍ଯ୍ୟ ପରିସର ଯଦି ଏହି କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ତେବେ ତାର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଏପାଖେ ନ ରହି ରାଜ୍ୟ ରାଜଧାନୀରେ ରହିବ କାହିଁକି ?

ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀଟିଏ । ଆମର ଆକ୍ଷେପ-ଉପକୂଳିଆ ଲୋକେ, ବିଶେଷତଃ ଉପକୂଳିଆଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ରହିଥିବା ସରକାର ତାଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଓ ଉଦ୍ଭିଦକୁ ଉଠାଇନେବାକୁ ଚାହିଁନାହାନ୍ତି । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଏ ପ୍ରକାର ଦାବୀ ବା ଆଲୋଚନା ହେବା ମାତ୍ରେ

ଚାଷଖେତରେ ବାଲୁଜା ଭଳି ମୁଣ୍ଡଚେକି ଠିଆ ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ଏକ ସମସ୍ୟା - କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଯଦି କୋଶଳାଞ୍ଚଳରେ ହୁଏ, ତେବେ ତାହା ହେବ କୋଉଠି ? ସମ୍ବଲପୁରରେ ନା ବଲାଙ୍ଗିରରେ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରେ ନା ସୋନପୁରରେ ? ଏମିତି କଥାରେ କୋଶଳ ଏକତା ବିଦିରିବା ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଯାଏ ।

ହାଇକୋର୍ଟ ବେଞ୍ଚସ୍ଥାପନ ଦାବୀରେ ଦୀର୍ଘଦିନ ହେଲା ତାଲିଛି ଓକିଲଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ । ପ୍ରତିମାସର ଶେଷ ତିନି ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏ ଆନ୍ଦୋଳନ ଏମିତି ତା’ ବାଟରେ ଚାଲିଲେ ମଧ୍ୟ ସରକାର ବା ସରକାରୀ ମହାବାହୁମାନଙ୍କର କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ଅସୁବିଧା ଭୋଗୁଛନ୍ତି ଜନସାଧାରଣ । କୋର୍ଟ କଚେରୀ କାମ ତ ଅଲଗା କଥା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର କର୍ମଚାରୀ ବି କାମକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଯଦି ଆସନ୍ତି ଆମ ଅଫିସ୍‌ଆଡେ ଆସି କାମ ବନ୍ଦ କରି ବୋଲି ଟିକିଏ କହି ଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ଓକିଲ ଭାଇଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତି । ଏମିତି ତ ଲୟେ ଚାଲିଛି । ମାତ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନ ଟିକେ ତାତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହୋଇ ବସିଲାମାତ୍ରେ ଖେତରେ ଦେଖାଦିଏ ସେଇ ବାଲୁଜା-ବିରନି ବୁଟା । ହାଇକୋର୍ଟ ବେଞ୍ଚ ସ୍ଥାପିତ ହେବ ତ କୋଉଠି ?

ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ବିକାଶ ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟାଳୟର ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇ ନାହିଁ । ଉଦ୍ଭିଦ ସରକାର ଆମର ସ୍ଥିତି ଓ ମନୋବୃତ୍ତି ସଂପର୍କରେ ଠିକ୍ ଅବହିତ ଅଛନ୍ତି । ହେତୁକ୍ତର ପାଇଁ ଆମେ ଆମ ଆମ ଭିତରେ ଟଣାଓଟରା ହେବୁ ଏକଥା ସେ ବୁଝିଛନ୍ତି ।

ସମ୍ବଲପୁରରେ କଲେ ବଲାଙ୍ଗିର ବାସୀ ଓ ବଲାଙ୍ଗିରରେ କଲେ ସମ୍ବଲପୁରବାସୀ ତାତ୍ତ୍ୱ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିବେ । ଲୋକପ୍ରିୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଯୁଗରେ ସରକାର ମହାଶୟ କାହାର ବିରାଗଭାଜନ ହେବେ କାହିଁକି ? ତେଣୁ ସେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି ବିକାଶ ପରିଷଦ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ଜନତାଙ୍କ ସ୍ବାଭିମାନକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଛନ୍ତି । ଏଦିଗରେ ସହମତିମୂଳକ ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିଏ ନେବାକୁ ହେଲେ ଅନେକଙ୍କୁ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ସ୍ବାଭିମାନତାକୁ ଟିକେ କୋହଳ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତଦ୍ବାରା ତାଙ୍କପ୍ରତି ଜନଅସନ୍ତୋଷ ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ଭବିଷ୍ୟତ ଆଶାଭରସା ତ ପୁଣି ଅଛି । ଏଣୁ ଏ ବିଷୟରେ ନାକ ପୁରାଇବେ କାହିଁକି ? ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ହେ.କ୍ବ ରହିଲେ କଣ କ୍ଷତି ହେଉଛି ଯେ । ଏଠିକି ଆସିଲେ ବରଂ ଆହୁରି ଅନେକ କାମ କରିହେଉଛି, ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ରାଜନୀତିର ଟ୍ରେନିଂ ମିଳୁଛି, ସହଜରେ ପୁରୀ ଦର୍ଶନ ବି ହୋଇପାରୁଛି । ଏଥିରେ ଏତେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବାର କଣ ଅଛି । ଟକେ ଗଲେ ବାର ହାତ । ଟିଏ ଡିଏ ତ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ମିଳୁଛି !

ଆମେ କହୁଁ, ଉଦ୍ଭିଦ ସରକାର ତ ପୁଣି, କଟକିଆଙ୍କ ପ୍ରତିବାଦ ସତ୍ତ୍ୱେ କଟକରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ରାଜଧାନୀ ଉଠାଇଥିଲେ । ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ବିକାଶ ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ ଦପ୍ତର ବିଷୟରେ ଏତେ କୁହୁ କୁହୁ କାହିଁକି ? ରୋକ୍ ଠୋକ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିଏ ନେଇ ସମ୍ବଲପୁର ବା ବଲାଙ୍ଗିରକୁ ଦପ୍ତର ଉଠାଇଆଣୁନାହାନ୍ତି ?

ଏଥିରେ କୋଉଠି ଅବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭାଳ ହେଲେ ତାକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ସରକାରଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ । ତା ବି ଠିକ୍ କଥା । ବଳିଷ୍ଠ ଶାସନର

ଇୟେ ଏକ ନମୁନା । ମାତ୍ରା ବଳିଷ୍ଠ ଶାସନ ପାଇଁ ଏବର ସରକାର ମାନଙ୍କ ବଳ ଥିଲେ ତ ! ଏମାନେ ପରା ଲୋକପ୍ରିୟ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଦୂରଦର୍ଶୀ ନେତା ! କାହିଁକି ଭୋଟ ମାରା କରିବେ ?

ଅନ୍ୟଦିଗ କଥା ଚିନ୍ତା କରିବା । ଧରନ୍ତୁ ସରକାର ଏ ବିଷୟରେ କଠୋର ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିଏ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇଲେ । ତା ପରେ ଆମ ଆମ ଭିତରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ ଟଣାଓଟରା, ବାଡ଼ିଆ ପିଟା, ରାଷ୍ଟ୍ରାବୋକୋ ଆଦି କେତେ କଣ । ତା ଉତ୍ତରୁ ପାରଗ ସରକାର ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଲାଠିଖେଳ ବି ଖେଳିବେ । ଏହା କଣ ଆମର ଧ୍ୟେୟ ହେବା ଉଚିତ ? ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଆମ ଅଞ୍ଚଳର ସଦସ୍ୟଗଣ ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ସ୍ୱାର୍ଥ ନିମନ୍ତେ ସହମତିମୂଳକ ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିଏ ନ ନେବେ କାହିଁକି ?

ଏତିକି ଯଦି ଆମ ଦ୍ୱାରା ନ ହଉଛି ଆମେ ଭବିଷ୍ୟତରେ କୋଶଳ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ଭାଳିବା କେମିତି ? ଏ ଦିଗରେ ଆମ ପଦକ୍ଷେପ ଲୋଡ଼ା ପଡ଼ିଲାଣି । “କୋଶଳ କଥା” ବିକାଶ ପରିଷଦର ପ୍ରତି ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଉ । ସେମାନେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ ସଂପର୍କରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଲିଖିତ ଭାବରେ ଏହି ମୁଖ୍ୟପତ୍ରର ସଂପାଦକଙ୍କୁ ଜଣାନ୍ତୁ । ତଦନୁସାରେ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯିବ । ‘ଘରତା ପଛେ ମରୁ ସଉତୁଣୀ ରାଣ୍ଡ ହେଉ’ ନ୍ୟାୟଟା ଆମ ପାଇଁ ଶୁଭଙ୍କର ନୁହେଁ ।

ପ୍ରସଙ୍ଗକୁମେ ଭିନ୍ନ ବିଷୟଟିଏ ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁଛି । ଓଡ଼ିଶାର କେତେକ ଅନୁନ୍ନତ ଜିଲ୍ଲାକୁ କେବିକେ (KBK) ପାହ୍ୟା ଗୋଷଣା କରାଯିବା ଫଳରେ ସେହି ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ସରକାରଙ୍କର ବିଶେଷ

ସହାୟତା ରାଶି ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଛି । (ଠିକ୍ ଠିକ୍ ବିନିଯୋଗ ହେବା ନହେବା ଅଲଗା କଥା ।) ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ସଂଲଗ୍ନ ବଲାଙ୍ଗିର ଓ ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲା କେବିକେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଯେ କୌଣସି ଦିଗରୁ ବିଚାର କଲେ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡ ତଥା ଅନ୍ଧାରନା ବ୍ଲକ୍ ବଲାଙ୍ଗିର ନୂଆପଡ଼ା ଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା କେବିକେ ଅନୁଦାନରୁ ବଞ୍ଚିତ । ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡକୁ କେବିକେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ବାରମ୍ବାର ଦାବି ହୋଇ ଆସୁଅଛି । ମାତ୍ର ଫଳ କିଛି ହେଉ ନି । ଠିକଣା ବେଳକୁ ସୁଯୋଗଟା ହାତଛଡ଼ା ହେଇଯାଇଛି - କେବଳ ମାତ୍ର ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ୱାଭିମାନଆଳରେ ।

ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ଜିଲ୍ଲା ସଂଖ୍ୟା ୧୩ ରୁ ୩୦କୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଗଲା ସେତେବେଳେ ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡକୁ ବରଗଡ଼ରୁ ନେଇ ରଖାଯାଇଥିଲା ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାରେ । ସେତେବେଳେ ଆମର ପଦ୍ମପୁର ସ୍ୱାଭିମାନ ପ୍ରତି ଆଶ୍ରୟ ଆସିଲା । ଆମେ ଦାବିକଲ୍ଲୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜିଲ୍ଲା । ଏଇ ଦାବିଟା ଥିଲା ବୋଧହୁଏ ଲୋକଦେଖାଣିଆ । ବାସ୍ତବରେ ଆମେ ନୂଆପଡ଼ାର ଅଂଶଟିଏ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ବରଗଡ଼ର ଅଂଶ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କଲୁଁ । ସେଇଯା ହେଲା । ଅବିକଶିତ ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡ ରହିଲା ବିକଶିତ ଜିଲ୍ଲା ବରଗଡ଼ର ଅଂଶବିଶେଷ ହୋଇ । ଏଥିରେ ଆମେ ଖୁସ୍ । ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ବଲାଙ୍ଗିର ଓ ନୂଆପଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳ କେବିକେ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଭୋଗ କରୁଥିବା ବେଳେ, ଏହାରି ବେଳକୁ ସବୁ ଫୁସ୍ । ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖୁଛୁ

କେତେକଣ କେବିକେ ଯୋଜନା ଏବଂ ସେ ସବୁକୁ ଦେଖି ଦେଖି ଆମର ଝଲିଛି କେବିକେ ଭିତିରି କାନ୍ଦଣା ! ଭିତିରି କାନ୍ଦଣା କାହିଁକି, ବୁକୁଫଟା ଚିହ୍ନାର କରି ଏବେ ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡକୁ କେବିକେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କର କହିଲେ କେହି ଶୁଣୁ ନାହାନ୍ତି । କେବଳ କ୍ଷତି ହେଲା ଏକ ବିରାଟ ଅଞ୍ଚଳବାସୀଙ୍କର । ଏହା ବଡ଼ଲୋକୀ ଖିଆଲର ଏକ କୁପରିଣାମ ମାତ୍ର !

ଛତିଶଗଡ଼ ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ହେଲା । ରାଜଧାନୀ ବିଳାସପୁରରେ ନ ହୋଇ- ହେଲା ରାୟପୁରରେ । ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ତ ହେବ ନା ? ହାଇକୋର୍ଟ ରହିଲା ବିଳାସପୁରରେ । କ’ଣ କ୍ଷତି ହେଉଛି ସେ ରାଜ୍ୟର ? କ’ଣ କ୍ଷତି ହେଲା ବିଳାସପୁରର ? ରାଜଧାନୀ ନ ହେଲା ବୋଲି ବିଳାସପୁର କ’ଣ ତା’ର ଗୁରୁତ୍ୱ ହରାଇଲା ନା ହରାଇବ ? ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ଗଞ୍ଜାମ ଏକ ପୁରୁଣା ଜିଲ୍ଲା । ଗଞ୍ଜାମ ବୋଲି ସ୍ଥାନଟିଏ ବିଷୟ ଆମକୁ ଅଜ୍ଞାତ । ସେଇ ଜିଲ୍ଲାର ହେଡ଼କ୍ୱାର୍ଟର ପୁଣି ‘ଛତ୍ରପୁର’ । ବ୍ରହ୍ମପୁର ନୁହେଁ । ତଥାପି ବ୍ରହ୍ମପୁର ସହର କେବେ ତାର ମହତ୍ତ୍ୱ ତିଳେ ହେଲେ ହରାଇଛି ? ଛତ୍ରପୁରଠାରୁ ନିଜକୁ ନ୍ୟୁନ ଭାବିଛି ?

ଆମର ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରସାରିତ ହେଲା ବେଳକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ବୃହତ୍ତର ସ୍ୱାର୍ଥ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଲାବେଳକୁ ସେଇ ପରିଧି ଭିତରେ ଥିବା ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ବଳବତ୍ତର ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

■ କୋଶଳନଗର, ଡାକ୍ତା
ଜି: ବରଗଡ଼

ନି-ହସୁନ୍

ଜୀବନରେ ହାସ୍ୟ, ବ୍ୟଙ୍ଗ ଆଦିର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ରହିଛି । ହସ ମଣିଷର ମନକୁ ସରସ ସୁନ୍ଦର କରି ରଖେ । ଏହାର ଉପକାରିତା କୁ ନଜରରେ ରଖି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ଲାଫିଙ୍ଗ୍ କରୁ ଗତି ଉଠୁଛି । ଏହି ସଂଖ୍ୟାରେ ବ୍ୟଙ୍ଗ କବିତା ଓ ଲେଖାମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନିତ କରିବାପାଇଁ “ନି ହସୁନ୍” ସ୍ତମ୍ଭର ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି । ଆମର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ରହିବ ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାରେ ଏପରି କବିତା/ଲେଖା ଆଦି ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ସରସ, ସୁନ୍ଦର ଶ୍ଳାକ ରସାଳ ଲେଖା/କବିତା ମାନଙ୍କୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆଯିବ ।

ନାକ୍ ଧ୍ୱନାକିତି ଗୁଡୁମ୍

ଶ୍ରୀ କାହ୍ନୁ ଚରଣ ଦାଶ

ନାକ୍ ଧ୍ୱନାକିତି ଗୁଡୁମ୍ ବିନ୍ଦା ପାଖେ ତୁରୁମ୍
ବାସି ମୁକ୍ତି ତ ଲସ୍ କରସି ତରଳା ମୁକ୍ତି କୁରୁମ୍
ନାକ୍ ଧ୍ୱନାକିତି ଗୁଡୁମ୍ ବିନ୍ଦା ପାଖେ ତୁରୁମ୍
ତମର ବେଲକେ ଚିକେନ୍ ବିରିଆନି ଆମର ବେଲକେ ହୁରୁମ୍ ।
ନାକ୍ ଧ୍ୱନାକିତି ଗୁଡୁମ୍ ବିନ୍ଦା ପାଖେ ତୁରୁମ୍
କରୋତ୍ ଟଙ୍କାର ପକ୍ୱ ରାଷ୍ଟ୍ର ନଖେ ଛାଁରାଲେ ମୁରୁମ୍
ନାକ୍ ଧ୍ୱନାକିତି ଗୁଡୁମ୍ ବିନ୍ଦା ପାଖେ ତୁରୁମ୍
ତମେମାନେ ଏକା ବଡେ ଜାନ୍ବାର ଆମକୁ ବଲ୍ଲସ ତୁରୁମ୍
ନାକ୍ ଧ୍ୱନାକିତି ଗୁଡୁମ୍ ବିନ୍ଦା ପାଖେ ତୁରୁମ୍
ତମେ ଚିପ୍ପି ଆମର ଟର୍ବର୍ ଆମେ କହେଲେ ଜୁଲୁମ୍
ନାକ୍ ଧ୍ୱନାକିତି ଗୁଡୁମ୍ ବିନ୍ଦା ପାଖେ ତୁରୁମ୍
ଆମର ଯେଉଁ ପହେ ଶୁଖିଯାଇଥାଉ ତମର ଯେଉଁ ଗୁଡୁମ୍
ନାକ୍ ଧ୍ୱନାକିତି ଗୁଡୁମ୍ ବିନ୍ଦା ପାଖେ ତୁରୁମ୍
ବନେ ସହେଲୁଁ, ଜନ୍ମ ଜଣାତେ ଫୁଟ୍ ବା ତେହେରୁ ଗୁଡୁମ୍
ଧ୍ୱନାକ ତାକ୍ତି ତିନକା ଧ୍ୱନାକ ତାକ୍ତି ତିନକା
ତୁରୁମ୍ ପାଖେ ବିନ୍ଦା
ଭୁଏ ବୁଡାର ବହ ମେନକା
ଭାଟିଶାଳୁ ତୋର ଗୁସିଆଁ ଆସହେ
ତତେଜ ଥା ଗୋ ଅଧନକା ॥

■ ରାଧାରାଣୀ ବିହାର, ବରଗଡ଼

ପ୍ରତିବିମ୍ବ ପ୍ରତିଫଳନ

ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଶଶୀଭୂଷଣ ମିଶ୍ର ଶର୍ମା ଥିଲେ ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତିଭା । ନମ୍ର, ସରଳ, ଶାନ୍ତ, ଗାରିମା ବିମଣ୍ଡିତ ଚେହେରା । ଥିଲେ ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକ । ସ୍ଥାନ- ଜର୍ଜ ହାଇସ୍କୁଲ ବରଗଡ଼ । ତାଙ୍କର ଛାପ ଛାତି ଯାଇଛନ୍ତି ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ‘ବୁଢ଼ା ମାଷ୍ଟର’ । ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ବୈଧିକ ଓ ମାନସିକ ବିକାଶର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳୁ ଖବରକାଗଜ ମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ି ପିଲାଙ୍କ ଉପଯୋଗୀ ଖବରମାନଙ୍କୁ ସାଦାକାଗଜରେ ଲେଖି ସ୍କୁଲ ବାରଣ୍ଡାର ନୋଟିସ ବୋର୍ଡରେ ଛାପି ଦେଇଥିଲେ । ନାଁ ଦେଇଥିଲେ “ପ୍ରତିବିମ୍ବ” । ତାଙ୍କର ସ୍ମରଣରେ ‘ପ୍ରତିବିମ୍ବ’ ସ୍ତମ୍ଭର ପରିଚ୍ଛନ୍ନା । “ପ୍ରତିବିମ୍ବ” ଜରିଆରେ ସେହି ଆତ୍ମାକୁ “କୋଶଲ କଥାର” ଏହି ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ।

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ପାତର ଅନ୍ତର ନୀତି ।

ଏପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଚାଷୀମାନେ ଧାନ ବିକିବାକୁ ହେଲେ ତାଙ୍କପାଇଁ “ଚାଷୀ ପରିଚୟ ପତ୍ର” ବାଧ୍ୟବାଧକତା ଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟଅଞ୍ଚଳରେ ବିନା ପରିଚୟ ପତ୍ରରେ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଧାନ ବିକି ସୁବିଧା ଦିଆଯାଉଛି ଯାହାକି ବୈମାତୃକ ମନୋଭାବର ପ୍ରମାଣ ।

- ସମାଜ ତା. ୧୬/୦୩/୨୦୧୨ ସଂଖ୍ୟା

ସମ୍ବଲପୁର/କୋଶଲ ସଂଗୀତ ରୂପକକୁ ପ୍ରଥମ ପୁରସ୍କାର ।

ମିତ୍ରଭାନ୍ତି ଗୌତିଆଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ଓ ସମ୍ବଲପୁର ଆକାଶବାଣୀର କୃଷି ଓ ଗୃହ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ସମ୍ବଲପୁର/କୋଶଲ ସଂଗୀତ ରୂପକ “ପଖାଲ ଖୁରାଥୁ ମହରା”କୁ ଗତ ଫେବୃଆରୀ ମାସର ୨୧ ତାରିଖ ଯଶବନ୍ତ ରାଓ ଗୌହାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଆକାଶବାଣୀର ସର୍ବ ଭାରତୀୟ ବାର୍ଷିକ ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ ସମାରୋହ ୨୦୧୦ରେ ପ୍ରଥମ ବିବେଚିତ ହୋଇ ପୁରସ୍କୃତ ହୋଇଅଛି । ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷିତ ହୋଇ ଖାଦ୍ୟ କଳୁଷିତ ଓ ବିଷାକ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି; ଏହାର ପ୍ରତିକାରର ଆହ୍ୱାନ ଉପରେ

ଉକ୍ତ ସଙ୍ଗୀତ ରୂପକ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ।

-ଧରିତ୍ରୀ ତା. ୨୯/୦୨/୨୦୧୨ ସଂଖ୍ୟା

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଅଣଦେଖା ।

କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଆଠୋଟି ରିଜିଓନାଲ ଜନଶ୍ଚେତ୍ୟୁତ ପାରାମେଡିକାଲ ସାଇନ୍ସ ଖୋଲିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଛନ୍ତି । ତହିଁରୁ ଗୋଟିଏ ୨୪କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ହେବ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଉପକଣ୍ଠରେ ୫ ଏକର ଜମି ଯୋଗେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

-ଧରିତ୍ରୀ ତା. ୦୪/୦୩/୨୦୧୨ ସଂଖ୍ୟା

“ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ” ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତିଭା ମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଉ ।

ସମ୍ବଲପୁର ନାରୀସେବା ସଦନ ଠାରେ ତା. ୧୮/୦୩/୨୦୧୨ ଦିନ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଦ୍ୱାରା ଆୟୋଜିତ ସାରସ୍ୱତ ସମାରୋହରେ ଆଲୋଚକମାନେ ଉପରୋକ୍ତ ମର୍ମରେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।

-ଧରିତ୍ରୀ ତା. ୧୯. ୦୩/୨୦୧୨ ସଂଖ୍ୟା

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିଚାର ମଞ୍ଚର ସସ୍ଥମ ସମାବେଶ ।

ତା. ୦୧/୦୩/୨୦୧୨ ରବିବାର

ଦିନ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଝେଷ୍ଟର୍ଷ ଓଡ଼ିଶା ଫୋରମ୍(ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିଚାର ମଞ୍ଚ)ର ସସ୍ଥମ ସମାବେଶ ପାନ୍ଥନିବାସର ସମ୍ମିଳନୀ କକ୍ଷରେ ଜଷ୍ଟିସ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପୌରୋହିତ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ସମାବେଶରେ ପରିବେଶବିତ ତଥା ସ୍ତମ୍ଭକାର ତା. ଭରତ ଝୁନଝୁନଝୁଲା ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତିଯେ ହାରାକୁଦ ତେମ୍ବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୫୦ହଜାର ହେକ୍ଟର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଚାଷ ଜମିକୁ ବୃତ୍ତେଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ୭୦ହଜାର ହେକ୍ଟର ଚାଷଜମିକୁ ଜଳ ଯୋଗେଇ ଦିଆଯାଉଛି ।

-ଧରିତ୍ରୀ ତା. ୧୨/୦୩/୨୦୧୨ ସଂଖ୍ୟା

ସ୍ୱଭାବ କବିଙ୍କ ୬୦ତମ ଜନ୍ମବାର୍ଷିକୀର ୯୯ ବ୍ୟାପି ପାଳନ ।

ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ସ୍ୱଭାବ କବି ଲାଧର ମେହେରଙ୍କ ୧୫୦ତମ ଜନ୍ମ ବାର୍ଷିକୀ ଅବସରରେ ବର୍ଷ ବ୍ୟାପି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆୟୋଜନ କରିବାକୁ ସ୍ଥିତ କରିଛି, ଯାହାକି ବରପାଲିରୁ ଶୁଭାରମ୍ଭ ହୋଇ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତଜିଲ୍ଲା ତଥା ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ପ୍ରମୁଖ ସହର ମାନଙ୍କରେ ଆୟୋଜିତ ହେବ ।

-ଧରିତ୍ରୀ ତା. ୧୨/୦୩/୨୦୧୨ ସଂଖ୍ୟା

‘କୋଶଳ କଥା’ ପାଇଁ ଲେଖା ଆବଶ୍ୟକ

‘କୋଶଳ କଥା’ ପତ୍ରିକାରେ ନିମ୍ନକେତୋଟି ପ୍ରସଙ୍ଗ ନିୟମିତ ସ୍ତମ୍ଭଭାବରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :-

୧- କୋଶଳ ଇତିହାସ : ଏଇ ସ୍ତମ୍ଭରେ କୋଶଳର ଇତିହାସ, ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଭୂମିକା, ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ, ଧାର୍ମିକ ତଥା ପରିବେଶ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ଥାନିତ ହେବ ।

୨- କୋଶଳ ପରିବେଶ : ଏଇ ସ୍ତମ୍ଭରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ପ୍ରତିଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ପାହାଡ଼, ପର୍ବତ, ନଦୀ, ହ୍ରଦ, ଜଙ୍ଗଲ, ଗାଁ, ସହର ଆଦି ଉପରେ ତଥ୍ୟମୂଳକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୩- କୋଶଳ କାର୍ତ୍ତି : ଏଇ ସ୍ତମ୍ଭରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଐତିହାସିକ ସ୍ଥାନ, ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ, ବରପୁତ୍ର, କବି, କଳାକାର ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କର ଜୀବନାବଳୀ, କୃତୀ ସ୍ଥାନିତ ହେବ ।

୪- କୋଶଳ ସମ୍ପଦ : ଏହି ସ୍ତମ୍ଭରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ଖଣି, ଜଙ୍ଗଲ, କୃଷି, ଗୋସମ୍ପଦ ଆଦି ଉପରେ ଆଲୋକପାତ ହେବା ସହ ଏହାର ଉପଯୋଗ / ଦୁରୁପଯୋଗ ଉପରେ ସମୀକ୍ଷାମୂଳକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୫- କୋଶଳ ସଂସ୍କୃତି : ଏହି ସ୍ତମ୍ଭରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଗୀତ, ନୃତ୍ୟ, ଭାଷା, ପର୍ବପର୍ବାଣି, ଯାନିଯାତ୍ରା ଉପରେ ଆଲୋକପାତ ହେବା ସହ ଏହାର ସଂସ୍କୃତିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା ହେବ ।

୬- କୋଶଳ ସମସ୍ୟା : କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଶିକ୍ଷା, କୃଷି, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ, ରାଜନୀତିକ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଆଦି ସମସ୍ୟା ତଥା ଏହାର ପ୍ରତିକାର ଦିଗରେ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୭- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ : ଏ ସ୍ତମ୍ଭରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା, ଏ ଅଞ୍ଚଳର ରୋଗ ତଥା ତାର ପ୍ରତିକାର ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୮- ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା : ଏଇ ସ୍ତମ୍ଭରେ ଆମର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ତଥା ସହରାଞ୍ଚଳ ଲୋକମାନଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଅନୁଭୂତ ସମସ୍ୟା ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂସ୍କାର ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହେବ । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ରୋଗ ରୂପେ ବସାବାସିଥିବା ଭୋଗବାଦୀ ସଂସ୍କୃତି ମଦ, ଲୁଆ, ଅପେରା, ଆଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବାହ, ଯୌତୁକ ସମସ୍ୟା, ପାରିବାରିକ ସମସ୍ୟା, ପ୍ରେତ୍ୱମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ଆଦି ଆଲୋଚିତ ହେବ ।

୯- ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ଜାଗ୍ରତ : ଏଇ ସ୍ତମ୍ଭରେ

ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ପ୍ରତି ହେଉଥିବା ଅବିଚାର, ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଦେଉଥିବା ଆଞ୍ଚଳିକ ବିଷମତା ଉପରେ ତୁଳନାତ୍ମକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୧୦- ସମ୍ବାଦ ସମୀକ୍ଷା / ସାହିତ୍ୟ : ଏ ସ୍ତମ୍ଭରେ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ସ୍ୱାର୍ଥ ବା ସ୍ୱାର୍ଥବିରୋଧୀ ସମ୍ବାଦ ଉପରେ ସମୀକ୍ଷାମୂଳକ ଲେଖା ସ୍ଥାନିତ ହେବ ।

୧୧- ଆୟୁର୍ବେଦ ଓ ଯୋଗ : ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ରୋଗ ନିରୂପଣ, ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ଓ ତା’ର ପ୍ରୟୋଗ ଓ ଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖାମାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

୧୨- ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କାଗଜରୁ ପ୍ରାୟ ୩-୪ ପୃଷ୍ଠାରୁ ବେଶୀ ହେବନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟକ ବେଳେ ଲେଖାମାନଙ୍କୁ କ୍ଷୁଦ୍ର... ଭାବରେ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

୧୩- ଲେଖାରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ, ସୂଚନା ଓ ମତାମତ ଲେଖକଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ବୋଲି ଧରାଯିବ ।

୧୪- ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ koshaalkatha@gmail.com କୁ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ମଧ୍ୟ ପଠାଇ ପାରିବେ ।

❖ ଲେଖା ପଠାଇବାର ଠିକଣା :
ପ୍ରକାଶକ (୯୦୯୦୩୭୭୦୯୦)
ସଂପାଦକ (୯୮୭୧୧୯୨୮୪୨)
ପୁରୋହିତ ଉପକ, ଏଲ.ଆଇ.ସି. ଅପିସ ପାଖ, ଏନ୍.ଏନ୍.-୬,
ବରଗଡ଼, ମୋ: ୯୭୫୮୩୭୧୧୦୩

ଏକ ଅନୁରୋଧ ପତ୍ର

ପ୍ରିୟ କୋଶଳପ୍ରେମୀ ଓ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଭାଇଭଉଣୀମାନେ ‘କୋଶଳକଥା’କୁ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ମୁଖପତ୍ର ଭାବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆପଣମାନଙ୍କର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ଏଇ ସଂଖ୍ୟାଟି ଦେଖିବା ପରେ ଏକଜି ପତ୍ରିକାଟିଏର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଅନୁଭବ କରିବା ପୂର୍ବକ ପତ୍ରିକାର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ନେଇ ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଯଦି କିଛି ଆଶାର ସଞ୍ଚାର ହୋଇଛି, ତେବେ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଆପଣ ଜଣେ ‘ପୃଷ୍ଠପୋଷକ’ ଭାବରେ ସହଯୋଗର ହାତ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ବିନୀତ ଅନୁରୋଧ ।

Smt. Lalita Pradhan

SM, Bargarh Brach

Mob : 9777838140

BAJAJ | Allianz

Jinno Befikar

BAJAJ | Allianz Life Insurance Co. Ltd.

1st Floor, Rajan Mosaic Centre, N.H.-6,
Bargarh - 768 028 (Odisha)

‘କୋଶଳ କଥା’ ଡରଫରୁ ଶ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁଚରଣ ଦାଶଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବରଗଡ଼ରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଓ
ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକାଶନୀ, ଭୁବନେଶ୍ଵରରେ ମୁଦ୍ରିତ ।